

Riksdagens protokoll

2010/11:100

Onsdagen den 11 maj

Kl. 09.00 – 15.08

16.00 – 16.13

Protokoll
2010/11:100

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 5 maj.

2 § Ledighet

Förste vice talmannen meddelade att *Erik A Eriksson* (C) ansökt om ledighet under tiden den 11 maj–13 juni.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Marie Wickberg* (C) skulle tjänstgöra som ersättare för Erik A Eriksson.

3 § Avsägelser

Förste vice talmannen meddelade att *Thomas Östros* (S) avsagt sig uppdraget som ledamot i krigsdelegationen och att *Yvonne Andersson* (KD) avsagt sig uppdraget som suppleant i socialutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

4 § Anmälan om kompletteringsval till socialutskottet

Förste vice talmannen meddelade att Kristdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Annika Eclund som suppleant i socialutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i socialutskottet

Annika Eclund (KD)

5 § Utökning av antalet suppleanter i finansutskottet och trafikutskottet

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas enligt följande:

från 25 till 26 i finansutskottet
från 24 till 25 i trafikutskottet

Kammaren medgav dessa utökningar.

6 § Val av extra suppleanter i finansutskottet och trafikutskottet

Företogs val av extra suppleanter i finansutskottet och trafikutskottet.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i finansutskottet
Monica Green (S)

suppleant i trafikutskottet
Andreas Carlson (KD)

7 § Meddelande om val

Förste vice talmannen meddelade att val av vice ordförande i Riksdagens parlamentariska råd skulle företas *torsdagen den 12 maj*.

8 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2010/11:346

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:346 Kommunalanställdas löner och inkomstökningar

av Peter Persson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 juni 2011.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 9 maj 2011

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:347 Svensk ekonomi, löner och den kommunala sektorn

av Christina Karlsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 juni 2011.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 9 maj 2011

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

9 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott

Förste vice talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2010/11:33 för tisdagen den 10 maj i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från justitieutskottet.

10 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades

EU-dokument

KOM(2011)245 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 1 juli*.

11 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU22

Näringsutskottets betänkanden 2010/11:NU16 och NU20

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU30
Vissa frågor om Kronofogdemyndighetens elektroniska uppgiftshante-
ring (prop. 2010/11:78).

Anf. 1 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! I det här ärendet är hela skatteutskottet enigt, så det kommer inte att bli någon debatt i dag, men jag tänkte ta tillfället i akt att ge en kort bakgrund till dagens beslut som rör skuldsaneringsfrågor och samtidigt passa på att yrka bifall till proposition 2010/11:78.

Dagens beslut innebär att Kronofogdemyndigheten ska få direktåtkomst till uppgifter i Skatteverkets beskattningsdatabas för skuldsaneringsändamål, utöver nu gällande utsöknings- och indrivningsändamål. Det innebär också att Kronofogdemyndighetens verksamhet med att förebygga överskuldsättning ska föras in som nytt ändamål i de fyra databaser som regleras i lagen om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet.

Förslaget om direktåtkomst till beskattningsdatabasen för skuldsaneringsändamål innebär en effektivisering av handläggningen av skuldsaneringsärenden. Det borde innebära ekonomiska besparingar, effektivare utnyttjande av Kronofogdemyndighetens resurser och en bättre service till dem som berörs av skuldsanering.

Dagens beslut leder inte till några ökade kostnader för Kronofogdemyndigheten eller för Skatteverket, men det finns aspekter som rör den personliga integriteten som har beaktats i detta förslag och som jag återkommer till.

Fru talman! För Kronofogdemyndigheten gäller lagen 2001:184 om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet och förordningen 2001:590 om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet. De fyra databaserna är utsöknings- och indrivningsdatabasen, betalningsföreläggande- och handräckningsdatabasen, skuldsaneringsdatabasen och konkurstillsynsdatabasen.

När ett skuldsaneringsärende kommer in till Kronofogdemyndigheten måste myndigheten först ta ställning till om skuldsanering ska inledas. För att kunna avgöra detta måste ett visst underlag finnas. Enligt skuldsaneringslagen ska då Kronofogdemyndigheten i den utsträckning det behövs hämta in upplysningar om gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden från andra myndigheter.

I varje ärende kontrolleras tillförlitligheten i de uppgifter som gäldenären lämnar i sin ansökan. För det behövs tillgång till uppgifter i beskattningsdatabasen hos Skatteverket. Den taxerade inkomsten är en viktig uppgift i ett skuldsaneringsärende, eftersom den används vid beräkningen av förbehållsbeloppet som ligger till grund för den betalningsförmåga som gäldenären har. Betalningsförmågan fördelas sedan i en betalningsplan.

Fru talman! Uppgiften om taxerad inkomst är även viktig för att kunna bedöma den kvalificerade insolvensen. Kronofogdemyndigheten behöver vidare uppgifter om tillgångar, utbetalning av tjänstepension och

pensionsförsäkringar, aktier med mera. Uppgifterna är viktiga för att bedöma gäldenärens personliga och ekonomiska situation vad gäller både kvalificerad insolvens och skälighet. Det behövs även tillgång till uppgifter om preliminära underskott eller överskott på skattekontot för att beslutet ska bli rätt. Även uppgifter om personliga förhållanden som civilstånd är viktiga.

För att kunna bestämma betalningsutrymmet vid skuldsanering har Kronofogdemyndigheten också behov av uppgifter om inkomst för sökandens maka, make eller motsvarande. Enligt bestämmelsen i 36 § skuldsaneringslagen hindrar visserligen inte sekretess att uppgifter lämnas om en persons personliga förhållanden, och sådana förhållanden innefattar även uppgifter om anhöriga när uppgifterna förekommer i ett ärende avseende den aktuella personen.

Fru talman! Någon sekretessbrytande bestämmelse som specifikt tar sikte på makas, makes eller därmed jämställd persons inkomstförhållanden finns inte när det är fråga om skuldsaneringsärenden i dag.

Av 2 kap. 8 § i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet framgår att Kronofogdemyndigheten får ha direktåtkomst till vissa uppgifter i beskattningsdatabasen avseende gäldenärer. Bestämmelsen ger rätt för Kronofogdemyndigheten att ha direktåtkomst till vissa uppgifter beträffande den som är registrerad som gäldenär hos Kronofogdemyndigheten. Det gäller även make eller maka till gäldenären eller någon annan som likställs med make.

Dagens beslut omfattar inte fler kategorier av uppgifter än de som Kronofogdemyndigheten har direktåtkomst till enligt gällande regler för ändamålen utsökning och indrivning. Förslagen innebär dock en utökning av de kategorier av personer som uppgifterna får avse.

Frågan om en myndighet bör få direktåtkomst till information som finns hos en annan myndighet måste bedömas genom en avvägning mellan de skäl som talar för en sådan åtkomst och de integritetsskäl som talar mot.

Sammanfattningsvis anser skatteutskottet att övervägande skäl talar för att en sekretessbrytande regel införs beträffande dessa uppgifter.

Jag yrkar bifall till dagens proposition.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 22 §.)

13 § Protokoll om ändring i Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU31
Protokoll om ändring i Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden (prop. 2010/11:84).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 22 §.)

14 § Informationsutbytesavtal med Liechtenstein

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU32
Informationsutbytesavtal med Liechtenstein (prop. 2010/11:81).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 22 §.)

15 § Vissa ändringar i vägtrafikbeskattningen

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU36
Vissa ändringar i vägtrafikbeskattningen.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 22 §.)

*Subsidiaritetsprövning
av direktivförslag
om en gemensam
konsoliderad
bolagsskattebas
(CCCTB)*

16 § Subsidiaritetsprövning av direktivförslag om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas (CCCTB)

Föredrogs
skatteutskottets utlåtande 2010/11:SkU37
Subsidiaritetsprövning av direktivförslag om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas (CCCTB) (KOM(2011)121).

Anf. 2 JOHNNY MUNKHAMMAR (M):

Fru talman! Europeiska kommissionen har således kommit med ett förslag till direktiv som handlar om hur vi ska kunna harmonisera sättet att beräkna bolagsskatten inom Europeiska unionen. Det är alltså ett förslag som kommer från Europeiska kommissionen, inte någonting som kommer från Sveriges regering.

Det som vi har att bedöma är huruvida förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen, som innebär att unionen ska agera ifall den gemensamma lösningen blir bättre än det som hade blivit ifall länderna hade gått fram var för sig.

Det förtjänar att understrykas att det här är ett förslag som handlar om att harmonisera skattebasen, det vill säga i grunden sättet att beräkna bolagsskatten, inte om att harmonisera skattesatserna. Syftet är i grunden att man ska förbättra den inre marknadens funktionssätt genom att ta bort olika hinder för rörlighet genom att man har den gemensamma bolagsskattebasen, som också ska vara frivillig för företag att använda. Man använder antingen den nationella bolagsskattebasen eller den europeiska.

Det är alltså för det första ett förslag från EU-kommissionen, för det andra ett förslag som inte berör skattesatserna, för det tredje ett förslag som är till för att förbättra den inre marknaden.

Vid prövningen av huruvida det är förenligt med subsidiaritetsprincipen har vi tyckt att detta inte är någon svartvit fråga. Det finns argument i olika riktningar som vi har försökt att väga mot varandra, och jag tror att vi har varit ganska överens i utskottet om att detta inte är svart eller vitt, utan på en gråskala. Det kan finnas aspekter där vi tycker att det kan vara att överväga om det verkligen är förenligt med subsidiaritetsprincipen, men vi har ändå från vår sida kommit fram till att det är förenligt med subsidiaritetsprincipen och att vi därför skulle vilja gå vidare med behandlingen av förslaget.

Sakfrågan om huruvida detta är ett bra förslag eller inte kommer senare. Det som vi nu bedömer är bara strikt om detta är förenligt med subsidiaritetsprincipen, inte sakfrågan. Sakfrågan, som är stor och komplex eftersom direktivförslaget är stort och komplext, måste analyseras mycket djupt och mycket närmare innan vi kan gå in på den. Vi hade helst önskat att vi gått vidare till sakfrågebedömningen. Vi anser att vi kan låta den här subsidiaritetsprövningen passera och sedan gå till det som är det viktiga, nämligen sakfrågan. Det kan finnas anledning till kritik mot förslaget där, så det hade varit bättre om vi hade fokuserat på detta.

Varför ska vi bråka i formfrågan? Vi har absolut ingenting att riskera med att gå vidare till sakfrågan. I sakfrågan har alla länder vetorätt, eftersom det är en skattefråga och enhällighet gäller som beslutsregel inom EU när det gäller skattefrågor. Vi hade i sakfrågan absolut kunnat inlämna vårt veto som EU-land ifall vi hade ansett att det inte var godtagbart. Det finns alltså absolut ingen risk med detta.

Däremot kan vi ifall vi bråkar i formfrågan i stället för att bara gå vidare till sakfrågan riskera vårt inflytande i andra viktiga frågor som för närvarande bereds inom Europeiska unionen och som påverkar skatteområdet, till exempel frågan om moms på ideella föreningar. Vi tycker att det är beklagligt att oppositionen har förenat sig och kommit fram till en annan bedömning än vi i den här frågan: att detta inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Följden av detta blir att vi säger nej i formfrågan fullständigt i onödan, eftersom det hade räckt att gå direkt till sakfrågan, där vi ändå har vetorätt, och diskutera den, för det är ändå den som är det centrala, i stället för att på detta sätt riskera Sveriges inflytande, som hade varit starkare ifall utskottet hade förblivit gemensamt och enigt i de här viktiga frågorna. Vi tycker att detta är beklagligt, men utgår från situationen som den är. Vi finner oss i att utskottet inte är enigt i denna fråga.

Anf. 3 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! I morse när jag hade kokat te som vanligt och skulle väcka min hustru berättade jag full av entusiasm att jag under dagen skulle debattera CCCTB. Hon blickade på mig, vände på huvudet och somnade om. Jag tror för min del att detta tillhör den typ av frågor som man mycket sällan får frågor om på gator och torg. Det är ungefär som när vi en gång i tiden häftigt debatterade CFC-beskattningen och det

Prot. 2010/11:100

11 maj

*Subsidiaritetsprövning
av direktivförslag
om en gemensam
konsoliderad
bolagsskattetas
(CCCTB)*

belgiska undantaget. Icke heller den frågan har jag fått några frågor om på gator och torg.

Likväl, fru talman, är det på det sättet att när vi ser svensk företagsamhet och vilka marknader stora och små företag har måste vi ändå konstatera att i runda slängar 70 procent av den svenska exporten går till EU-länderna. Det är en annan del av verkligheten.

Detta måste vi förhålla oss till. Om vi vill att svenska företag ska gå bra, att vi klarar svensk välfärd och att svensk fackföreningsrörelse ska ha inflytande i Europa kan vi inte sitta på läktaren.

Jag tycker att Johnny Munkhammar har beskrivit väldigt väl sakfrågan, vad det handlar om i dag, nämligen subsidiaritetsprövningen. Man kan naturligtvis komma till olika slutsatser. Det är väl ingen hemlighet att Folkpartiet under lång tid, i huvudsak med något annat parti som nu står på nej-sidan, ansett att detta är en för svensk företagsamhet och även för fackföreningsrörelsen oerhört viktig fråga.

Det är som bekant så att vi inte tar ställning i sakfrågan, utan vi bara möjliggör för de svenska departementen att fortsätta arbetet i de grupper som nu har varit i verksamhet under tolv år. Vi har tidigare i skatteutskottet varit väldigt angelägna vid de många utfrågningar som har varit i utskottet om att Sverige fullt ut skulle delta i de sex sju arbetsgrupper som varit för att man skulle kunna påverka innehållet i denna fråga.

Fru talman! Nu kommer situationen att bli den att vi inte kan påverka det här om vi sitter på läktaren hela tiden. Det tror jag är väldigt dåligt för både svensk företagsamhet, svensk välfärd och svensk fackföreningsrörelse som jag tycker borde ha många synpunkter på att vi ställer oss utanför detta EU-samarbete.

Om man sitter på Finansdepartementet finns det naturligtvis bekymmer över att man skulle kunna tillämpa två olika skattesatser i företag. Det är säkert också på det sättet att det i Europa kan finnas olika motiv för den här CCCTB-skattebasen. Till protokollet vill jag läsa in exakt vad det betyder, nämligen Common Consolidated Corporate Tax Base, så att det blir klart för dem som läser protokollet vad det handlar om.

Den här frågan är, som Johnny Munkhammar sade, inte alldeles svartvit. Varje finansminister måste tycka att det är besvärligt att laborera med två företagsskattesatser, för det kommer detta att möjliggöra. Men om den inre marknaden ska fungera och vi i längden ska undvika att få ett kvalificerat skatteplaneringssystem som vi nu har, där man med olika metoder kan påverka var man ska kunna betala skatt, ungefär som vi har kritiserat till exempel Irland för och en del tidigare östeuropeiska länder, så behövs den här nya skattebasen som omöjliggör detta i grunden. Om man säger nej till vidare medverkan i detta tar man därför också på sig ett ansvar för skatteplanering på företagsnivå. Det vill jag inte medverka till.

I själva sakfrågan vill jag tillägga en enda sak, fru talman, nämligen att så som det är utformat i förslaget till direktiv finns det tre grunder för hur man eventuellt ska beräkna den här skattebasen. Där har vi från svensk sida varit kritiska mot att den tredje delen, försäljningsdelen, över huvud taget ska vara med. Det tycker vi är fel. Jag beklagar väldigt mycket att vi i fortsättningen möjligen inte kan driva denna fråga när sakprövningen kommer upp. Det hade varit väldigt bra, för vi har gjort väldigt klart i de tidiga diskussionerna att försäljningssummor som är påverkbara av företagen ska bort ur systemet.

Det finns en del andra länder som tycker att detta är bra. Vi har från Sverige sagt att det ska vara ett från företagen opåverkbart system, och därför vill vi ha bort detta.

Anf. 4 KARIN NILSSON (C):

Fru talman! Dagens debatt handlar om subsidiaritetsfrågan. Det är frågan om EU i det här fallet ska lägga sig i hur vi räknar fram skattebaserna hos de svenska bolagen eller om vi ska avgöra sådana frågor själva i Sverige. Det mesta är sagt i frågan. Jag vill ändå berätta att Centerpartiet och jag själv är tveksamma till för mycket inblandning från EU och i huvudsak tycker att detta är frågor som ska beslutas nationellt.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänstern och Sverigedemokraterna föreslår i det här fallet avslag på förslaget eftersom de anser att vissa delar av förslaget inte är utformade så att de är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Det kan finnas olika utgångar utifrån den tolkningen och det tyckandet.

Avsikten från EU är att förenkla för företag som bedriver verksamhet i flera länder. Syftet med regelförenklingen för företagen är gott. Jag kan instämma med både regeringen och de fyra oppositionspartierna. Det finns delar i förslaget som också jag är tveksam till. Men genom att redan i formfrågan i detta tidiga läge föreslå avslag på förslaget fransäger vi oss möjligheten att påverka innehållet i sakfrågan.

Det kanske hade varit klokt att få vara med och uttrycka ett svenskt ställningstagande om minsta gemensamma nämnare i frågan i stället för att i en omröstning bli överkörda av en EU-majoritet och tvingas anpassa oss till vad andra har tyckt om hur man räknar fram en gemensam bolagsskattebas.

Fru talman! Jag beklagar att det är så viktigt för de fyra oppositionspartierna att i detta tidiga läge säga nej till skattekommissionären Semetas nu allra viktigaste skötebarn. Vi kunde kanske ha nytta även i andra frågor om vi i denna fråga gått lite varligare fram. Sverige vinner som regel på att få vara med vid förhandlingsbordet och bearbeta frågan i stället för att sitta på läktaren och bara avvakta vad andra kommer fram till.

Vi avstår därför oftast från att säga nej i ett så här tidigt skede. Det är en av alliansregeringens starka sidor att vi oftast är med och förhandlar och vill gå vidare i det första skedet. Vi kan sedan ha en annan åsikt när vi behandlar bitarna i ett förslag. Jag hade hoppats att vi hade nått dit även i denna fråga.

Anf. 5 LARS GUSTAFSSON (KD):

Fru talman! Det mesta i förslag och politik har en bakgrund. Bakgrunden brukar ofta förminskas fram till tiden då sakdebatten ska föras. Det är inte heller någon slump eller nyck som ligger bakom detta förslag från EU-kommissionen. Skälet till förslaget blev tydligt under finansskrisen och till och med långt tidigare.

När skatteutskottet besökte Storbritannien och det engelska skatteutskottet år 2006 var frågan om de stora skillnaderna mellan länderna redan aktuell. Vid det nämnda besöket tog jag upp frågan med det brittiska skatteutskottet. De ville inte riktigt låtsas om det, med tanke på att de ofta

Prot. 2010/11:100
11 maj

*Subsidiaritetsprövning
av direktivförslag
om en gemensam
konsoliderad
bolagsskattebas
(CCCTB)*

har konservativa idéer – detta trots att det pågick ett bolagsskattekrig mellan Ungern och Österrike för att locka företag till sig.

Det har inte blivit annorlunda sedan dess. Vi har haft en finanskris. Där lyftes bolagsskatten fram som en viktig fråga. Där fanns även stora dubier från ledande företrädare i svenska partier som uttryckte sin besvikelse över att man hade ganska goda förutsättningar i vissa länder jämfört med andra, och då gick det i drickat helt enkelt. Man glömmer ofta bort detta.

Jag bad skatteutskottets kansli, som alltid är väldigt benäget att hjälpa till, att ta fram och titta på hur bolagsskatterna ser ut i EU i dag. När man tittar på dem skiljer det nästan 300 procent mellan den lägsta och den högsta skatten. Ni kan gissa vem som har den lägsta. Det är en liten ö ute i Atlanten, det vill säga Irland. Den som har den högsta är Belgien. Irland har 12 ½ procent och Belgien 34 procent.

Nu handlar inte betänkandet om skattesatser i sig utan om beräkningssystem för att motverka utnyttjandet av skillnader mellan EU-länder för att uppnå gemensamma strukturer för att undvika missbruk. Det är klart att om jag skulle råka vara kommissionär för skattefrågorna – vilket Gud förbjude, och alla andra också för den delen – vore det en ganska självskriven fråga att titta på för att hitta hur vi i framtiden ska lösa de här skillnaderna och undvika att bolag flyttar sina tillhörigheter och skatter runt och kan göra olika ränteavdrag.

Nyligen var det en diskussion i denna kammare där Socialdemokraterna ville att vi skulle vara ännu skarpare när det gäller skatteavtal för att få informationer. Men när det gäller att gå på djupet är det tydligen svårare att till och med kunna titta på saken.

Subsidiaritetsprövningen innehåller alltid avvägningar. Nästan alla förslag gör detta. Det är där tyngdpunkten är som man får göra en bedömning. Vi tar alltså inte ställning till detaljförslag. Ser man till proportionalitetsprincipen finns det väldigt mycket som talar för att gå vidare och titta på förslagen.

Fru talman! Mot den bakgrunden har jag kommit fram till att det finns mycket som talar för att utreda frågan vidare, särskilt som det finns ett veto vid ett eventuellt detaljförslag framöver. Jag beklagar att skatteutskottet redan nu avhänder sig möjligheten att påverka i denna fråga och riskerar att få minskad påverkan i andra frågor som är väldigt angelägna för detta land. Detta är inte sagt som ett hot utan som ett faktum. Eftersom vi politiker lever i realvärlden och inte i några teorier är det viktigt att vi ser det när vi fattar beslut i sådana här frågor.

Anf. 6 FREDRIK OLOVSSON (S):

Fru talman! Frågan om en gemensam konsoliderad företagsskattebas är ingen liten fråga även om den kanske inte rör den största uppmärksamheten i samhällsdebatten. Bolagsskatten är ett viktigt verktyg i den ekonomiska politiken för alla länder i unionen och för övrigt i världen.

Det handlar om stora saker. I Sverige handlar det om ungefär 100 miljarder i skatteintäkter. Det handlar om konkurrenskraft och sysselsättning, var investeringar ska göras och var arbetstillfällen ska skapas. Till det kommer dessutom den principiella frågan om staternas skattesuveränitet. Det är en stor fråga. Därför ska vi också ta den på väldigt stort

allvar. Det ska vi göra som de konstruktiva och delaktiga medlemmar i Europeiska unionen som vi är och ska vara.

Det finns väldigt mycket man kan säga om direktivförslaget, och en del är också sagt. Det består av en lång rad artiklar och punkter över ungefär 80 sidor. Det finns mycket att analysera och sätta sig in i. Men det är inte i sak som vi ska behandla det i dag, utan vi ska göra en subsidiaritetsprövning. Vi ska pröva om det föreligger ett subsidiaritetshinder, om förslaget ryms inom den rättsliga grund som kommissionen har hänvisat till och som ytterst läggs fast i fördraget eller om det inte gör det.

Vi socialdemokrater har kommit fram till att förslaget som kommissionen presenterat inte gör det på ett område. Precis som regeringen slår fast i den faktagenommemoria som vi har inhämtat till utskottet innebär den fördelningsnyckel som finns med i förslaget en förändring i fördelning av skatteintäkter mellan olika länder i unionen. Det innebär att förslaget går längre än vad som motiveras med den rättsliga grund som kommissionen har hänvisat till.

Det är alltså i grunden den bedömning som regeringen har gjort som också ligger till grund för vårt ställningstagande. Det är den text som regeringen har i sin faktagenommemoria som är grunden i det motiverade yttrande som vi vill att riksdagen ska ställning till och fatta beslut om. Om man inte gillar den texten kan man naturligtvis gärna ta replik på mig, men man kan definitivt också vända sig det moderatledda Finansdepartementet som har skrivit den.

Men det är heller inte bara den svenska regeringen som har dragit slutsatsen och slagit fast att det kommer att ske en omflyttning av skatteintäkter mellan länderna om förslaget genomförs. Det har också andra gjort, till exempel konsultbolaget Ernst & Young. Deras analys visar också att arbetstillfällen och skatteintäkter skulle fördelas om mellan medlemsstaterna. Därmed går man längre än vad man behöver göra för att få den inre marknaden, som ju är väldigt viktig, att fungera bättre.

För oss socialdemokrater är EU-samarbetet viktig och naturligt. Vi ser stora vinster med att utveckla Europa tillsammans med de andra medlemsstaterna. Vi ser stora vinster i att åtgärda gränsöverskridande problem med gränsöverskridande lösningar. Därför är vi beredda att fortsätta diskutera och undanröja dubbelbeskattning och att förenkla och ibland också harmonisera regelverk för att det är viktigt för Europas och Sveriges utveckling.

Men detta innebär inte att vi säger ja till förslag som vi anser hotar viktiga svenska intressen. Vi säger inte ja till förslag som vi tycker bryter mot subsidiaritetsprincipen bara för att vi annars skulle anses besvärliga.

Vi är alltid beredda att driva det vi anser är bäst. Det kan handla om hoten mot kollektivavtalen och den svenska arbetsmarknadsmodellen där regeringen inte säger ett pip i EU. Det kan handla om momsen på den ideella sektorn där vi ju gemensamt är överens om att vara tuffa och hårda. Det kan handla om kommissionens förslag på de direkta skatternas område där de kan gå för långt, som i det här förslaget.

Vi står alltså upp för svenska intressen. Vi står upp för det europeiska samarbetet och de fördrag som vi tillsammans med de andra medlemsstaterna har kommit överens om. Det är här möjligheten finns – inte bara som en möjlighet, tycker jag, utan faktiskt också som en skyldighet för

parlamenten runt om i Europa att bli mer delaktiga i det europeiska projektet.

Vi står naturligtvis upp för investeringar, välfärd och jobb i Sverige. Vi gör det rakt, tydligt och ärligt utan baktankar eller funderingar i lönn-dom. Vi är väldigt tydliga med vad vi tycker och vill. Om den borgerliga regeringen vill ha och behöver stöd för en sådan linje i Europa kommer vi att fortsätta vara öppna för ett sådant resonemang. I den här frågan har vi haft en sådan dialog över blockgränserna i snart tio år. Jag har själv varit med i nio år, så jag tycker att vi har solid mark att stå på.

Det är säkert inte sista gången vi diskuterar frågan om bolagsskatter i ett EU-perspektiv i den här kammaren, i utskottet eller i EU-nämnden och i andra sammanhang. Det här beslutet, om vi fattar det, innebär inte att vi sätter oss på läktaren. Det innebär tvärtom att vi faktiskt är väldigt delaktiga i en europeisk process. Vi kommer att vilja fortsätta vara det, för vi vet naturligtvis att frågan kommer att återuppträffa i många olika former framöver.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i skatteutskottets utlåtande.

Anf. 7 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Jag har nästan inget att invända mot Fredrik Olovsson som i skatteutskottet alltid gör samma sakliga prövning. Det finns en enda punkt där vi kommer till olika slutsatser, och det gäller huruvida man bäst kan påverka den här fördelningsnyckeln som ni i grunden, även om ni inte säger det, redan gör en sakprövning av som motiv för att säga nej till subsidiaritetsprincipen.

På den punkten gör vi en annan värdering, nämligen att vi kommer att kunna påverka fördelningsnyckeln bäst om vi fullt ut är med i det fortsatta arbetet. På just den punkten skiljer vi oss åt.

Det var jag som använde begreppet ”på läktaren”. Det var kanske väl hårt sagt, men det är klart att om man vill vara med i en förhandling och påverka någonting, är det alltid bäst att vara just där förhandlingen sker.

På den punkten menar jag att ni har kommit fram till en mindre klok ståndpunkt. Vi har i grunden samma värderingar när det gäller hur vi ska uppnå olika saker med att säkra Sveriges konkurrenskraft. Men på den här punkten tycker jag att den majoritet som nu har uppstått i skatteutskottet säger att vi klarar detta bättre genom att inte vara fullt ut närvarande vid förhandlingarna. Det tror jag inte är en bra metod.

Anf. 8 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Om Anders Borg skulle lyssna på denna debatt eller på Gunnar Andrén hoppas jag att han avstår från att göra som Gunnar Andrén uppenbarligen tror att han tänker göra, nämligen att inte vara med i diskussionen när frågan dyker upp framöver.

Självklart kommer Sverige och Sveriges regering att vara aktiva i rådet i de fortsatta diskussionerna. Finansministern har dessutom med sig ett starkt mandat från den svenska riksdagen att förändra viktiga delar i förslaget. Det är viktigt för kommissionen och för andra medlemsstater att veta att det inte bara är en svag minoritetsregering som talar vid rådets bord utan att det finns ett väldigt tryck hemifrån att fördelningsnyckeln är att gå för långt. Fördelningsnyckeln ser inte bra ut.

Det finns dessutom andra delar i förslaget som vi naturligtvis, när vi sedan ska sakpröva det, kommer att ha synpunkter på, men det är på det här området vi ser ett subsidiaritetshinder. På andra områden har vi andra invändningar, men dem har jag inte tagit upp i dag, för det är inte det saken ska handla om, även om jag noterade att Gunnar Andrén i sitt anförande pratade väldigt mycket om förslaget i sin helhet.

Vi är väldigt noga med detta: Vi gör en subsidiaritetsprövning. Sedan har vi andra invändningar också, och dem ska vi återkomma till om och när frågan dyker upp i andra sammanhang.

För att återigen beröra detta med att Sverige skulle sätta sig på läktaren: Jag är helt övertygad om att Anders Borg inte har uppfattningen att han nu efter en votering eller ett sådant här beslut inte skulle vara med i den här diskussionen. I så fall vore det bättre att byta ut honom mot någon som vill stå upp och slåss för de svenska intressena.

Anf. 9 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Det budskap som majoriteten nu vill sända till Bryssel och kommissionen är i och för sig alldeles riktigt att Sverige inte tycker om den fördelningsnyckel som är en av delarna i det här systemet. Det är det budskap som majoriteten nu sänder.

Men ni sänder också ett annat budskap, nämligen det att ni tycker så illa om detta att ni egentligen inte vill vara med och påverka. Det blir väldigt dubbeltydigt, Fredrik Olovsson, när ni säger att ni i och för sig ska sända budskapet att ni inte gillar detta men samtidigt åka ned och delta fullt ut i förhandlingarna.

Det blir två motstående ståndpunkter som är väldigt svårförenliga för dem som ska ta emot det nere i Bryssel. Vi gillar inte det här, säger ni, så vi ska inte vara med över huvud taget. Samtidigt säger ni att ja, ni ska i stort sett inte bry er om det här beslutet som riksdagen har fattat, utan vi ska fullt ut delta i förhandlingarna i alla fall.

Detta tycker jag är en märklig ståndpunkt, och jag beklagar detta, inte minst mot bakgrund av att våra partier, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna hela tiden under den här långa perioden som Fredrik Olovsson och jag har varit med har varit väldigt angelägna om att vi ska delta i varje arbetsgrupp. Sverige är ett av de få länder som har deltagit i alla arbetsgrupper. Det är många länder som har avstått ifrån detta.

Det här är komplicerad materia – jag tror att det handlar om 80 sidor. Men jag tycker att ni sänder ett dubbelt budskap: Vi vill vara med och påverka, men vi vill inte att ni ska göra det som nu föreslås.

Anf. 10 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Det är inte så att det motiverade yttrandet säger att förslaget från kommissionen i alla delar är skräp och att vi inte vill vara med och fortsätta diskutera det.

Det är tvärtom så att det är på ett ganska begränsat område som vi anser att det strider mot subsidiaritetsprincipen så som den uttrycks i Europeiska unionens olika fördrag. Det är vad vi säger.

Jag är fullt övertygad om att en kommissionär i Europeiska kommissionen är väldigt medveten om hur formen för detta ser ut, annars borde han inte vara på just den platsen. Det är jag inte särskilt bekymrad över.

I övrigt finns det mycket som är positivt med förslaget, inte minst det faktum att man vill lösa ganska besvärliga och viktiga problem. Det vill vi socialdemokrater, och även Sverige och den svenska regeringen, naturligtvis fortsättningsvis också vara med att utveckla och ha idéer om. Det tror jag är självklart för alla inblandade.

Vi säger att i en del klarar inte kommissionens förslag riktigt att leva upp till subsidiaritetsprincipen. Det är ett ganska konstruktivt sätt att förhålla sig till ett väldigt komplicerat förslag som också ställer ganska allvarliga frågor om staternas skattesuveränitet. Jag tycker att de borgerliga ledamöterna här har övertolkat budskapet. Det vi gör här är en strikt subsidiaritetsprövning. Vi kommer att få återkomma både i den här och i andra frågor på skatteområdet.

Med det mer moderna sätt som vi svenskar har nu i förhållande till Europeiska unionen behöver vi inte vara så oroliga hela tiden och trippa på tå. Vi ska med liv och lust ge oss in i den europeiska debatten, ta för oss och vara konstruktiva.

Anf. 11 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! För mig är det en viktig demokratisk princip att beslut ska fattas så nära de människor som berörs som möjligt. Det ökar människors möjligheter att vara delaktiga och påverka besluten. Det gör också besluten bättre när man kan anpassa dem efter lokala förutsättningar. Dessutom kan det faktiskt vara så att alla människor inte vill ha samhället likadant. Det kan finnas lite olika idéer om det, och då finns det ett värde i att låta en mångfald av lösningar existera sida vid sida.

För näringslivet kan det finnas fördelar med att regelsystemen i varje land är anpassade efter varje lands näringslivsstruktur. Men det finns också nackdelar för dem som verkar över gränserna och som då har en massa olika regelsystem att hålla reda på. Det är den här senare delen som har gjort att EU-kommissionen nu lägger fram ett förslag till en gemensam konsoliderad bolagsskattebas, CCCTB.

Den innebär ett gemensamt sätt att räkna på bolagsskattebasen som företagen kan använda som alternativ till ländernas egna regler. Det kan mycket väl innebära fördelar för företagen även om det också kan innebära nackdelar att man måste räkna på alla de här systemen samtidigt innan man kan avgöra vilket som är mest lönsamt för just det egna företaget.

Men det är egentligen inte det vi diskuterar i dag, utan det vi diskuterar i dag är om förslaget är förenligt med EU:s subsidiaritetsprincip. Man kanske inte alltid tror det när man ser saker som EU lägger sig i, men EU har en subsidiaritetsprincip som innebär att man bara ska reglera saker på EU-nivå om man inte kan göra det bättre eller åtminstone lika bra på nationell nivå.

Hur är det då med bolagsskattebasen? Är den en sådan sak som man bättre reglerar på EU-nivå? Som tidigare talare har varit inne på ska vi vara ärliga med att det här inte handlar om att man ska reglera allt på EU-nivå. Man ska inte harmonisera skattesatserna, utan det handlar om ett

gemensamt sätt att räkna, och de nationella systemen kommer att existera parallellt.

Men det handlar inte bara om det gemensamma räknesättet, utan det handlar också om en konsoliderad del som innebär att man lägger ihop en koncerns vinster och förluster i olika medlemsländer och sedan pytsar ut dem enligt en fördelningsnyckel. Detta gör att skatteintäkter kan hamna i andra länder än vad som var tänkt från början. Det är ju lite ingripande.

För mig känns det svårt att hävda att de inskränkningar som detta ändå innebär i medlemsstaternas möjligheter att själva påverka sina skatter verkligen är nödvändiga för att den inre marknaden ska fungera. Där delar jag utskottets bedömning. Sedan har jag stor respekt för dem som menar att det visst är förenligt med subsidiaritetsprincipen, för det är ju inte en svartvit fråga.

Jag har däremot väldigt svårt att respektera det argument som framkommit i debatten där man säger att det visserligen kan vara så att det här inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen, men vi ska inte tala om det nu, utan vi ska låtsas som om det regnar och gå in i förhandlingarna med liv och lust. Sedan när allt är klart och alla tror att nu kan man gå hem slänger vi in vårt veto och säger: Haha, lurade!

Jag tror inte att det stärker vår förhandlingsposition för framtiden. Menar vi att det här förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen – och där delar jag som sagt utskottets bedömning – ska vi säga det nu. Därför, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i utlåtandet.

Anf. 12 JACOB JOHNSON (V):

Fru talman! EU-kommissionen föreslår att en gemensam konsoliderad bolagsskattebas ska införas på EU-nivå. Systemet ska vara frivilligt, och bolagen ska kunna välja att följa detta system eller det nationella systemet. Modellen innebär att samma skatteregler tillämpas i alla medlemsstater och att en gemensam skattebas räknas fram för alla EU-företag i en företagsgrupp. Basen fördelas sedan mellan de stater där företagen är verksamma enligt en fördelningsnyckel. Staterna bestämmer själva vilken skattesats som ska tillämpas på deras andel av skattebasen.

Fru talman! Nu handlar inte dagens debatt om kommissionens förslag i sak utan om förslaget är förenligt med den så kallade subsidiaritetsprincipen eller det vi på svenska kallar närhetsprincipen.

Enligt denna ska EU, på de områden där man inte har exklusiv befogenhet, vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå.

Enligt Lissabonfördraget ska alla nationella parlament i EU bedöma om kommissionens initiativ är förenligt med denna princip. Det är det vi håller på med nu. Skatteutskottet beslöt i sin beredning att höra vad regeringen tycker om förslaget när det gäller subsidiaritetsprincipen.

Regeringen skriver inledningsvis i sin faktapromemoria att kommissionens förslag är mycket omfattande och komplext och måste analyseras närmare innan slutlig ställning kan tas i sak.

Prot. 2010/11:100

11 maj

*Subsidiaritetsprövning
av direktivförslag
om en gemensam
konsoliderad
bolagsskattebas
(CCCTB)*

När det gäller subsidiaritetsprövningen slår regeringen först fast att grundprincipen om skattesuveränitet för medlemsstaterna måste värnas när det gäller direkta skatter och att det faller inom ramen för varje medlemsstats nationella kompetens att säkra välfärden genom att ta ut och använda skatteintäkter på lämpligt sätt. Företagsbeskattningen är nära integrerad med andra delar av skatteområdet och med medlemsstaternas ekonomiska och politiska förhållanden.

Regeringen konstaterar att medlemsstaten är bättre lämpad än EU att bedöma och överblicka hur företagsbeskattningen bör utformas för att nå politiska och ekonomiska mål både nationellt och inom EU.

Regeringen påpekar vidare att de nationella företagsskattesystemen generellt sett är utformade på ett sätt som passar näringslivsstrukturen i varje enskild medlemsstat och att det finns en risk för att direktivet skulle kunna minska konkurrensen och därmed negativt påverka produktiviteten inom EU.

Dessutom anser regeringen att den i direktivet föreslagna fördelningen av skatteintäkter mellan medlemsstaterna via den här fördelningsnyckeln går längre än vad den rättsliga grunden i artikel 115 medger. Den säger att rådet ska utfärda direktiv som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion.

Ja, regeringen har alltså en hel rad invändningar mot förslaget ur subsidiaritetsynvinkel. Och regeringen konstaterar att en förändrad skattefördelning mellan medlemsstaterna inte heller är nödvändig för att den inre marknaden ska fungera bättre.

Pliktskyldigast håller dock regeringen med kommissionen om att det finns vissa fördelar med förslaget, till exempel administrativa förenklingar, minskade dokumentationskrav, minskad risk för dubbelbeskattning, möjligheter till gränsöverskridande kvittning av förluster och ökad rätts-säkerhet. Men regeringen påpekar även att erfarenheter från mervärdeskatteområdet visar att problem med rätts-säkerheten inte försvinner vid en harmonisering utan blir av en annan art.

Fru talman! Mot bakgrund av regeringens egna argument kommer jag fram till slutsatsen att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen och yrkar därför bifall till förslaget i utskottets utlåtande och avslag på reservationen.

Fru talman! Även om skatteutskottet endast behandlat kommissionens förslag ur subsidiaritetsynvinkel kan jag inte låta bli att i sammanhanget något referera regeringens yttrande om förslaget ur proportionalitetssynvinkel. Regeringen tycker att det är tveksamt om kommissionens förslag skulle fungera bättre än dagens läge med olika skattesystem och att nya komplikationer kan uppkomma, till exempel den schablonmässiga fördelningen av resultat till olika bolag, vilket skulle innebära avsteg från de internationellt vedertagna principer som tillämpas inom OECD. Regeringen framhåller även att ett frivilligt parallellt system innebär att medlemsstaternas administrativa kostnader ökar på grund av hanteringen av både det nationella systemet och EU-systemet. Regeringen anser därför när det gäller proportionalitetsprincipen att det finns tveksamheter kring om förslaget är förenligt med denna princip.

Fru talman! I subsidiaritetsprövningar kan det vara svårt att undgå att komma in på själva sakfrågan. Det är inte sakfrågan vi debatterar, vilket de flesta talare påpekat. De flesta har dock kommit in på sakfrågan i något avseende, och dess värre kommer jag nog också att göra det.

Enligt subsidiaritetsprincipen ska unionen vidta en åtgärd endast om målen för den planerade åtgärden inte kan uppnås av medlemsländerna själva utan bättre kan uppnås på unionsnivå. Det låter som att man kan definiera målsättningen lite som man vill för att åtgärden ska kunna sägas vara förenlig med subsidiaritetsprincipen.

I direktivförslaget om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas har kommissionen anfört till stöd för att direktivförslaget inte strider mot subsidiaritetsprincipen att ”gränsöverskridande förlustutjämning, skattebefriade överföringar av tillgångar inom en koncern, och fördelning av koncernens skattebas med hjälp av en formel, kan bara förverkligas inom ett gemensamt regelverk”. I nästa stycke skriver man att de hinder som vållas av de olika nationella skattesystemen bara kan lösas genom att man antar lagstiftning på unionsnivå.

Det är mycket möjligt att det behövs mer överstatlighet för att uppnå dessa målsättningar. Men i utdraget ur kommissionens förslag till rådets direktiv om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas står att målsättningen är att komma till rätta med problem som överdriven beskattning och dubbelbeskattning. Det talas också om hinder för företag att växa inom EU och expandera verksamheten över nationsgränserna.

Om det är detta som är målsättningen ställer jag mig frågan: Kan de problemen verkligen inte lösas genom avtal på mellanstatlig nivå? I utdraget görs ett försök att besvara den frågan. Man säger där att ”nätet av dubbelbeskattningsavtal är inte en lämplig lösning eftersom dessa avtal är avsedda för ett bilateralt sammanhang i en internationell miljö, snarare än en nära integrerad gemensam marknad”. Det känns som en ganska intetsägande förklaring.

EU är inte ett optimalt område varken för en gemensam lagstiftning eller för ett gemensamt skattesystem, eller ens för ett delvis gemensamt skattesystem, och inte heller för en gemensamt konsoliderad bolagsskattebas. Olika länder befinner sig i olika skeden i den ekonomiska utvecklingen och i olika lägen i konjunkturen, är olika stora inom olika branscher, har olika goda statsfinanser och så vidare.

För att slutligen komma till utskottets utlåtande är det ett faktum att – även om vi utgår från kommissionens målsättningar – det finns anledning att invända med hänvisning till subsidiaritetsprincipen. Det blir en förändring av fördelningen av skatteintäkter, och det blir försämrade möjligheter för varje medlemsland att driva en ekonomisk politik och en skattepolitik som är anpassad efter det egna landets förutsättningar.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i utlåtandet och avslag på reservationen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 22 §.)

Anf. 14 JAN LINDHOLM (MP):

Fru talman! Civilutskottets betänkande 8 om leksakers säkerhet innebär att en lag från 1992 ersätts med ny lagstiftning. Motivet till den nya lagstiftningen är att regeringen därmed genomför ett EU-direktiv från 2009. Det kan säkert finnas många motiv till att se över en nästan 20 år gammal lagstiftning, och särskilt när det gäller leksaker har väldigt mycket förändrats som bör föranleda nya bestämmelser.

Begreppet leksak syftar på en produkt som utformats med avsikt att barn under 14 år ska känna ett intresse för att använda produkten. Sedan kanske inte allt det som barn under 14 år gör med prylar kan kallas för lek.

Alla riksdagsledamöter har kanske inte haft förmånen att kunna studera barns lek. Det är ganska intressant, kan jag berätta. Man skulle kunna formulera sig så att det förmodligen inte finns någon gräns för uppfinningsrikedomen över hur så kallade leksaker kan användas och behandlas. I den följd motion som Miljöpartiet skrivit på regeringens proposition radar vi upp ett stort antal exempel på hur oförutsägbar användningen av leksaker kan vara. Vi vuxna kommer nog aldrig att sluta förvånas över hur leksaker kan användas när barnen själva får bestämma.

När man lagstiftar om leksaker och om leksakers säkerhet menar vi därför att det är viktigt att beakta den verklighet som leksakerna utsätts för och inte begränsa lagstiftningen till att reglera det bruk som vuxenvärden kan föreställa sig. En säker leksak måste verkligen vara säker ur alla tänkbara perspektiv.

Fru talman! Varje år tillverkas i världen ca 250 miljoner ton plaster. Många av dem är så kallade mjuka plaster, konstruerade på ett sätt som gör att de lätt släpper ifrån sig olika molekyler i materialet. Många leksaker tillverkas av just sådana plaster. En viktig fråga blir därför de så kallade CMR-ämnena. Det handlar om kemikalier som är cancerogena, mutagena eller reproduktionsstörande.

Miljöpartiet anser att sådana ämnen inte ska få förekomma i leksaker. Vi har föreslagit ett totalförbud mot CMR-ämnena i leksaker. Den gräns på 0,1 procent som regeringen föreslår, och som finns i direktivet, anser vi inte är tillfredsställande just när det gäller leksaker. Regeringen hänvisar till att direktivet i fråga är ett fullharmoniseringsdirektiv och att Sverige därför inte får införa strängare bestämmelser och på så vis försvåra leksakernas fria rörlighet inom EU.

Kemikalieinspektionen har emellertid i sitt remissyttrande anført att det inte är självklart att det inte vore möjligt att med hänvisning till miljöhänsyn, i stället för säkerhet, implementera direktivet på ett sätt som skulle innebära att man kunde införa strängare krav vad gäller CMR-ämnena. Regeringen har, enligt propositionen, inte utrett möjligheterna att antingen direkt i den svenska lagstiftningen eller via ett agerande på EU-nivå få till en skärpning som skulle innebära ett totalförbud mot CMR-ämnena.

Vi miljöpartister är självklart besvikna över att regeringen inte använt tiden från juni 2009 – det handlar om nästan två år – till att bereda detta och försöka bearbeta problemet mer systematiskt för att nå ett sådant förbud. Vi menar att det avslöjar ett ointresse för barns säkerhet från regeringens sida.

Tyvärr är det lika illa med allergiframkallande och hormonstörande ämnen. Inte heller där innebär den nya lagstiftningen en tillfredställande reglering. Ohälsa kopplat till olämpliga kemikalier i leksaker är ett växande problem som vi menar att regeringen borde ta på större allvar.

Varningstexter, fru talman, är en mycket viktig del av säkerheten för alla typer av konsumentprodukter. Även om de små barnen inte själva kan läsa varningstexterna måste vi utgå från att alla vuxna och inte minst barnens föräldrar är intresserade av varningstexter och skötselråd för att på så vis kunna minimera riskerna för barnen.

Även om regeringen utgår från att varningstexter på leksaker som säljs för bruk i Sverige förses med varningstexter på svenska kan vi från Miljöpartiets sida inte ta lika lättvindigt på frågan som regeringen gör. Vi menar att det är mycket tydligt i direktivet att länderna kan föreskriva vilka språk varningstexter ska skrivas på, och då menar vi att Sverige bör använda den möjligheten.

Direktivet ger faktiskt utrymme för att det enskilda medlemslandet kan föreskriva att konsumenten har rätt att få varningstexter översatta till det språk som konsumenten behärskar, som urdu, persiska, spanska eller franska – eller varför inte punktskrift, för den som har de behoven? De synskadade utgör en stor grupp i vårt samhälle. Vi miljöpartister är ganska förvånade över att regeringen inte tagit till vara möjligheten att lagstifta så att de synskadade får samma tillgång som seende till den information som varningstexter på leksaker innebär.

I huvudsak innehåller de föreslagna lagändringarna många välkomna förstärkningar av skyddet för barn när det gäller risker med leksaker, så några kanske tycker att vi ägnar oss åt detaljer som är av mindre vikt. Men då ska man komma ihåg att barn är känsligare och mer utsatta än vuxna och att leksaker har en tendens att gå i arv och därmed finnas i barns vardag under väldigt många år. Det innebär att man måste tänka långsiktigt och ha skarpa regler.

Om vi hade en mer fri riksdag, där den symboliska maktkampen mellan regeringen och oppositionen inte var så tyngd av det jag tycker är ganska osmaklig prestige, är jag rätt övertygad om att det skulle vara möjligt att få en enig riksdag att ställa sig bakom en reservation som den som har nr 2 i detta betänkande.

Ingen riksdagsledamot kan ju rimligen anse att regeringen *inte* ska arbeta vidare med att inom EU försöka föra frågan framåt, så att vi med tiden helt kan fasa ut cancerogena, mutagena, reproduktionsstörande, hormonstörande och allergiframkallande kemikalier från produkter som direkt vänder sig till barn. Ingen riksdagsledamot kan motsätta sig det. Jag har till och med, fru talman, svårt att tänka mig att det skulle finnas en regering i vårt land, oavsett partisammansättning, som anser att skadliga kemikalier ska få finnas i leksaker.

För varje regering som menar allvar med att arbeta för en säkrare barnmiljö borde det vara ett drömläge att när man har samtal på EU-nivå

kunna hänvisa till en enig riksdag på hemmaplan som ställer krav på förbud mot skadliga kemikalier i produkter avsedda för barn.

Varför väljer då Socialdemokraterna, Moderaterna och de övriga högerpartierna att försvåra för regeringen att driva den här frågan inom EU genom att inte ställa upp på reservation nr 2? Ett avslag är ju en signal som tolkas: Regeringen har inget tryck hemifrån – så kan det tolkas. Det riskerar att försvaga den regering som verkligen skulle vilja försöka verka för ett förbud mot skadliga kemikalier i leksaker. Vem vill bidra till det? Ingen, såvitt jag förstår. Ställ därför upp på reservation nr 2!

Fru talman! Självklart står Miljöpartiet bakom samtliga våra reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till reservation nr 2. Den ledamot som röstar nej till en sådan uppmaning åt vår regering kan rimligen sedan inte gå hem och se sina barn eller barnbarn i ögonen. Därför, fru talman, utgår jag från att just den reservationen får ett helhjärtat stöd härifrån kammaren när det blir dags att votera.

Slutligen vill jag än en gång påminna kammaren om att det är hög tid att riksdagen ser till att bygget av dubbelspåret mellan Falun och Borlänge startar.

Anf. 15 CARINA HERRSTEDT (SD):

Fru talman! Vi tar i dag ställning till en proposition och motioner angående leksakers säkerhet. Jag skulle vilja börja med att ställa mig bakom propositionen men också yrka bifall till reservationerna 1, 2 och 3.

Fru talman! Små saker kan vara stora saker – i alla fall i fråga om betydelsen. Leksaker kanske är inte ett prioriterat område i riksdagen, kan man tycka, men lagstiftningen kring att förhindra skrupelfria företag att tillverka och sprida leksaker som är farliga och giftiga är i allra högsta grad en fråga att engagera sig i. Vi hör inte minst här i dag att det finns ett ganska stort engagemang i frågan.

Barn kan hitta på åtskilliga sätt att leka på men tyvärr också skada sig på. Därför tycker jag att det är jättebra att vi här i dag beslutar om en säkrare lag när det gäller just leksakers utformning och innehåll. Men jag skulle vilja att vi löpte linan ut och gjorde leksaker inte bara säkrare utan också helt giftfria.

Det är bra att de ekonomiska aktörernas ansvar för leksakers säkerhet preciseras och att en rad konstruktionskrav skärps, för våra barns säkerhet får vi aldrig ge avkall på.

Det är enligt min mening mindre bra att vi fransäger oss rätten att besluta om ytterligare åtgärder som förbud mot vissa ämnen i våra leksaker. Vi har således inget självbestämmande i frågan – vi kan inte ha högre krav än de andra länderna eftersom det rör sig om ett fullharmoniseringsdirektiv.

I en avhandling vid Göteborgs universitet, där Delilah Lithner disputerade den 6 maj inom institutionen för växt- och miljövetenskaper, påvisades det att flera plastprodukter innehåller farliga kemikalier, däribland 5 av 13 produkter i studien avsedda för barn. Jag menar att det är oroande.

Vi vill alla arbeta för att få bort gifter, kemikalier och allergiframkallade ämnen i vår vardag. Det är en självklarhet för oss. Att dessa ämnen

då över huvud taget får finnas i våra barns närhet är skrämmande, och det är något vi absolut måste jobba för att få bort.

Som vi har hört är det enligt Kemikalieinspektionen fullt genomförbart att ta bort skadliga ämnen i leksaker. Naturligtvis handlar det om en kostnad, men jag menar att den kostnaden är värd att ta när det handlar om våra barn och vår miljö.

Att efterlämna ett giftfritt samhälle till kommande generationer borde vara av högsta prioritet. Det borde stå högre på dagordningen än EU:s regler om en fungerande inre marknad.

Från Sverigedemokraternas sida sätter vi barns säkerhet väldigt högt. Vi menar att det är olyckligt att direktivet inte innehåller ett totalförbud. Det är också olyckligt att det inte blir något tillkännagivande om att regeringen ska ta initiativ för att få till stånd ett sådant förbud.

Även om utskottets betänkande är skrivet i positiva ordalag i just den frågan menar jag att det är mer tyngd i och är en mer kraftfull signal med ett tillkännagivande. Jag hoppas verkligen att fler ställer sig bakom det.

Fru talman! Jag vill avsluta med att påtala att detta i grunden är ett mycket bra förslag och att fördelarna väl överglänser eventuella brister och nackdelar.

Jag är glad över förslagen till förbättringar i lagen. Men jag är inte nöjd. En vän till mig har sagt att nöjd är bättnes fiende, och jag vill tro att vi kan mycket bättre än så här.

Anf. 16 MARIANNE BERG (V):

Fru talman! I det här förslaget, som regeringen presenterar, gällande ny lag om leksakers säkerhet görs det vissa små – jag vill betona att de är små – framsteg. Det är i alla fall lite glädjande att man har lyssnat på Vänsterpartiets krav på förbud mot allergiframkallande doftämnen. Men det räcker inte, för det är fortfarande helt okej att tillåta vissa restämnen.

Varför ska vi inte löpa linan ut och totalförbjuda alla dessa ämnen? Det kan man undra. Men det visar klart och tydligt att Alliansen inte vågar ta hela klivet utan endast ett halvt kliv framåt. Det är sorgligt, vill jag säga.

Fru talman! När det gäller barns säkerhet i fråga om livsfarliga leksaker ska det väl vara en självklarhet att det absolut inte ska få förekomma leksaker som kan vara giftiga eller på annat sätt skadliga för barnen i vårt land, i EU eller i hela världen. Något annat ska inte gälla.

Det är inte bara sorgligt och bedrövligt – jag tycker också att det är skamligt – att vi ska behöva debattera kring leksakers giftfrihet. Det ska vara en självklarhet.

Varför vågar inte Alliansen säga ifrån på skarpen eller sätta ned hela foten här hemma eller i EU? Varför är det så mesigt? Det gäller ju barnen, som blir utsatta, och de kan själva inte föra sin talan.

Fru talman! Leksakers säkerhet måste vara A och O och att vi i denna församling ska se till att det så ska bli. Något annat agerande är inte värt namnet. Vi måste gå i bräsch för detta, inte ge vika som regeringen nu gjort i EU. Vem ska se till att någonting händer? Det undrar jag. Det är verkligen på tiden att tillkännage för regeringen att man omedelbart ska ta initiativ till att inleda förhandlingar för att förbjuda skadliga kemikalier, metaller och doftämnen i leksaker. Något annat är helt oacceptabelt.

Fru talman! Jag är medveten om att direktivet är ett så kallat fullharmoniseringsdirektiv, vilket medför att Sverige i princip inte får vidta åtgärder som kan utgöra hinder för den fria rörligheten för leksaker som överensstämmer med direktivets krav. Men göm er inte bakom det!

Remissynpunkter som Vänsterpartiet helt delar kommer bland annat från Naturskyddsföreningen och Kemikalieinspektionen. Det handlar om att det inte bör finnas hinder för regeringen att behålla eller införa regler till skydd för miljön som går utöver vad direktivet föreskriver.

Allt är inte kört. Vi kan agera, och det är dags att vi gör det nu. Regeringen måste ta sitt ansvar för barnen och ytterligare utreda möjligheterna att i syfte att skydda miljö och människor arbeta för att införa en reglering med inriktningen att skadliga ämnen helt förbjuds i leksaker.

Något annat är, som jag tidigare har tagit upp, inte acceptabelt. Att den inre marknaden på detta sätt går före barns hälsa är milt sagt djupt upprörande.

Fru talman! Vi i denna kammare måste se till att regeringen får ett klart och tydligt uppdrag att med all kraft arbeta för ett totalförbud mot skadliga kemikalier, metaller och doftämnen i leksaker.

I dag beräknas det finnas uppemot 60 000 olika leksaker bara på den svenska marknaden och över en halv miljon i Europa. Ingen myndighet kan hålla koll på en sådan mängd varor. Därför anser Vänsterpartiet att leksaker till barn måste genomgå en obligatorisk säkerhetskontroll av oberoende part, det vill säga laboratorier utan koppling till leksaksindustrin, innan de får säljas i handeln.

Fru talman! Vems intresse ska väga tyngst? Är det barnens, eller är det industrins? För Vänsterpartiet är det självklart. Det är naturligtvis barnen som alltid ska komma i första rummet.

Till slut vill jag säga till Alliansens riksdagsledamöter och Socialdemokraterna: Ställ er bakom reservation 2 och gärna 5! Jag yrkar härmed bifall till reservationerna 2 och 5 i detta betänkande.

Anf. 17 YILMAZ KERIMO (S):

Fru talman! I detta betänkande behandlas regeringens proposition om leksakers säkerhet. I propositionen föreslår regeringen en ny lag om leksakers säkerhet som ska ersätta den nuvarande lagen från 1992.

Giftfria leksaker borde vara en självklarhet, men det är det tyvärr inte. De gömda gifterna i vardagen blir allt fler. Varje dag får barn i sig en cocktail av farliga kemikalier som allvarligt påverkar hälsan. Barnen är den mest utsatta och känsligaste gruppen i vår giftiga vardag. Det räcker tyvärr inte som motivation för kommersiella leksakshandlare. Dessutom är okunskapen stor om hur gifterna påverkar våra barn och vår miljö.

Det är i dag svårt för småbarnsföräldrar att skilja på vilka leksaker som är giftiga och vilka som är ogiftiga. Många tror att vi är skyddade via regler och lagar, men plötsligt kommer ett giftlarm om en produkt som man tidigare har trott har varit helt säker.

Lagskärpningen är efterlängtd. Kraven på leksaksproducenterna måste öka. Vi socialdemokrater välkomnar en förändrad lag om leksakers säkerhet. Det är dags att vi får en helt giftfri vardag. Det är ett måste, och det behövs. Vi anser dock att regeringen skulle ha valt att ha skarpare skrivningar för att arbetet med att helt ta bort kemikalier och gifter i leksaker ska kunna intensifieras.

Fru talman! Det är bra att revideringen innehåller en rad förändringar som syftar till att höja säkerhetsnivån på leksaker. Dessutom är syftet med lagen att den ska bli tydligare. Förslaget innehåller mer omfattande regler om kemikalier i leksaker, och kraven är hårdare än i nuvarande lagstiftning.

Det är tillverkarens ansvar att leksakerna uppfyller säkerhetskraven. De ska utföra slumpvis provning och dra tillbaka leksaker som har brister. Det är importörernas och distributörernas skyldighet att se till att tillverkarna fullgjort sina skyldigheter. Men det finns grund för att lagstiftningen skulle kunna förstärkas ännu mer. Till exempel finns det inget förbud mot allergiframkallande ämnen. Det finns även fog för ett heltäckande förbud mot alla gifter i leksaker. Här ser vi vissa brister.

Arbetet med att förhindra förekomsten av giftiga ämnen i leksaker måste fortsätta kontinuerligt. Vi är därför positiva till att vi fick gehör i utskottet när vi förde fram att vi vill skärpa kraven på regeringen när det gäller att man snarast ska ta initiativ till att inleda förhandlingar för att förbjuda skadliga kemikalier, metaller och doftämnen i leksaker.

Det är nu regeringens ansvar att se till att följa utskottets uttalande och önskemål, så att detta blir verklighet, att giftfria leksaker blir en realitet. Vi kommer att följa regeringens arbete tills giftfria leksaker blir en verklighet, så att det inte bara stannar vid ord.

Anf. 18 MAGDALENA ANDERSSON (M):

Fru talman! Det är få saker som värdesätts så högt som säkerheten för våra barn. Därför är det klart att det är med oro i våra hem vi läser rubriker som "Farliga leksaker återkallas!" eller "Misstänkt gift i nappar". Sådant får ofta stort genomslag.

Vad pratar vi då om för risker? Det kan handla om allt från leksaker som innehåller kemikalier, som ger allergiska reaktioner eller som till och med är cancerframkallande till leksaker som har smådelar som utgör en kvävningsrisk för barnen.

Det finns små barn som har blivit svårt sjuka av att ha svalt magneter från leksaker som sedan har fastnat i tarmarna. Samma sak har hänt när barn har haft leksaker med långa snören som har fastnat i halsen. Alla som har haft med småbarn att göra vet hur hjärtat flyger upp i halsgropen om något som de leker med går sönder och det blir en liten del som snabbt flyger in i munnen. Barn kan inte läsa varningstexter. Barn kan inte bedöma risker på samma sätt som vuxna kan. Därför finns det behov av stärkt säkerhet med tydliga och gemensamma regelverk både på konstruktionskrav och när det gäller ansvarsfrågan vid säkerhetsrisker.

Fru talman! Det finns flera uppmärksammade fall med farliga leksaker som har kommit till den europeiska marknaden. Kina är världens största leksaksexportör med 60 procent av världsmarknaden. Därifrån stoppades för några år sedan ett parti på 250 000 plasthinkar och dockor. De var målade med färg som innehöll bly, som hos barn kan orsaka allt från huvudvärk och hörselproblem till hjärnskador och beteendeproblem.

År 2010 hanterade Konsumentverket 70 ärenden som handlade om bristande produktsäkerhet hos leksaker som hade sålts eller hade planerats för försäljning på den svenska marknaden. Utan den granskningen skulle tusentals barn ha kunnat komma till skada. Nu, efter beslut i EU

och sedan efter anpassning till svensk lag, skärps kraven ännu mer. Det gäller också marknadskraven.

Alliansregeringen är angelägen om att genomföra EU:s direktiv för leksakssäkerhet i svensk lagstiftning. Det är därför vi står här i dag. I klartext innebär lagförslaget nya säkerhetskrav samtidigt som ansvaret ökar på både tillverkare, importör och distributör. I praktiken kan inte butiksinnehavare framöver fransäga sig sitt ansvar genom att hävda att varan var godkänd då den köptes in.

Leksaken måste hädanefter vara godkänd under hela tillhandahållandet. Marknadskontrollen skärps för att underlätta för den enskilda butiksinnehavaren att hålla kontroll. Spårbarheten förstärks också. Det innebär att tillverkaren är ansvarig för att se till att leksaken har en identifieringsmärkning som importör och distributör har samma ansvar för att kontrollera. Samtidigt är det förstås viktigt att se till att dessa åtgärder utformas så att de inte leder till krångligare regler och mer byråkrati för svensk leksakshandel och tillverkare. Det rör sig dessutom ofta om rätt små företag.

Fru talman! Det direktiv vi behandlar är ett fullharmoniseringsdirektiv. Det innebär att EU:s stater inte får besluta om mer begränsningar av leksakers fria rörlighet än direktivet säger. Säkerhetsnivån får inte höjas. Den får inte heller sänkas. De konkretiseringar av de allmänna säkerhetskrav som finns får inte förändras. Jag nämner detta eftersom det finns motioner där man vill gå längre än vad direktiven medger.

I sammanhanget kan det vara värt att nämna Kemikalieinspektionen, som har kommit långt i sitt arbete för en giftfri vardag. I den handlingsplan man har presenterat nyligen finns också åtgärder för att skydda barns hälsa från skador av kemikalier. I handlingsplanen framgår också att under åren 2011–2014 kommer inspektionen särskilt att arbeta för att farliga ämnen begränsas genom att EU:s lagstiftning skärps – någonting som vi varmt välkomnar från Alliansen.

Fru talman! I sammanhanget får man säga att samarbetet inom EU förstås är oerhört viktigt för att nå framgång i denna gränsöverskridande fråga. Det handlar rent allmänt om en giftfri vardag och om säkra leksaker för barn.

Det är lätt att säga att man sätter barnen i fokus och vill göra ännu mer. Men jag vill påstå att det är svårare att finna trovärdighet hos dem som säger det när de i nästa andetag tar avstånd från EU och det arbete för barns säkerhet och hälsa som det europeiska samarbetet innebär.

Det är inte politiskt hederligt att, som somliga partier i denna riksdag gör, säga nej till EU i ena sekunden för att i nästa sekund kräva att det EU man vill lämna ska göra ännu mer, fatta ännu fler beslut och vara ännu mer omhändertagande och starkare.

Fru talman! Barn ska kunna leka. Barn ska kunna ha bra leksaker som är roliga och utvecklande. Barn ska inte bli sjuka av sina leksaker eller göra sig illa på dem, och det oavsett var man bor. Det är *vår* uppgift att se till det!

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

I detta anförande instämde Thomas Finnborg (M).

Anf. 19 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Fru talman! Här i riksdagen har i alla fall jag för vana att tala om vad Sverige ska göra. Jag överläter åt mina EU-parlamentariker att tala om vad EU ska göra på området.

Jag tänkte ta upp och ställa en fråga om en sak som jag inte nämnde i mitt inledningsanförande. Vi har fokuserat på kemikalier och risken med giftiga kemikalier, som vi vill minska. Vi vill att vissa typer av kemikalier, till exempel reproduktionsstörande, cancerogena och mutagena kemikalier, inte ska få finnas i leksaker. Problemet är större än vad många uppfattar. Gränsvärdena på 0,1 procent gäller ju bara leksakernas åtkomliga delar. I vår motion har vi skrivit en del om hur leksaker kan hanteras. Jag försökte säga lite grann om det i mitt anförande. Jag påstår inte att de flesta barn har ett sådant intresse, men jag har studerat rätt mycket barnlek både på grund av att jag har jobbat med barn och därför att jag själv har flera barn och jag vet att för många barn är just de oåtkomliga delarna av leksakerna det intressantaste – att plocka sönder leksaker, att undersöka dem och se vad som finns inuti. Därför tycker jag att regeringen tar alldeles för lätt på frågan. Man måste se till att förbuden mot de farliga CMR-ämnena gäller alla delar av leksaker, och inte bara de lätt åtkomliga.

Magdalena Andersson tog upp regeringens uppdrag till Kemikalieinspektionen. Man redovisar i betänkandet mycket tydligt precis vad Kemikalieinspektionen vill göra, nämligen just det som Miljöpartiet vill göra! Varför säger då Magdalena Andersson och regeringen nej till det som Kemikalieinspektionen presenterar genom att inte ställa sig bakom reservation 2? Det är konstigt.

Anf. 20 MAGDALENA ANDERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag skulle kunna säga precis samma sak till Jan Lindholm. Var glad! Var nöjd! Säg att det är roligt att vi är på samma bog och på samma nivå! Kemikalieinspektionens handlingsplan presenterades i mars i år. Den sträcker sig över flera år och kommer att behandla vitt skilda, oerhört viktiga, frågor som vi alla står bakom och som vi alla tycker är bra.

Jag skulle vilja påstå att Jan Lindholm slår in dörrar som redan står vidöppna. Vi är där. Vi vill åt samma håll. Vi tycker att detta är viktigt. Men vi berättar också vad det är man ska göra och i vilken takt: Kemikalieinspektionen ska göra en bred genomgång av lagstiftningen för att identifiera en strategi för hur reglerna ska kunna utvecklas. Vi ska prioritera arbetet i OECD och EU. Vi ska verka för att metoderna i riskbedömningen utvecklas, att EU-lagstiftningen skärps och att det ställs ökade krav på företagen, att Sverige ska bli ett ledande medlemsland när det gäller förslag till förbud och att EU-lagstiftningen ska skärpas så att konsumenter inte ska kunna utsättas för hälsofarliga kemikalier. Vi ska verka för att Kemikalieinspektionen ska öka sin tillsyn och att vi ska ha en skärpt EU-lagstiftning när det gäller brett tillgänglig information.

Jag tycker att det här är någonting som Jan Lindholm skulle kunna ställa sig bakom och säga är väldigt, väldigt bra och att vi är överens, i stället för att som en Don Quijote slå mot en väderkvarn eller ägna sig åt att slå in dörrar som redan står på vid gavel.

Anf. 21 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Fru talman! Det Magdalena Andersson räknar upp är ju inte vad regeringen vill göra. Det är vad Kemikalieinspektionen föreslår att regeringen ska besluta att ge Kemikalieinspektionen i uppdrag att göra. Det uppdraget har man inte fått ännu.

Det är jättebra att Magdalena Andersson föregriper regeringens hantering av Kemikalieinspektionens förslag och talar om att det kommer. Då kunde Magdalena Andersson sätta lite mer press på regeringen och redan nu ställa sig bakom reservation 2 så att det blir tydligare att det här är vad regeringsunderlaget här i kammaren tycker ska ske. Får regeringen veta det går det kanske lite snabbare att komma dit.

Magdalena Andersson valde att inte kommentera det faktum att den nya lagstiftningen endast gäller leksakernas åtkomliga delar. Jag tycker att det är en väsentlig fråga just när det gäller leksaker, eftersom jag vet hur leksaker hanteras.

Sveriges regering har faktiskt haft nästan två år på sig att behandla den här frågan. Man borde ha försökt agera inom EU för att få en justering av de här reglerna. Även om vi i Miljöpartiet anser att 0,1 procent av cancerogena, mutagena och reproduktionsstörande kemikalier är för mycket – det säger kunskapen, det säger till exempel Kemikalieinspektionen; det är för höga nivåer – borde reglerna åtminstone gälla för alla delar av leksakerna. Varför har ni inte jobbat med det?

Anf. 22 MAGDALENA ANDERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja påstå att den demokratiska processen måste följas. Därför finns det ingen som helst anledning för mig att ställa mig bakom den reservation som Jan Lindholm har lämnat. Vi har ett förslag till en handlingsplan som visar på pricken det som jag är övertygad om att alla i hela denna kammare ställer sig bakom.

När det gäller det resultat som EU har kommit fram till vet ju Jan Lindholm, precis som övriga ledamöter borde veta, att en förhandling är en förhandling. Man kommer till en viss nivå och sedan är det liksom färdigt där. Antingen lämnar man förhandlingsbordet och säger att vi inte kommer längre än så här. Nu blir det absolut ingen skärpning alls. Eller också säger man: Okej, vi nöjer oss med detta och sedan får vi arbeta vidare i andra steg längre fram.

Så här ser det ut i dag. Det är det här resultatet som har nåtts med de länder som finns i EU och efter de förhandlingar som har förts. Jag måste säga att för barnens skull är det här förslaget oändligt mycket bättre än det tillstånd vi har i dag.

Anf. 23 MARIANNE BERG (V) replik:

Fru talman! Förslaget är en förhandling och med det ska vi vara nöjda, men jag är inte nöjd, för det är barnen som får betala priset.

I förslaget finns det, som Jan Lindholm tog upp tidigare och som jag också sade i mitt anförande, vissa steg framåt som är positiva. Men som Jan Lindholm tog upp finns det enormt många kryphål. Bland annat innebär det i praktiken att stora delar av ämnen kommer att finnas kvar, inte i de tillgängliga delarna utan de finns inuti. Dessa ämnen kan vara bly och kvicksilver.

Då undrar jag: Är det okej att bly och kvicksilver fortfarande finns kvar i barns leksaker i Sverige, i EU eller i världen? Varför satte inte regeringen ned foten och försökte på det skarpaste att även få med dessa delar?

Jag kan säga att jag till viss del är nöjd men inte helt nöjd, för detta drabbar ju barnen och ingen annan. Är det industrins ärende vi ska gå eller är det barnens?

Anf. 24 MAGDALENA ANDERSSON (M) replik:

Fru talman! Det går ju an att använda brösttoner på många olika sätt må jag säga. Men jag måste samtidigt säga att det är svårt om ens möjligt att hitta trovärdighet hos dem som ena stunden kräver att EU ska göra ytterligare saker och i nästa andetag säger att vi inte ska vara med i EU över huvud taget. Det är inte politisk hederlighet att som Vänsterpartiet eller Sverigedemokraterna göra på detta sätt, nej i ena sekunden och i nästa sekund kräva att man ska göra ännu mer. Gamla sanningar gäller än, fru talman, någon sorts ordning får det ändå vara i ett parti.

När det gäller förhandlingar är det, fru talman, ungefär som jag sade till Jan Lindholm att en förhandling handlar om att ge och ta. Det handlar om att lyssna på varandra, att höra argument, att väga för och emot. Så är det i min värld vid förhandlingar.

I Marianne Bergs värld, där man säger att Sverige ger vika i förhandlingar i EU, verkar det ju vara som på den gamla kommunisttiden. Tala om precis hur det ska vara och fatta och rätta er därefter! Så är det inte när man är flera parter som respekterar och lyssnar på varandra.

Anf. 25 MARIANNE BERG (V) replik:

Fru talman! När man inte har något annat att komma med brukar man säga att Vänsterpartiet står för den gamla kommunisttiden. Det är ett lågvattenmärke.

I EU är vi med. Det har vi deklarerat. Sedan tycker inte vi att allting är positivt och slår på trumman, jublar och sjunger. Vi är med och vi tar vårt ansvar. Det är därför jag står här i dag och säger att vi borde ha satt ned foten mer. Ska vi vara med i EU måste vi också kunna påverka, eller hur? Precis.

Jag fick inget svar på min fråga när jag tog upp innehållet av bly och kvicksilver: Vems intressen gäller? Är det industrins eller är det barnens?

Om nu inte Magdalena Andersson med sina allianskamrater vill ge regeringen i uppdrag att verkligen sätta ned foten och totalförbjuda kemikalier eller andra giftiga ämnen i leksaker, kan ni inte då för att säkerställa detta ställa er bakom att den tredje part som jag tog upp, laboratorier utan koppling till leksaksindustrin, ska kunna gå in och göra obligatoriska säkerhetskontroller av leksaker? Är inte det ett sätt att komma ett steg framåt? Varför kan ni inte ens ställa er bakom det? Det är min fråga.

Anf. 26 MAGDALENA ANDERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag har väldigt svårt att förstå vad det är för fel på att Sverige ska bli ett ledande medlemsland i EU när det gäller att ta fram förslag till förbud och liknande för farliga kemikalier och så vidare, det som Kemikalieinspektionen rapporterar i sin handlingsplan.

Jag vet inte om Marianne Berg har läst den här skriften, i varje fall har jag tagit fram Vänsterpartiets program. Här står det att man kräver att EU ska upplösas och att Vänsterpartiet arbetar för ett svenskt utträde ur EU. Så står det i det papper som jag har hämtat på nätet.

Det står också när det gäller Sverigedemokraterna om ett omedelbart utträde ur Europeiska unionen.

Partier som inte vill vara med i ett samarbete, ett sammanhang, tycker ändå att detta samarbete, detta sammanhang, ska leda till ännu mycket mer än vad som har skett. Så är det. Det kan jag konstatera.

Anf. 27 JAN ERTSBORN (FP):

Fru talman! Jag är morfar till sex barnbarn i åldrarna mellan fem och tio år. Dessa livliga små barn leker dagligen hemma, på förskolan och på fritis med en massa leksaker. När vi i dag kan ta ett beslut om att skärpa säkerheten på dessa leksaker blir det naturligtvis inte svårare för mig att se barnbarnen i ögonen. Det blir betydligt lättare att se när barnbarnen leker med leksaker vars säkerhet har ökat ganska rejält genom den här lagstiftningen.

Lagstiftningen kan betraktas nationellt. Jag kan inte se annat än att det finns ett stort värde i att det finns ett fullharmoniseringsdirektiv i EU – i 27 stater – där alla barnen i dessa stater kommer att få del av den ökade säkerheten. Det är för mig ett bra tecken på hur EU går framåt.

Vi har hört att en del debattörer vill gå längre. Vi vill alla gå längre. Magdalena Andersson har tydligt förklarat att vi vill fortsätta arbetet. Det är inte en slutstation när vi klubbar lagtexten i dag utan vi går vidare.

Det finns framför allt tre myndigheter som nu får utökade möjligheter, rättigheter och skyldigheter. Jag talar om Konsumentverket, Elsäkerhetsverket och Kemikalieinspektionen. Det känns för mig betryggande att dessa myndigheter finns och att de kan arbeta vidare. Det känns också betryggande att vi är överens i skrivningarna om att vi ska gå vidare. En mig närstående minister i regeringen har hand om ärendena. Jag är helt övertygad om att statsrådet Birgitta Ohlsson kommer att se till att arbetet fortsätter. Men Rom byggdes inte på en dag.

Jag instämmer i stora delar i vad Magdalena Andersson har sagt. Jag yrkar bifall till utskottets förslag till riksdagsbeslut och avslag på reservationerna.

Anf. 28 PER LODENIUS (C):

Fru talman! Det är nu dags att ersätta nuvarande lag om leksakers säkerhet från 1992. Som i många andra sammanhang kommer detta initiativ från EU genom ett direktiv. Det nya direktivet innebär att säkerhetskraven för leksaker skärps på flera områden. Det handlar bland annat om kvävningsrisker, kemiska risker och ljudnivåer. Dessutom preciseras företagens skyldigheter på en rad punkter så att det blir tydligare vad som krävs av var och en som tillhandahåller en leksak. Tanken är att underlätta säkerhetsarbetet för både branschen och de marknadskontrollerande myndigheterna.

Jag välkomnar dessa skärpningar, och jag kan tycka att en gränsöverskridande harmonisering är viktig på detta område. Som förälder och vuxen vill jag veta att de leksaker som hamnar i våra leksaksaffärer inte skadar den unge konsumenten och användaren.

Redan i dag har vi inom EU en väletablerad märkning av leksaker. Tittar man noga på leksakskartongerna kan man någonstans se märket CE. Genom CE-märket bekräftar tillverkaren att leksaken uppfyller säkerhetskraven. CE-märket är obligatoriskt för leksaker, och märkningen ska vara väl synlig, lättläst och beständig, som det står i lagen. Det strider också mot leksakslagen att sälja en leksak utan CE-märkning.

Konsumenter kan uppfatta CE-märket som en kvalitetssymbol som betyder att leksaken i fråga är testad och säker. Men märket kan vara grovt vilseledande om det sitter på en leksak som visar sig inte uppfylla säkerhetskraven. Därför är en effektiv kontroll av import och försäljning av yttersta vikt. Målet för direktivet om leksakers säkerhet är just att garantera en hög säkerhetsnivå för leksaker och en väl fungerande inre marknad genom att fastställa harmoniserade säkerhetskrav för leksaker och minimikrav för marknadsövervakning.

Förslagen till strängare säkerhetskrav för leksaker är i stort bra. Det gäller även de kompletterande bestämmelserna om marknadskontroll och förstärkta regler om ekonomiska aktörers dokumentation.

Fru talman! Barn tillhör våra mest sårbara konsumenter och har inte alltid förmåga att kalkylera risker och skydda sig själva. Barn är beroende av att de produkter som är tillverkade särskilt för dem inte skadar utan är så säkra som möjligt. Som vuxen är det också naturligt att förvänta sig att CE-märkta leksaker är testade och så säkert konstruerade som möjligt. Som förälder eller vuxen ska man inte heller behöva förlita sig på att leksakers säkerhet i alla situationer garanteras av att man hela tiden effektivt övervakar barnen som leker med dem. Därför är det bra att det i den nya lagen införs en bestämmelse om att man endast i vissa enskilda fall kan bedöma säkerheten genom att utgå ifrån att en vuxen ständigt övervakar barnet.

Svensk Handel har i sitt remissvar klagat över att lagförslaget blir svåröverskådligt för företagen. Man säger också att förslaget saknar den tydlighet om olika parter ansvar och uppgifter som finns i direktivet om leksakers säkerhet. Kritiken grundar sig på att regeringen inte varit lika detaljerad i sin utformning av propositionen jämfört med EU-direktivet. Anledningen till detta är att det nya direktivets materiella bestämmelser är mycket detaljerade och lämpar sig inte för en fullständig lagreglering.

Jag delar regeringens och utskottets bedömning att regleringen av leksakers säkerhet i huvudsak ska ske genom myndighetsföreskrifter. Det ger större flexibilitet om det uppstår behov av justeringar. Direktivets mer grundläggande bestämmelser, till exempel det allmänna säkerhetskravet och de ekonomiska aktörernas huvudsakliga skyldigheter, tas däremot direkt in i lagen.

Med detta sagt utesluter jag dock inte att det behövs riktade informationssatsningar mot näringslivet för att underlätta för de enskilda företagen som berörs av den nya lagen.

Leksaksdirektivet som vi nu införlivar i svensk lag är ett så kallat fullharmoniseringsdirektiv, som vi har hört flera säga tidigare. Det innebär att medlemsstaterna inte får besluta om ytterligare begränsningar av leksakers fria rörlighet på den inre marknaden än de som direktivets regler medger. Den säkerhetsnivå som fastställs i direktivets regler får inte på något sätt höjas eller sänkas på nationell nivå. Bland de motions-

yrkanden som väckts finns förslag på åtgärder som går längre än direktivets bestämmelser.

Fru talman! Jag yrkar därmed bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.

Anf. 29 MARIANNE BERG (V) replik:

Fru talman! Det talas om ett steg i rätt riktning och att arbetet ska fortsätta. Det har jag nu hört tre talare från Alliansens sida säga. Men varför inte göra det rätta från början och arbeta för ett totalförbud för alla giftiga kemikalier och andra ämnen i leksaker? Varför vågar inte regeringen sätta ned foten?

Jag fick inget svar från Magdalena Andersson när det gällde de delar som finns inuti en leksak. Höljet kan vara helt okej, men delarna i en leksak som går sönder kan innehålla giftiga ämnen. Det kan vara fråga om bly eller kvicksilver. Är det enligt Centerpartiet helt okej att strunta i detta?

I det här ärendet tog Per Lodenius upp CE-märkningen, men i detta ärende står CE-märkningen för check everything för mig.

Anf. 30 PER LODENIUS (C) replik:

Fru talman! CE – check everything – är bra, men det är den gamla lagstiftningen. I den nya lagstiftningen kommer reglerna om uppföljningen av våra tre myndigheter att vara tydligare – Konsumentverket, Elsäkerhetsverket och Kemikalieinspektionen.

I den lag vi nu antar står det om innehåll i leksaker, och som finns i EU-direktivet, att leksaker ska vara säkra utifrån att de används som de är tänkta att användas och på andra sätt som de kan tänkas användas. I det tolkar jag in – det får väl göras en prövning när situationen uppstår – att det innebär att man inte ska kunna plocka sönder leksakerna på olika sätt. Dessutom framgår det också att innehållet av kemikalier måste vara lågt.

Vi kommer att fortsätta att jobba med frågan. Vi måste anta lagstiftningen i rätt ordning. Vänsterpartiets yrkande innebär att lagstiftningen faller. Då är det bättre att anta lagen nu så att 27 stater kan anta strängare regler för leksakerna, och sedan får vi jobba vidare med frågan. Låt oss anta lagen, gå vidare och få en strängare lagstiftning vad gäller leksakers säkerhet. Det är positivt. Det hoppas jag att Marianne Berg tycker.

Anf. 31 MARIANNE BERG (V) replik:

Fru talman! Jag tycker att vissa små steg är positiva, men jag är inte nöjd. Min roll är att försöka påverka regeringen och regeringens agerande i EU. För mig är det en självklarhet och en fråga om demokrati.

Men om vi då ska slippa gå så långt, varför kan man inte ställa sig bakom att en tredje part får granska leksakernas innehåll, om de innehåller giftiga ämnen eller kemikalier? Varför låta det vara upp till leksaksindustrin själv? Varför kan inte Centerpartiet säga ja till att ett oberoende laboratorium ska utföra dessa sysslor?

Det är det jag säger: Är det industrins intressen, som jag tolkar det, eller barns hälsa som kommer först när man inte ens kan ställa sig bakom att en tredje part ska kunna få granska leksakernas säkerhet?

Anf. 32 PER LODENIUS (C) replik:

Fru talman! Återigen, Marianne Berg: Vem ska vi sätta i första rummet? Det är självklart barnen. Lagstiftningen är till för dem.

Det som Marianne Berg nu tar upp skulle innebära att lagstiftningen faller, och det är inte det vi vill. Det är bra att vi antar den här lagstiftningen nu, och vi jobbar vidare. Dessutom har Kemikalieinspektionen presenterat sitt förslag – de gjorde det i mars – och man jobbar nu vidare med det. Det är väl bra att fortsätta att jobba med de här delarna, och vi har möjlighet att göra det.

Nu får vi en lagstiftning som är bättre än den vi haft sedan 1992 och en lagstiftning som gäller över hela Europa, hela EU. Även om vi handlar på nätet eller om vi åker utomlands och handlar – varifrån leksakerna än kommer – får även barn i andra länder en säkerhet kring sina leksaker.

Jag tycker att det här är en bra lag. Det är en bra början. Jag tycker att vi ska fortsätta att jobba med det här. Det regeringen har kommit fram med och det vi antar här i kammaren i dag är en bra lagstiftning.

Anf. 33 OTTO VON ARNOLD (KD):

Fru talman! Vi har i dag att fatta beslut om en ny lag om leksakers säkerhet. Vi ersätter en gammal lagstiftning som inte höll måttet. Den nya lagstiftningen bygger, som nämnts här tidigare, på ett fullharmoniserat EU-direktiv, vilket är en klar fördel. Vi får en gemensam lagstiftning i hela Europa.

Genom förhandlingar har vi kommit fram till en väsentligt bättre lagstiftning än den vi hade tidigare. Den gamla var otillräcklig ur säkerhetssynpunkt. Det var ett flertal olyckor med farliga leksaker som gav personligt lidande för många små barn och stora samhälleliga kostnader. Det fanns en otillräcklig marknadskontroll och ett antal oseriösa importörer av lågprisprodukter som definitivt inte uppfyllde kraven.

Det är synnerligen viktigt att skydda de svagaste och mest utsatta. Hela kammaren är överens om detta. Därför är det positivt med den lagstiftning som nu kommer fram. Den täcker hela branschen från tillverkare till importörer, återförsäljare och detaljhandel – alla som kommersiellt hanterar leksaker. Den påverkar också de marknadsreglerande myndigheterna och givetvis också konsumenterna.

De flesta leksaker som tillverkas och säljs i Europa kommer till 90 procent från Sydostasien. Vi kan väl i solidaritetens namn glädja oss åt att de som producerar leksaker får mindre farliga ämnen att hantera. Det är en bieffekt, men vi får inte glömma bort den.

Det har på ett föredömligt sätt beskrivits hur lagen fungerar och vilka delar den består av. Det är alltså en lagstiftning, och med den följer även föreskrifter och förordningar. Där blir då Kemikalieinspektionen, Konsumentverket och Elsäkerhetsverket involverade.

Det är en god sammanhållning inom EU. Man har lyckats få fram de här bitarna. Detta är inte en slutprodukt, utan det pågår hela tiden en dynamisk process. För att få koll på de olika kemiska ämnena sker det ett utbyte inte bara i Norden utan även i Frankrike. Kemikalieinspektionen är mycket nöjd med det samarbete som finns och ser att man kommer att arbeta vidare med det här.

Jag vill beröra en sak till, och det gäller ideella organisationer. Det finns en reservation där man inte vill göra undantag för ideella organisationer.

För det första måste man konstatera att ideella organisationer som på ett kommersiellt sätt tillhandahåller leksaker inte är undantagna. För det andra är leksaker objekt som är avsedda för barn upp till 14 år, och det ska vara kommersiella produkter.

Det finns leksaker som inte är leksaker. En gammal tennsoldat som är gjord av bly och tenn och målad med en farlig färg som säljs på en leksaksauktion är inte en leksak. Det är ett samlarobjekt, och den är undantagen. Det är en sak för sig.

Att hantera och lagreglera de ideella organisationer som inte är kommersiella är ett svårt undantagsfall som kommer att stöta på det här. Risken är att vi får svåra gränsdragningsproblem. Man kommer framför allt att hindra de goda krafterna och de goda syftena med välgörenhet. Den här lagstiftningen är inte speciellt lämpad för att hindra de onda syftena, och det finns effektivare lagstiftning för det.

I en reservation tas upp att vi ska undvika gifter. Det är jag den förste att hålla med om. Jag skulle nästan vilja påstå att det är lätt att hemfalla åt populism och säga att vi ska ha ett giftfritt samhälle, få bort alla farliga ämnen och ha total säkerhet. Vi måste ändå vara realistiska. Vatten kan också vara giftigt, fru talman, men det vill vi inte låtsas om. Det är också andra saker som är mer eller mindre giftiga. Det finns en bra katalog i direktivet där detta framgår, med gränsvärden och så vidare.

Det finns alltså ett definitionsproblem när det gäller gifter och hur de ska hanteras. Man har gått långt, och det pågår ett väl fungerande arbete. Det är viktigt att framhålla detta.

Slutligen vill jag yrka avslag på reservationerna och bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 34 JAN LINDHOLM (MP):

Fru talman! Med tanke på den argumentation som har förekommit från de fyra regeringspartiernas sida måste jag komplettera något.

För det första är vi som har reservationer i betänkandet inte negativa till de framsteg som har gjorts, så ni ska inte framställa det så.

För det andra har vi nu hört en representant, Otto von Arnold, från de fyra partierna säga att det som Magdalena Andersson påstod var regeringens politik är populism. Det som än så länge är populism är ett förslag från Kemikalieinspektionen som man vill att regeringen ska börja jobba med. Men det viktigaste är kanske propositionen.

Man argumenterar på det sättet att man säger att detta var förhandlingsresultatet, att det var hit man kunde komma. När regeringen bearbetar en fråga skickar man ut den, och i detta fall finns det ett stort antal remissyttranden. I Sverige är vi noga med att vi har transparens och måna om att vi har en fungerande demokrati. Men här finns inte redovisat att regeringen har försökt se till att de här restriktionerna skulle gälla även de icke åtkomliga delarna. Det finns inte redovisat att man har försökt använda sig av det förslag som kommer från Kemikalieinspektionen, som ju hyllas av åtminstone tre av regeringens företrädare, om att försöka använda miljölagstiftning i stället för hänsyn till leksaker för att

lyckas få igenom skarpare regler när det gäller CMR-kemikalierna i leksaker.

Jag tycker att det är jättebra att vi har fått reda på att det som Kemikalieinspektionen föreslår kommer att bli regeringspolitik, även om ett av regeringspartierna tycker att det är populism. Men föreslås detta från regeringssidan kommer ni att få stöd från de tre oppositionspartierna – det är jag helt övertygad om.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 22 §.)

Prot. 2010/11:100
11 maj

Europarådet

18 § Europarådet

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2010/11:UU12
Europarådet (skr. 2010/11:54 och redog. 2010/11:ER1).

Anf. 35 BJÖRN VON SYDOW (S):

Herr talman! Utrikesutskottets betänkande om Europarådet innehåller en rad viktiga uttalanden från utskottet om hur riksdagen efter sina beslut vill att den svenska delegationen vid den parlamentariska församlingen ska arbeta. Det gäller till exempel Turkiets politik för att verkligen genomföra Europakonventionens åtaganden och krav. Det gäller också en uppmaning till oss att ändra det beslut som församlingen tog i början av oktober förra året om att anställda inom värden ska kunna välja att inte utföra aborter.

Det gäller vidare EU:s anslutning till den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och den stora konventionen och att detta ska ske snart. Det gäller förändringarna inom domstolen för att få den effektiva, men utskottet tar avstånd från tanken att genom avgifter minska antalet överklagade domar eller förvaltningsmål. Och det gäller en uppmaning att vara klar och tydlig i värnandet om yttrandefrihet och öppenhet i medlemsstater och grannländer.

Herr talman! Jag ser mycket positivt på att utskottet på det här sättet ger en inriktning åt vår delegation för hur vi ska arbeta. Det sker någon sorts parlamentarisering mellan utskott, delegation och naturligtvis hela kammarens kommande beslut. Jag tycker att det är en riktig utveckling.

Däremot har vi kritik från socialdemokratiskt håll mot att utrikesutskottet och riksdagen inte riktar sig också till regeringen i hur vår politik i Europarådet bör vara. Vi socialdemokrater tycker att regeringen bör vara snabbare och framför allt årlig med sina redovisningar av vad regeringen gör i Europarådet, främst i ministerkommittén.

Den parlamentariska delegationen lämnar varje år som en klocka en rapport som därmed kan granskas. Men regeringen har under senare år skjutit på och minskat frekvensen av rapporterna till kammaren. Vi tycker att det på det sättet inte blir den riktiga årliga parlamentarisering av relationerna och politiken mellan riksdagen och regeringen vad gäller agerandet i Europarådets ministerkommitté.

En annan invändning som vi har gäller bedömningarna av vad regeringen gör beträffande Vitryssland och Ryssland. Från socialdemokra-

tiskt håll menar vi att regeringen och utrikesministern beträffande Ryssland i skrivelsen inte lämnar en samlad analys av den auktoritära statsordning som finns i Ryssland åtminstone sedan 2003. Vi menar att det hade varit möjligt att ge en ordentlig, bredare och djupare analys av den ryska statsordningen för att vi därigenom ska få klart för oss vad det är som leder till att Rysslands politik många gånger är oförutsägbar och i strid med Europakonventionen och andra internationella åtaganden och konventioner.

Vi exemplifierar vår kritik med att förra året var det ett antal ryska parlamentariker som för första gången på länge, efter ordentliga förhandlingar internt, kom fram till att det var möjligt att rikta kritik mot den ryska regeringen och myndigheterna för hur det var i norra Kaukasus. Vi menar att den svenska regeringen borde ta fasta på den uppmaningen och därmed ständigt konstruktivt framhålla att Ryssland måste sköta sina åtaganden för mänskliga rättigheter och demokrati på ett bättre sätt.

Ytterligare en fråga om regeringens agerande gäller att vi önskar att regeringen agerar för att EU ratificerar konventionen mot människohandel. EU självt bör tillträda denna så att vi får en gemensam normbildning och ett säkert rättsområde i Europa kring de stora sociala och mänskliga problem som människohandeln innebär.

Det kan sägas även på det sättet att det ska vara 27 EU-länder plus 20 icke-EU-länder, eller 20 icke-EU-länder och 27 EU-länder. Det ska inte vara avgörande vilken av rättsordningarna som ligger först; de ska vara gemensamma.

Herr talman! Sedan generalsekreteraren Thorbjørn Jagland tillträdde 2009 har tonvikterna för församlingen legat på Ryssland och Georgien efter det rysk-georgiska eller georgisk-ryska kriget 2008. Det är oroande hur lite av vapenstilleståndsavtalet som genomförs i Sydossetien och Abchazien. Men det är också oroande, herr talman, att Georgien är alltmer isolerat i Europarådet. Det gäller, såvitt vi kan se, ministerkommitténs sammanträden och delvis den parlamentariska församlingen. Där framsteg kan ske gäller den humanitära sidan, och det är en viktig sak att Tina Ackefors har blivit ny rapportör angående mänskliga problem som en konsekvens av det rysk-georgiska kriget. Vår kommissionär Thomas Hammarberg har tillträde som egentligen ingen annan till Sydossetien och Abchazien.

Herr talman! Turkiet: Presidenten i dagens församling Çavuşoğlu är en framstående politiker, anser jag. Men den turkiska statutvecklingen är oroande. Situationen när det gäller yttrandefriheten är bekymmersam. Jag fick senast för någon dag sedan från vår ledamot Mats Johansson en rapport om att den turkiska staten nu avser att lägga på någon sorts filter för varje Internetanvändare som tydligen ska sortera och sortera bort vissa typer av material ur Internet.

Kandidatnomineringarna är inte rimliga inför det kommande parlamentsvalet. Kandidater underkänns. Det är synnerligen viktigt att valövervakningen är omfattande och effektiv. Även om så är fallet finns det en kritik från Europarådets majoritet kring hur höga spärrarna är i det turkiska valsystemet, vilket bidrar till att minoriteter av olika slag har svårt att göra sig gällande.

Det är ett bekymmer att AK-partiet under ledning av Erdogan under senare tid förefaller ha slagit in på en linje som inte går i den positiva

demokratiska riktning som karakteriserat de senaste åren. Det är en hotande, jag vågar nästan säga, katastrof om Frankrikes och Tysklands vägran att låta Turkiet kunna tänkas bli en medlem i EU från den turkiska statsledningen svaras med att man går ifrån Europarådets normer och övervakningssystem. Den svenska inställningen till turkiskt medlemskap i EU är riktig, men oklarheterna i Turkiets demokratiska utveckling måste även vi besinna.

När det gäller Europarådets inre reformering, som i hög grad general-sekreteraren leder, handlar det om att minska byråkrati och kostnader och att också inte låta domstolen få del i ökade budgetmedel utan motsvarande inre reformer. Jag är positiv till det, och det är vi nog allihop. Vår egen församling har också ett inre reformarbete att stå för. Jag hoppas att det ska kunna rapporteras till Sveriges riksdag om några månader.

I dag presenteras rapporten *Living together, eminent persons report*, av bland annat Joschka Fischer, Emma Bonino och Vladimir Lukin på en konferens. *Combining diversity and freedom in 21st Century* heter den. Den fokuserar på minoriteterna med sina förtecken, vilka de nu kan vara. Och den största minoriteten, och jag vågar säga med de största bekymren ur synpunkten mänskliga rättigheter, är romerna. När denna rapport fokuserar på utmaningarna är det de kvarstående problemen kring romerna som är Europas största människorätts- och egentliga demokratiproblem. Jag hoppas att rapporten, som ska komma i dag, kommer att kunna läsas som en toleransens men också lagbundenhetens läsebok och lärobok.

Utvecklingen i Tunisien, Marocko och kanske också fler länder i norra Afrika och Mellanöstern är lovande, för att inte säga potentiellt fantastisk. Det finns ett stort utrymme för Europarådet att stå för de demokratiska rättsstatliga och i vid mening demokratiska perspektiven på ett ömsesidigt samarbete. I församlingen har vi hittat på en ny form för detta som heter partnerskap för demokrati. Marocko och Tunisien förefaller kunna gå denna väg, Egypten skulle kunna göra det så här långt, kanske ytterligare något land. De går den positiva vägen, och Europeiska unionen har hittills spelat en liten roll, kanske på grund av intern splittring i den utsatta situation som många EU-länder befinner sig i ekonomiskt och delvis socialt.

Jag tror att med stöd från Europeiska kommissionens finanser skulle det vara möjligt för Europarådet att bli en mycket viktig internationell kontaktmöjlighet för stöd och samordning av demokratin i de länder som står på tröskeln till att gå den vägen.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 1, 2, 3 och 4. Men jag ska försöka, herr talman, att låta bli att begära votering i eftermiddag, så får vi se om vi inte vinner en hel del tid.

Anf. 36 BODIL CEBALLOS (MP):

Herr talman! Jag kommer att begränsa mig till att tala om en av de reservationer som har lämnats in och som också Björn von Sydow tog upp, den om människohandel, reservation nr 4, som jag också börjar med att yrka bifall till.

Vi har talat mycket om brott mot mänskligheten de senaste månaderna. Då har det i synnerhet handlat om diktators brott mot sin egen befolkning, men det finns många former av brott mot mänskligheten. Människohandel är enligt FN en sådan. Även om mycket gjorts för att stävja

den och lagföra förövarna i vissa länder är det en kamp som är svår att vinna när levnadsstandard och synen på människors värde och mänskliga rättigheter skiljer sig så markant åt från ett land till ett annat.

Jag tänkte i går att jag skulle plocka fram lite aktuell statistik inför dagens debatt, men att få fram både korrekt och jämförbar statistik över hur det ser ut i olika länder var inte helt lätt. Det mesta jag hittade hänvisade till FN-rapporten *Global Report on Trafficking in Persons* från 2009, som är den första globala jämförelsen i sitt slag och bygger på statistik från 155 länder. Problemet när man läser rapporten är att länderna inte lämnat in samma sorts uppgifter. Till exempel nämns bara antal misstänkta fall och antal dömda när det gäller Sverige medan vi inte lämnat in uppgifter om antal offer. Många länder har föredömligt lämnat in statistik över antal misstänkta, dömda, offer, offrens ursprungsländer och uppdelat i ålder och kön.

Jag tycker att det är lite märkligt att vi i Sverige kan döma någon om det inte finns ett brottsoffer, så det borde ju inte vara så svårt att lämna uppgift också om konstaterat antal offer i Sverige. Enligt Unicef saknas det uppgifter om hur många barn som förs till Sverige varje år för att utnyttjas. Men de fall som hittills har upptäckts handlar om barn som sålts för att utnyttjas i sexhandel, delta i stöldligor eller för att tigga. Vissa uppgifter finns med andra ord – men kanske inga som vi velat dela med oss av till FN-rapporten?

Enligt rapporten, som kom 2009, är sexuellt utnyttjande den vanligaste formen av människohandel. Den står för 78 procent av fallen, och offren är till största delen kvinnor och flickor. Siffrorna visar också att i 30 procent av de länder som kunde presentera statistik på förövarnas kön är människohandlarna kvinnor. I vissa delar av världen är det till och med norm att kvinnor säljer kvinnor.

Som god tvåa kommer tvångsarbete, som står för 18 procent av fallen. Omkring 20 procent av offren är barn, men på vissa håll i världen, till exempel i delar av Afrika och Asien, är majoriteten barn. Det kan handla om att små fingrar behövs för att plocka kokablad, sy lyxvaror eller nysta upp hoptrasslade fisknät.

79 procent av offren för människohandel är kvinnor och flickor. 79 procent utnyttjas för sexuell exploatering. Cirka 1 miljon kvinnor och barn säljs som sexslavar bara till Europa – ett svindlande antal.

FN beräknar att cirka 1,2 miljoner barn varje år utsätts för människohandel, som i dag är den tredje största brottsliga verksamheten i världen näst efter narkotika- och vapenhandel. Människohandel beräknas kosta mellan 5 och 9 billioner dollar årligen. Rekryteringsmetoderna består av allt från fagra löften om en bättre tillvaro och framtid till ren kidnappning.

Herr talman! Vi är alla överens här i kammaren om att människohandel är ett fruktansvärt brott som måste bekämpas. Men för att kunna göra det måste man ha en strategi, och den kan bestå av flera delar. En av dem är självklart att de människor som begår brott mot sina medmänniskor ska straffas för sina gärningar. En annan är att skydda offren för människohandel. En tredje är att i olika konstellationer – FN, EU, Europarådet och andra internationella organisationer – komma överens om gemensamma förhållningssätt i kampen mot människohandel genom konventioner, direktiv, nationella likartade lagstiftningar etcetera. En fjärde är att

försvara migrationen mellan länder. En femte, och kanske den viktigaste, är det förebyggande arbetet, och tyvärr är det nog så att det är den vi talar allra minst om. Hur ska vi undvika att få fler offer, och hur ska vi undanröja marknaden för människosmugglarna?

Herr talman! Vi behöver ett helhetstänk som beaktar både varför människohandel uppstår, vad den leder till och hur gärningsmännen ska stoppas. Och då menar jag till exempel att det finns bättre sätt än att stänga gränserna mer för migration, som brukat vara patentlösningen i EU de senaste åren. Den som vill komma till Europa för att arbeta och söka sig ett bättre liv här kan bli ett lätt offer för människohandlare eftersom möjligheten att få uppehållstillstånd är så begränsad. Med enklare regler för migration mellan länder skulle till exempel många kvinnor inte låta sig luras och på så sätt slippa hamna i människohandlarnas klor.

Med den kunskap vi har i dag om både orsaker och de trender vi ser borde kampen kunna föras mer aktivt av både ursprungsländernas, transitländernas och destinationsländernas myndigheter. Vi vet att människohandeln sker främst från landsbygd till stad och från fattigare till rikare regioner. Handeln med barn sker i alla riktningar i världen, men de främsta vägarna är fortfarande från syd till nord och från öst till väst. Vi vet också från vilka länder de stora grupperna kommer och till vilka länder de beger sig.

Och vi vet att vi lever i en väldigt ojämlik värld, en värld där alltför många går hungriga, är utan försörjningsmöjligheter, utan möjlighet att utvecklas inom det yrke de studerat till, utan möjlighet att få yttra sig fritt eller att få studera. Det är en värld där många drömmer om ett bättre liv för sig själva eller för sina barn, en värld där människor lätt kan luras att tro att den där personen som lovar mig eller mitt barn jobb eller utbildning i landet där långt borta faktiskt menar vad han eller hon säger. Riktade upplysningskampanjer i riskområden och till riskgrupper är mycket bra, men det är långt ifrån tillräckligt.

För att bekämpa människohandel måste vi börja med att bekämpa fattigdomen i dess breda innebörd. Förbättrade levnadsförhållanden, såväl materiellt som intellektuellt, är en grundförutsättning i kampen mot människohandeln. Med förbättrade levnadsförhållanden ser sig inte familjer tvingade att lämna bort sina barn för att klara försörjningen.

Med förbättrade levnadsförhållanden i det egna landet vill färre lämna det för ett bättre liv i något annat land.

Att förebygga är alltid det bästa alternativet, men det räcker inte med att förebygga i offrens hemländer för att undvika att fler utsätts för människohandel. Så länge det finns en marknad, en efterfrågan, i mottagarländerna kommer den att fyllas med tjänster.

Att kriminalisera sexköp som vi gjort i Sverige är en väg att gå. Att arbeta med attitydförändringar är en annan och kompletterande väg. Att bättre skydda offer för människohandel och alltid ta särskild hänsyn till minderåriga offer är en viktig del.

Det är bra att det i EU-länderna är reglerat att den som vittnar mot gärningsmännen får tillfälliga uppehållstillstånd under tiden rättegången varar, men det räcker inte. Vem vågar vittna mot en liga som man riskerar att möta andra medlemmar ur när det tillfälliga uppehållstillståndet gått ut och man skickas hem igen?

De som lyckas fly och återvänder till sina hemländer möter ofta en tuff verklighet där det blir svårt att återanpassa sig. De riskerar social utstötning på grund av skam och skvaller både från sina egna familjer och i sina hembyar. I stället för att få hjälp till rehabilitering är risken stor att de på nytt utnyttjas i prostitution eller annan exploatering.

Herr talman! Jag är ändå glad att mycket görs av både FN och andra aktörer. Det jag saknar är större fokus på det förebyggande arbetet, barnkonventionen och mänskliga rättigheter generellt. Med en rättsligt bindande barnkonvention i alla länder skulle regeringar tvingas se på barn som subjekt i stället för objekt, vilket är ett första steg på vägen mot en förståelse av barnens värde som individer. I detta fall har även Sverige en läxa att göra eftersom inte heller vi har gjort barnkonventionen till svensk lag.

I brottsbalken finns dock en särskild bestämmelse om människohandel. Brottet kan ge upp till tio års fängelse. Andra relevanta bestämmelser är koppleri, köp av sexuell tjänst, köp av sexuell handling av barn, olaga frihetsberövande och människosmuggling.

Även om vi i Sverige har både straffbestämmelser att tillämpa vid behov och ett tänk vad gäller det förebyggande arbetet så är situationen långt ifrån densamma i alla länder i Europa. Därför behöver vi mycket aktivt på alla plan försöka påverka inte bara resolutions- och konventionstexter utan också attityder till prostitution, kvinnor och barn generellt.

Att EU ratificerar Europarådets konvention om människohandel binder även de medlemsstater som eventuellt inte vill göra det. Därför är det viktigt.

Anf. 37 JULIA KRONLID (SD):

Herr talman! Jag börjar med att under punkt 6 yrka bifall till reservation 7.

Den 7 oktober förra året kom det glädjande beskedet att Europarådet antagit en resolution som skyddar vårdpersonalens rätt till samvetsfrihet. Denna resolution innebär att ingen person och inget sjukhus eller institution ska tvingas, hållas ansvarig för eller på något sätt diskrimineras för att man på grund av samvetsbetänkligheter inte vill utföra eller medverka till abort, dödshjälp eller någon handling som kan orsaka döden för ett mänskligt foster eller embryo. Resolutionen slår också fast att samtidigt som medlemsstaterna ska upprätthålla respekt för tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet ska man också försäkra tillgången till vård och hälsa.

Europarådet inbjuder vidare medlemsstaterna att utveckla omfattande och tydliga bestämmelser som definierar och reglerar samvetsfrihet med hänsyn till hälso- och sjukvård. Dessa bestämmelser ska garantera rätten till samvetsfrihet i relation till medverkan i åtgärden i fråga, säkerställa att patienter informeras om invändningar i lämplig tid och hänvisas till andra vårdgivare och säkerställa att patienter får skälig behandling, i synnerhet i akuta fall.

Sverige som ska vara förebild i frågan om mänskliga rättigheter har inte visat sig villigt att införliva bestämmelser om samvetsfrihet i svensk lagstiftning. Däremot har flertalet av de 47 medlemsländerna i Europarå-

det lagstadgat vårdpersonalens rätt till samvetsfrihet. Sverige är ett av få undantagsfall som inte gjort det.

De sju andra riksdagspartierna vill dessutom att den svenska delegationen ska gå emot Europarådet genom att kritisera resolutionen och verka för en förändring.

Herr talman! Jag ser inte fram emot de reaktioner som kommer att komma från Europarådet då. Det finns en uppenbar risk att Sverige framstår som ett land som visar sig direkt ovilligt att respektera grundläggande mänskliga rättigheter.

Varför ska mänskliga rättigheter inte gälla för vårdpersonal i Sverige? Är det något som gör Sverige så unikt och komplicerat som land att vi inte kan följa i andra europeiska länders fotspår? I majoriteten av medlemsländerna har man fört in bestämmelser om samvetsfrihet. Vad är det som är jobbigare i just Sverige med att ge vårdpersonal och vårdgivare rätt till samvetsfrihet?

Att Vänsterpartiet har lämnat in en motion om att upphäva resolutionen och därmed vill motverka rätten till samvetsfrihet gör mig inte förvånad. Men vad är det som gör att tre liberala partier och ett konservativt parti vill gå emot en viktig mänsklig rättighet som samvetsfrihet är?

Det är mycket anmärkningsvärt att Kristdemokraterna, som har skrivit om samvetsfrihet i sitt principprogram, inte har opponerat sig utan går emot sin egen politik i denna fråga och överlåter åt Sverigedemokraterna att bli det enda parti som står upp för vårdpersonalen och samvetsfriheten. Att ge efter för vad som är politiskt korrekt och rätta sig efter Alliansen är tydligen viktigare för Kristdemokraterna än att stå upp för sina väljare.

Sverigedemokraterna vågar stå upp för viktiga värden och lyssna till sina väljare utan att ge vika för politiskt korrekta påtryckningar.

Herr talman! Det är som sagt bara Sverigedemokraterna som respekterar samvetsfriheten och yrkar på att avslå Hans Lindes motion om att upphäva resolutionen med motiveringen att vi ställer oss bakom resolutionen om samvetsfrihet och anser att den är viktig för vårdpersonalen i Sverige.

Oavsett om Sveriges riksdag i dag bifaller Hans Lindes reservation om att resolutionen ska upphävas eller bifaller utskottets förslag att verka för en förändring av resolutionen och ställa sig kritisk till den betyder det att Sverige visar sig ovilligt att acceptera det tydliga ställningstagande som Europarådet gjort i denna fråga.

Sveriges riksdag skulle dessutom gå emot den grundläggande mänskliga rättigheten till samvetsfrihet som det finns stöd för både i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och i Europakonventionen. I artikel 18 i FN:s allmänna förklaring av mänskliga rättigheter står det till exempel: "Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet."

Herr talman! En resolution som i god demokratisk ordning antagits av Europarådets parlamentariska samling kan omöjligt betraktas som ogiltig, vilket Sverige i princip har gjort genom att inte införliva bestämmelser om samvetsfrihet i svensk lagstiftning.

Att dessutom försöka verka för att åstadkomma en förändring av denna resolution är varken möjligt eller trovärdigt. Sverige skulle göra sig till åtlöje om den svenska delegationen försökte motverka en resolut-

ion som antagits enligt de regler som råder i en europeisk institution vars grundval är främjandet av demokrati, rättstat och mänskliga rättigheter.

Avslås Sverigedemokraternas reservation är det skamligt. Sverige som påstår sig vara ett land som står upp för mänskliga rättigheter sviker då den vårdpersonal som efterfrågar rätten till samvetsfrihet.

I stället för att verka för en förändring tycker jag att vi ska ta Europarådets resolution om samvetsfrihet på allvar, precis som flertalet andra länder i Europa gör.

Jag yrkar ännu en gång bifall till reservation nr 7.

Anf. 38 HANS LINDE (V):

Herr talman! Vi debatterar nu utrikesutskottets betänkande UU12 om verksamheten i Europarådet under 2009 och första halvåret 2010.

Vänsterpartiet anser att Europarådet har en central roll att fylla som den mellanstatliga arena där Europas samtliga länder kan samlas för utbyte, samarbete och dialog. I ett Europa där spänningarna och motsättningarna tyvärr ökar har Europarådet en central roll att spela.

Europarådet är också en central aktör i arbetet för ökad respekt för de mänskliga rättigheterna i Europa. Europakonventionen för mänskliga rättigheter och Europadomstolen är här avgörande verktyg.

I betänkandet finns det sju reservationer, och Vänsterpartiet har valt att ställa sig bakom fem av dem. Det finns många viktiga frågor som borde diskuteras här i dag och som förtjänar en debatt, men jag har valt att i mitt anförande fokusera på två områden.

Europadomstolen spelar en viktig roll som vakthund för de mänskliga rättigheterna i Europa. Trots att vi lever på en kontinent där flera diktatur- och förtryckarstater har ersatts av demokratier finns det ett behov av vakthundar för de mänskliga rättigheterna. Vi ska komma ihåg att även Sverige har fällt i Europadomstolen ett flertal gånger, bland annat för att vi vägrat ge en fristad åt flyktingar som riskerade tortyr.

Det land som har flest anmälningar till Europadomstolen är Turkiet. Låt mig ge exempel på några fall som har behandlats i Europadomstolen när det gäller Turkiet.

I januari 2010 fann Europadomstolen att turkiska staten hade gjort sig skyldig till censur genom att stoppa utgivningen av fem tidningar under tre månader. Turkiet fälldes samtidigt för att ha fängslat en chefredaktör för en artikel om brutaliteten i de turkiska fängelserna.

Den 3 december fastslog Europadomstolen att Turkiet hade brutit mot den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna efter att en 16-årig pojke hade fängslats och misshandlats i häktet.

Dessa domar är tyvärr inga isolerade exempel. De understryker snarare en negativ utveckling i Turkiet när det kommer till frågor om mänskliga rättigheter och demokrati.

Låt mig uppehålla mig vid situationen i Turkiet. Jag tycker att det är en viktig fråga som förtjänar debatt. Den 29 mars 2009 hölls lokalval i Turkiet. Det skulle ha kunnat bli början på en verklig demokratisering av Turkiet, men i stället blev det ett bakslag för arbetet för ett demokratiskt Turkiet där alla medborgares mänskliga rättigheter respekteras.

Valet blev en framgång för det demokratiska Samhällspartiet DTP. Men i stället för att acceptera valresultatet inleddes den politiska operat-

ion som gick under namnet KCK i Turkiet. Tusentals människor fängslades. Det var folkvalda politiker men också journalister, advokater, författare och människorättsaktivister. En av de många som fängslades var den kurdiske författaren, advokaten och människorättsaktivisten Muharrem Erbey. Han åtalades bland annat för ett tal som han höll här i Sveriges riksdag.

I december 2009 tog den turkiska författningsdomstolen ytterligare ett steg genom att stänga DTP, och flera av deras ledare förbjöds att arbeta politiskt.

Fortfarande sitter flera tusen av de arresterade fängslade i Turkiet i väntan på rättegång. Sverige borde kräva att samtliga politiska fångar i Turkiet släpps och att de släpps omedelbart.

Den 12 juni är det parlamentsval i Turkiet. Inför parlamentsvalet är det viktigt att omvärlden agerar och följer utvecklingen i Turkiet för att garantera att valet verkligen blir fritt och demokratiskt. En förutsättning för att ett demokratiskt val ska kunna genomföras i Turkiet är att alla medborgare ges rätt att delta i valkampanjen på lika villkor. Det krävs också att man avskaffar den tioprocentsspärr som man i dag har till det turkiska parlamentet, och det krävs att samtliga politiska fångar släpps.

Tyvärr har vi redan sett oroväckande tecken på att myndigheterna i Turkiet vill inskränka en rad oppositionella partiers och politikers möjlighet att delta i valarbetet. Så sent som den 18 april beslutade valmyndigheten i Turkiet att förbjuda tolv kandidater att delta i valet. Flera av dessa kandidater tillhör DTP:s efterföljare BDP. Detta beslut drogs visserligen tillbaka i vissa delar, men partiet ÖDP har fortfarande förbjudits att delta i valet, vilket innebär att ingen av deras 550 kandidater får ställa upp i det parlamentsval som ska genomföras. Dessutom finns det en rad oberoende kandidater som också har förbjudits att ställa upp i valet.

I betänkandet säger majoriteten att man konstaterar att Turkiet står inför stora utmaningar. Jag beklagar att man inte vågar tala klarspråk om de omfattande och grova brotten mot de mänskliga rättigheterna i Turkiet. Vänsterpartiet har därför valt att lämna in ett särskilt yttrande där vi utvecklar vår kritik av situationen i Turkiet under de gångna åren.

Vänsterpartiet önskar se ett demokratiskt Turkiet. Vi önskar att Turkiet ska ha möjlighet att gå med i EU den dag man uppfyller kraven på mänskliga rättigheter och den dag det turkiska folket vill gå med i unionen. Vägen till ett turkiskt medlemskap i EU blir inte kortare för att vi i Sverige blundar för de grova och omfattande brotten mot de mänskliga rättigheterna i Turkiet.

Herr talman! Jag går så över till den andra frågan som jag vill lyfta upp i mitt anförande.

Rätten att bestämma över sin kropp, sin sexualitet och sin reproduktion är grundläggande mänskliga rättigheter. Europarådet har också i resolutioner uppmanat samtliga medlemsländer att garantera kvinnor rätten till lagliga och säkra aborter. Rätten till sin egen kropp är något som fortfarande kränks och inskränks i Europa. Uppgifter pekar på att så många som 800 000 illegala aborter genomförs i Europa varje år. Det är svårt att ange en exakt siffra; mörkertalet är stort. 800 000 illegala aborter innebär 800 000 fall där kvinnor förvägras rätten att bestämma över sin egen kropp. Det innebär 800 000 fall där kvinnors liv och hälsa riske-

ras. Det innebär 800 000 fall där kvinnors grundläggande mänskliga rättigheter kränks – och det på vår egen kontinent.

I oktober 2010 valde Europarådet att på ett skrämmande sätt ytterligare försvaga kvinnors rätt till sin egen kropp. Europarådet beslutade då om en resolution som innebär att anställda inom vården ska kunna vägra att utföra aborter. Även hela sjukhus ska kunna vägra att utföra aborter. Resolutionen är inte juridiskt bindande, men måste betraktas som ett tydligt bakslag för kampen för kvinnors rättigheter i Europa. Det är nu avgörande att Sverige agerar och tydligt tar avstånd från resolutionen, och att man arbetar i Europarådet för att resolutionen ska upphävas.

I ett demokratiskt samhälle har vi rätt att ha olika åsikter och att uttrycka olika åsikter. I en demokrati har vi rätt att organisera oss och tillsammans med andra verka för en politisk förändring. Men demokrati innebär också respekt för demokratiskt fattade beslut.

Det som kallas samvetsfrihet, men som jag skulle vilja kalla samvetsvägran, innebär att enskilda personer får rätt att sätta sig över demokratiskt fattade beslut och förvägra kvinnor deras grundläggande rättigheter och deras rätt till vård. Samvetsvägran är en inskränkning i aborträtten. Det kan inte beskrivas som något annat.

I Italien, där man legaliserade aborter redan 1978, vägrar i dag 69 procent av läkarna att genomföra abort med hänvisning till så kallade moraliska skäl. Det är en uppenbar inskränkning i italienska kvinnors möjlighet att genomgå abort och deras rätt till hälsa som också är fastslagen i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter.

Att få bestämma över sin egen kropp är en grundläggande mänsklig rättighet. Att få arbeta som gynekolog eller barnmorska är däremot ingen grundläggande mänsklig rättighet. Den som utbildar sig till barnmorska eller gynekolog måste kunna ge patienten den vård hon har lagstadgad rätt till enligt svensk lagstiftning, annars bör personen välja ett annat yrke.

Herr talman! Vi har ibland i denna kammare, med rätta, anklagat Sverigedemokraterna för att vara ett enfrågeparti – man drivs bara av sin främlingsfientlighet. Vi kan i dag konstatera att Sverigedemokraterna är ett tvåfrågeparti, man är både mot invandrare och mot aborter. Jag hoppas att väljarna hemma i västra Götaland inför valet på söndag följer den här debatten och är medvetna om vad som sägs, nämligen att en röst på Sverigedemokraterna är en röst för inskränkt aborträtt, vilket innebär att kvinnor som söker sig till sjukvården i västra Götaland ska kunna vägras den vård som de har rätt till.

Samvetsvägran är en direkt diskriminering av kvinnor. Frågan till Julia Kronlid och Sverigedemokraterna är: Varför ska vi acceptera att kvinnor ska kunna diskrimineras i svensk sjukvård? Varför ska vi nöja oss med det? Ska lärare kunna vägra att undervisa öppet homosexuella elever? Ska poliser kunna vägra att ta mot en anmälan från praktiserande muslimer? Ska domstolar, med hänvisning till den enskildes samvete, kunna vägra att ta upp mål som berör funktionsnedsatta?

Vänsterpartiet står upp för att alla i Sverige, oavsett kön och tjocklek på plånbok, ska få den bästa sjukvården utifrån sina behov. Jag noterar att Sverigedemokraterna nu tar strid för en välfärd där kvinnor särbehandlas och diskrimineras.

Utskottets majoritet säger att man förhåller sig kritisk till innehållet i resolutionen. Men jag hade önskat att utskottets majoritet hade varit ännu tydligare när vi nu ser att mörkerkrafterna i Europa mobiliserar för att inskränka kvinnors rätt till sin egen kropp och kvinnors rätt till sin egen hälsa.

Vänsterpartiet har därför reserverat sig. Jag yrkar bifall till reservation 6.

Anf. 39 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Jag vill förtydliga att debatten i dag inte handlar om huruvida vi är för eller emot abort. Debatten handlar om att vi är för samvetsfrihet. Den andra frågan kan vi diskutera vid ett annat tillfälle.

Hans Linde, Europarådet står upp för mänskliga rättigheter, och samvetsfrihet är en grundläggande mänsklig rättighet som har tydligt stöd i Europakonventionen och FN:s allmänna råd om mänskliga rättigheter. Anser inte Hans Linde att det är viktigt att vi följer de riktlinjer som Europarådet ger gällande mänskliga rättigheter? Resolutionen om samvetsfrihet är framtagen av den parlamentariska församlingen i god demokratisk ordning. Hur tänkte du att Sverige skulle kunna upphäva en mänsklig rättighet som en stor majoritet av Europarådets medlemsländer har ställt sig bakom?

Anf. 40 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Då får vi nog här reda ut vad som är en grundläggande mänsklig rättighet, Julia Kronlid, om vi läser FN:s resolution om de mänskliga rättigheterna.

Det är en mänsklig rättighet att få uttrycka sin åsikt. Det är en mänsklig rättighet att få uttrycka sin religion. Men det står ingenstans i FN:s resolution om de mänskliga rättigheterna att det är en mänsklig rättighet att få praktisera som gynekolog eller barnmorska.

Däremot står det i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna att rätten till hälsa är en grundläggande mänsklig rättighet. Det är en rättighet som omfattar alla människor som lever på detta jordklot, inklusive kvinnor. Samvetsfrihet kan inte frikopplas från kvinnors rätt till hälsa och kvinnors rätt till abort.

Jag kan ta exemplet Italien där man i dag har regelverk som möjliggör samvetsfrihet. Där vägrar i dag 69 procent av de italienska läkarna att genomföra aborter. Det innebär att många kvinnor som söker sig till sjukvården och vill använda sig av den rätt de har att själva bestämma över sin egen kropp och sin egen hälsa förvägras detta.

Julia Kronlid måste ändå se att samvetsfrihet är ett steg på vägen att inskränka abortfriheten. Det försvårar för kvinnor att få den hälsovård som de själva förtjänar. Att inskränka aborträtten är detsamma som att inskränka kvinnors rätt till sin egen hälsa – en grundläggande mänsklig rättighet. Att inskränka kvinnors rätt till hälsa är att ytterligare förstärka den ojämställda sjukvård som vi tyvärr redan ser runt om i Europa.

De som får betala priset för den samvetsfrihet som Julia Kronlid talar om är kvinnor genom sin egen hälsa och genom sina egna liv. Jag kan ge ett tydligt exempel från Polen på vad denna samvetsfrihet kan få för konsekvenser. Europadomstolen har just nu ett fall som rör en gravid polsk kvinna som vägrades behandling av en läkare när hon sökte vård

för en tandsjukdom. Läkaren hänvisade till sin samvetsrätt och att behandlingen kunde riskera att skada fostret. Denna kvinna dog senare då hon fick missfall. Det är detta som Julia Kronlid öppnar upp för.

Blunda nu inte och blanda ihop korten här, Julia Kronlid. Stå upp för det som du står upp för, nämligen en inskränkt aborträtt i Sverige.

Anf. 41 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! I resolutionen slår man fast vikten av att säkerställa tillgång till vård och hälsa, och man är mycket tydlig med att när det gäller akuta fall ska man säkerställa tillgången till vård. Det är inte det som detta handlar om, utan det handlar om vårdpersonalens synvinkel. Det ska ändå finnas möjlighet till abort enligt denna resolution. Det slår man fast mycket tydligt.

Men rätten till samvetsfrihet är någonting som efterfrågas av vårdpersonal. I en studie av Meta Lindström framkom det att en stor del av de tillfrågade gynekologerna anser att det bör finnas bestämmelser om en samvetsklausul för vårdpersonalen i Sverige.

Min fråga till Hans Linde är om inte han tycker att även vårdpersonal ska få ha vissa mänskliga rättigheter och inte behöva gå emot sin övertygelse i dessa frågor. Vi måste också se att abortfrågan är en mycket svår fråga och har ett etiskt dilemma.

Anf. 42 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Jag noterar att Julia Kronlid här gör sig till talesperson för de svenska sjuksköterskorna och gynekologerna. Jag noterar dock att det svenska vårdförbundet tydligt har tagit avstånd från samvetsfrihet. Man vill inte ha dessa bestämmelser. När det gäller vem som bäst uttalar sig på gynekologernas och barnmorskornas vägnar lyssnar jag nog mer på Vårdförbundet än på Sverigedemokraterna.

Den fråga som jag ställde till Julia Kronlid från talarstolen men som hon inte har svarat på kvarstår. Att införa samvetsfrihet innebär att enskilda individer i den svenska sjukvården ställer sig över demokratiskt fattade beslut. Det innebär att de i sin verksamhet får rätten att diskriminera och att de får säga: Dig vill jag inte behandla. Jag vill inte ge dig den vård som du har rätt till.

Då är frågan till Sverigedemokraterna, som Julia Kronlid tyvärr inte har svarat på: Varför ska denna princip inte gälla i hela välfärden? Varför ska inte en lärare kunna neka en öppet homosexuell elev att undervisa honom eller henne? Varför ska inte en polis kunna neka att ta emot en polisanmälan från en muslimsk man? Varför ska man i en domstol inte kunna vägra att ta emot funktionsnedsatta med hänvisning till sitt samvete?

Jag tycker att detta tydliggör skiljelinjen mellan Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet. Vi står upp för allas rätt till hälsa och allas rätt till sjukvård, oavsett hur tjock plånbok man har och oavsett vilket kön man har. Julia Kronlid står i stället upp för en sjukvård som diskriminerar och särbehandlar kvinnor. Jag hoppas att väljarna hemma i Västra Götaland är medvetna om detta när de går och röstar på söndag.

Anf. 43 BJÖRN VON SYDOW (S) replik:

Herr talman! Jag vill ta upp den fråga som gäller reglering av sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Ursprunget till det ställningstagande som skedde var i verkligheten en motion som hade till syfte att uttala värna om möjligheter till abort i Europa. Det hade en sådan utgångspunkt. Denna sessionsvecka var när vi öppnade vår riksdag här. Vi hade en ganska liten närvaro under den veckan eftersom vi hade gruppmöten och det högtidliga öppnandet.

Men jag kan inte förneka att vi togs med överraskning av att vote-ringarna utföll på ett sådant sätt att tilläggsförslag eller ändringsförslag gjorde att rapporten fick en helt annan inriktning än vad den ursprungligen hade, både enligt motionen och som den var skriven.

Jag tycker att utskottets betänkande är bra. Inriktningen som ges är att vi i delegationen ska sträva efter en förändring.

Men jag vill fästa kammarens uppmärksamhet på att just frågeställningen kring de sexuella relationerna och rättigheterna är en av de konfliktlinjer som finns i Europa och som speglas i Europarådet och som det egentligen inte finns så mycket av i nordvästra Europa men som det finns i södra Europa, östra Europa och en del i centrala Kontinentaleuropa.

Vi i delegationen och i den socialdemokratiska gruppen kommer att arbeta i enlighet med utskottets inriktning. Men det är inte en lätt politisk uppgift. Den fordrar envishet och en viss skicklighet.

Anf. 44 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Jag delar Björn von Sydows förvåning över denna resolution. Europarådet har nämligen tidigare – om jag inte minns fel var det 2007 – antagit en resolution som jag tyckte var mycket bra där man tydligt slog fast kvinnors rätt till abort. Man uppmanade samtliga medlemsstater att legalisera abort och ge kvinnor denna rättighet. Jag hoppas att Sverigedemokraterna noterar den resolutionen.

Det är helt sant, som Björn von Sydow säger, att detta är en av de tydligaste konfliktlinjer som vi i dag har i Europa. Vi ser hur Europa splittras och olika länder ställs mot varandra. Vi ser länder som Polen, Malta och Irland. Men vi får också oroväckande signaler från Ungern när det gäller deras arbete att ta fram en ny grundlag som skulle innebära att man tydligt inskränker aborträtten. Det är mycket oroväckande. Det är just därför som det är så viktigt att Sverige står upp för dessa rättigheter.

Vänsterpartiet är inte representerat i Europarådet. Men jag har stora förhoppningar om att Björn von Sydow och den övriga delegationen kommer att ta strid i dessa frågor.

Problemet är att även om många länder, eller i alla fall en del länder, delar vår syn på kvinnors rättigheter och rätten till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter är det alldeles för få som vågar ta denna konflikt och som vågar vara de som håller talen för kvinnors rättigheter. Där spelar Sverige en viktig roll. Om vi tystnar är risken att ingen annan kommer att driva på i dessa frågor.

Därför vill jag bara skicka med allt stöd från Vänsterpartiet till Björn von Sydow i det fortsatta arbetet i Europarådet för kvinnors rätt till sin egen kropp och kvinnors rätt till hälsa. Jag hoppas också att han får stöd från den stora majoriteten i Sveriges riksdag.

Anf. 45 BJÖRN VON SYDOW (S) replik:
Herr talman! Jag vill framföra ett tack till Hans Linde för inriktningen i hans senaste replik.

Anf. 46 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (M):
Herr talman! Utrikesministrarna från Europarådets 47 medlemsstater möts i Istanbul i dag – sista dagen för Turkiets innehav av ordförandeskapet i Europarådet. Det känns därför väldigt bra att vi i dag här i riksdagen också debatterar demokrati och mänskliga rättigheter i Europa.

Som den svenska Europarådsdelegationens ordförande vill jag ta tillfället i akt och ge min syn på arbetet inom Europarådet och belysa vissa specifika sakfrågor. Varje sakfråga skulle i och för sig kräva ganska lång tid, men nu blir det inte så.

Europarådets kärnområde – demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer – är lika viktiga och aktuella frågor i dag som de var när Europarådet den 5 maj 1949 bildades. Det är 62 år sedan Europarådet bildades, och Sverige var en av grundarna.

I regeringens skrivelse för år 2009 och första halvåret 2010 får vi en värdefull och samlad bild av regeringens arbete. Den kompletteras av att den svenska delegationen har regelbundna kontakter med Sveriges representant i Strasbourg som fram till i höstas var ambassadör Sjögren men som nu är ambassadör Ehrencrona. Dessa möten och avstämningar uppskattas mycket av delegationen och ger en ökad insikt om Europarådets mycket omfattande verksamhet.

I skrivelsen tas bland annat upp rättigheter för barn, personer med funktionshinder och romer. Särskilt vill jag notera informationen om det viktiga arbete som görs av Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter Thomas Hammarberg, vars mandat löper ut i slutet av året.

MR-kommissarien har en oberoende ställning, vilket är en styrka och en förutsättning för lyckade insatser. Delegationen kommer att noga följa den kommande processen för tillsättandet av en ny MR-kommissarie. Den parlamentariska församlingen fattar slutligt beslut.

I delegationens redogörelse för 2010 beskrivs de större händelserna i parlamentets församling. Vidare belyses några av de över hundra rekommendationer som församlingen antagit under året.

Jag tillträdde som delegationsordförande den 1 november 2010. Före mig ledde Göran Lindblad delegationen.

Europarådets parlamentariska församling arbetar i tio utskott. Svenska ledamöter återfinns i samtliga dessa. Flera ledamöter i den svenska delegationen har viktiga uppdrag som rapportörer. Jag kommer senare i mitt anförande att lyfta fram några av dessa.

Mot bakgrund av den ambitiösa reformplan som lanserades av Europarådets generalsekreterare Thorbjørn Jagland i oktober 2009 har även den parlamentariska församlingen under 2010 inlett ett reformarbete av sin struktur och funktion. Samtliga nationella delegationer har haft möjlighet att inkomma med synpunkter på denna rapport som utarbetats av ett ad hoc-utskott inom församlingen där Björn von Sydow deltar i egenkap av ordförande i politiska utskottet.

Den svenska delegationen har tillsatt en lite mindre grupp som arbetat fram ett förslag som alla oavsett parti ställt sig bakom. Det känns väldigt bra att vi i den svenska delegationen är eniga om detta.

Vårt förslag innehåller tankar såväl om en bättre uppföljning av redan antagna beslut och färre betänkanden som om praktiska frågor, till exempel fasta vöteringsstider. Jag ser fram emot att träffa generalsekreterare Thorbjørn Jagland som kommer på Sverigebesök nästa vecka.

Med Lissabonfördragets ikraftträdande den 1 december 2009 infördes en skyldighet för EU att ansluta sig till Europakonventionen för de grundläggande fri- och rättigheterna. Europadomstolen i Strasbourg kommer att kunna granska EU-institutionernas agerande så att det är förenligt med konventionen.

Detta innebär att beslut på EU-nivå kommer att kunna överklagas av enskilda EU-medborgare som anser sig ha fått sina rättigheter kränkta. EU kommer då också att kunna gå in som part i mål i Europadomstolen. Den parlamentariska församlingen följer naturligtvis anslutningsprocessen noga. Kanske kommer Kerstin Lundgren från Centerpartiet, som ansvarar för bevakningen inom ramen för sitt uppdrag som rapportör avseende Lissabonfördragets effekter på Europarådet, att säga ytterligare något om detta.

Den mest välkända av Europarådets institutioner är Europadomstolen, som flera talare här talat om. Efterlevnaden av Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna övervakas av Europadomstolen sedan 1959. Som en följd av Europarådets utvidgning under senare år har antalet domstolsärenden kraftigt ökat.

I dag väntar nästan 150 000 ärenden på behandling. På olika sätt försöker man reformera hanteringen så att domstolen inte riskerar att förlora sin trovärdighet om eftersläpningen i ärendehanteringen fortsätter att växa. Det är dock viktigt att betona att medlemsländerna gemensamt har ett ansvar för att se till att den egna nationella lagstiftningen lever upp till internationella standarder så att inte Europadomstolen överhoppas av ärenden som borde hanteras på nationell nivå.

Jag kommer nu till ett antal länder.

Situationen i Vitryssland, ett land i hjärtat av Europa som styrs med järnhand av en diktator, är ett ständigt återkommande diskussionsämne i den parlamentariska församlingen trots att landet inte är medlem i Europarådet.

Vitryssland har ansökt om särskild gäststatus i den parlamentariska församlingen men har inte beviljats det då landet fortfarande tillämpar dödsstraff. Den demokratiska utvecklingen går inte framåt. Tvärtom går den bakåt.

Man kan nog säga att landets ansökan är mycket avlägsen särskilt med tanke på de brutala övergrepp som ägde rum efter presidentvalet i december förra året. Det som inträffade var ett allvarligt bakslag i arbetet för frihet, demokrati och mänskliga rättigheter i Vitryssland och Europa.

Vid januarsessionen 2011 antog församlingen en resolution där det tidigare beslutet om att frysa sina relationer med de vitryska myndigheterna upprepades och stödet till EU:s sanktioner underströks. Församlingen betonade samtidigt vikten av att förstärka sin dialog med Vitrysslands demokratiska krafter, oppositionsgrupper och försvarare av fria medier och mänskliga rättigheter. Ett svenskt förslag om att medlemsländerna överväger att etablera så kallade temporary safe havens för dessa utsatta grupper vann gehör och röstades igenom.

Den allvarliga situationen i landet framkom ytterligare väldigt tydligt, tycker jag, vid vår session i april. Ett antal MR-organisationer från Vitryssland sade att ”situationen har inte varit så här dålig på 15 år”. Man kan ju nu i medierna följa hur dom efter dom kommer mot dem som greps efter presidentvalet i december – fyra år i fängelse eller husarrest som i princip också är fängelse eftersom man är totalt bortkopplad från världen utanför.

Under senare delen av 2010 och fortsatt under 2011 har den demokratiska utvecklingen i Ungern och särskilt dess medielagar uppmärksammats och diskuterats. Delar av den svenska delegationen initierade vid januarisessionen i år en motion om granskning av den demokratiska utvecklingen i Ungern. Granskningsförslaget gällde inte bara antagandet av den nya grundlagen utan även de nya medielagarna, tillsättning av domare i konstitutionsdomstolen och avskedande av tjänstemän i den statliga administrationen. Kerstin Lundgren från Centerpartiet är medrapportör när avseende ett yttrande om huruvida en granskning av Ungern ska inledas.

Venedigkommissionen är det organ knutet till Europarådet som granskar och bistår länder som ska ha nya konstitutioner eller som ska ändra sina konstitutioner och vallagar. Innan Ungern den 18 april antog sin nya konstitution skickade man bara in delar av sin konstitution som Venedigkommissionen kunde titta på. Den nya konstitutionen röstades, som sagt, igenom den 18 april – detta utan någon större debatt eller en öppen debatt. Först nu i efterhand kommer man att skicka in hela konstitutionen till Venedigkommissionen för granskning.

Situationen i Georgien har intensivt debatterats i den parlamentariska församlingen sedan Rysslands krig med Georgien i augusti 2008. Två delar av Georgien – Abchazien och Sydossetien – är ockuperade av Ryssland. Omkring 250 000 personer lever år efter år som internflyktingar i området.

Det är alltså en humanitär kris som pågår. Jag är glad över att en av delegationens ledamöter, Tina Acketoft från Folkpartiet, har utsetts till församlingens rapportör för att studera de humanitära konsekvenserna av kriget mellan Ryssland och Georgien.

I dag vid ministerkommittémötet i Istanbul överlämnar Turkiet ordförandeskapet i Europarådet till Ukraina. Utvecklingen i Ukraina står dock och väger. Flera utmaningar väntar landet. De håller på att skriva på en ny konstitution, eftersom konstitutionsdomstolen 2010 plötsligt upphävde landets konstitution och man hamnade tillbaka i en konstitution som antogs 1996. Nu håller man alltså på att ta fram en ny konstitution. Man tar också fram en ny vallag och tittar på hur man ska kunna uppfylla sina åtaganden gentemot Europarådet.

Jag besökte själv landet för en månad sedan i egenskap av medrapportör för Ukraina. Då träffade jag väldigt mycket politiker, naturligtvis även på lokal nivå. Där kan jag konstatera att det fungerar bra mycket bättre än på nationell nivå. När det gäller Ukraina måste man nog följa utvecklingen på yttrandefrihetsområdet ganska noga framöver.

När det gäller Turkiet vet jag att flera kommer att tala om det. Björn von Sydow har redan talat om Turkiet, och jag kan säga att jag till stora delar håller med om det Björn von Sydow säger. Jag lämnar alltså det så länge.

När det gäller Nordafrika och utvecklingen i Afrika har detta naturligtvis uppmärksammats i församlingen under våren, även om dessa länder inte är med. Situationen i Tunisien debatterades vid januarsessionen, och flyktingströmmarna från norra Afrika samt den demokratiska utvecklingen i regionen togs upp till debatt i april. Det är väl ingen djärv gissning att anta att situationen i norra Afrika och arabländerna kommer att prägla agendan för Europarådet en tid framöver.

Europarådet inledde en kampanj för att stoppa sexuellt våld mot barn i november 2010. Kampanjen planeras pågå under tre år. Huvudmålen med kampanjen är dels att få Europarådets 47 medlemsländer att ansluta sig till konventionen om att skydda barn mot sexuellt utnyttjande och sexuell misshandel, den så kallade Lanzarotekonventionen, och dels att sprida kunskap om sexuellt våld mot barn.

Från svensk sida deltar Carina Ohlsson, Socialdemokraterna, aktivt. I morgon hålls ett informationsmöte här i riksdagen om kampanjen där även Patrik Sjöberg och barnombudsmannen Fredrik Malmberg medverkar.

Vid församlingens session i januari utsågs Mats Johansson, Moderaterna, till permanent rapportör om mediefrihet. Flera har varit inne på detta. Man kan säga att situationen för journalister i flera av Europarådets medlemsländer är svår och utsatt. Särskilt har kanske Ryssland och Turkiet uppmärksammats.

Europarådets arbete är unikt. Det är 27 EU-länder plus ytterligare 20 europeiska länder som deltar i arbetet på en jämställd nivå. Förutom Europarådets kärnfrågor demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer debatteras även miljöfrågor, ekonomiska, sociala och en rad andra frågor. Valövervakning är en konkret och viktig uppgift som många av våra ledamöter engagerar sig i. Europarådet har även så kallade mekanismer som etablerats för att granska och förebygga korruption och tortyr i medlemsländerna.

Låt mig ta ett glädjande exempel på ett resultat av detta unika samarbete mellan 47 länder. Den 7 april i år antogs Europarådets konvention om våld mot kvinnor och våld i hemmet. Detta är resultatet av långa förhandlingar och inte minst en kampanj som har pågått under tre år, där Carina Hägg, Socialdemokraterna, varit mycket aktiv från delegationens sida. Det är väldigt glädjande, skulle jag vilja säga, att Carl Bildt när utrikesministrarna i dag träffas i Istanbul kommer att skriva under konventionen för Sveriges räkning. Det gläder oss väldigt mycket.

Jag vill avsluta med att tacka alla i den svenska delegationen – dels de gamla, som var med fram till den 1 november förra året, och dels de nya. Jag tackar för ett bra samarbete. Vi har haft ett väldigt bra samarbete med vice ordförande Björn von Sydow. Jag vill samtidigt passa på att tacka tidigare delegationssekreteriat, Kirsti Pulkka-Ericson och Eva Zorn, och nuvarande delegationssekreteriat Eva Östlund och Fanny Labory.

Med detta vill jag också yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 47 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Vi diskuterar betänkande 12. Det är vårt tolfte betänkande i utrikesutskottet under detta riksmöte, och vi går där igenom en

skrivelse – den 54:e i ordningen – från vår regering under detta riksmöte. Det är skrivelsen som handlar om den svenska verksamheten i Europarådet.

Detta är ett rätt viktigt organ. Det är klart att Europeiska unionen är det centrala samarbetet i Europa som överstatligt organ, men Europarådet är inte helt oväsentligt – särskilt mot bakgrund av mycket av den verksamhet rådet bedriver som rör mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och annat så som konventioner, kommissioner, den parlamentariska församlingen och inte minst domstolen.

Samtidigt vet vi att en rad av Europarådets medlemsstater inte själva lever upp till de principer som Europarådet ska stå för. Det komplicerar det hela en aning. Nu är inte Vitryssland med i Europarådet, och inte heller Kosovo eftersom det är ett för nytt land. Alla andra länder i Europa, däribland även Ryssland och Turkiet, är dock en del av Europarådet. Därför är det viktigt att vi i Sverige har en principfasthet när vi agerar i Europarådet. Det är viktigt att vår regering från denna kammare får med sig tydliga budskap om viktiga frågor att driva i Europarådet, och att vi själva gör det i den roll som en del ledamöter här har i Europarådet.

Nåväl, herr talman! Det tas upp en del i denna skrivelse. Det är klart att vi förstår att man inte kan ta upp allting in i minsta detalj alltid, och i betänkandet fokuseras det i huvudsak på de områden som förs upp i några av de följdmotioner som har skrivits. Det rör bland annat Ryssland och Vitryssland, alltså Belarus, kvinnors och barns rättigheter, aborträtten och så vidare.

Jag tänkte säga några ord om Vitryssland. Det var presidentval där i höstas. Det är ett land där säkerhetstjänsten, som fortfarande heter KGB, kan komma och gripa en om man ställer upp mot presidenten. De kan dra in en i någon mörk källare någonstans och möblera om ansiktet på en därför att man vill bygga ett annat Vitryssland än diktatorn Lukasjenko.

Det är oerhört viktigt att Sverige agerar med kraft. Det är oerhört viktigt att Sverige ger ett starkt och välallokerat stöd, politiskt och på andra sätt, till dissidenter och demokratiörelsen i Vitryssland. Vi ska inte förlita oss på att den regim som nu sitter kommer att försöka genomföra demokratiska reformer. Så är nämligen inte fallet.

Det är glädjande att Sverige har agerat med tydlighet efter presidentvalet i höstas. Europarådet har också fördömt övergreppen i Vitryssland, och Sverige har agerat för detta. Europarådet har även tagit ställning för och uppmanat medlemsstater att stå bakom de EU-sanktioner mot Vitryssland som har introducerats. De har tidigare tagits bort och sedan kommit tillbaka.

Det måste vara så i Europa i dag, 2011, att det inte är rimligt att det kan fortgå att någon styr en stat på det sätt som Lukasjenko styr Vitryssland utan att omvärlden med kraft protesterar mot detta och försöker hitta former för att stödja dem som vill ha utvecklingen i en annan riktning. Därför, herr talman, vill jag betona hur viktigt det är med arbetet för demokrati i Vitryssland.

Nu till Turkiet. Det är mycket glädjande; jag har verkligen uppskattat inlägget från Björn von Sydow här tidigare i dag, och även inlägget från Hans Linde, med den skarpa och principfasthet med vilken man betonar

vikten av demokrati i Turkiet och synliggör de övergrepp mot mänskliga rättigheter som begås i landet.

Turkiet har nu förhandlat med Europeiska unionen om medlemskap i över fem års tid. Det är fortfarande det enda landet i världen där du kan sättas i fängelse för att du använder ditt modersmål. Om man med detta anser att den turkiska reformprocessen har kommit så långt att det är viktigt att vi nu tar nya steg framåt har man betydligt lägre krav på Turkiet än vad man har på andra stater som söker inträde i den europeiska gemenskapen.

Turkiet särbehandlas de facto inte negativt i förhandlingarna. Turkiet kan särbehandlas negativt av vissa stater där regeringar och partier försöker att exploatera en islamfientlig opinion – det är en sak. Men Turkiet särbehandlas inte negativt i förhandlingarna, utan Europeiska unionen har varit tydlig med de reformer Turkiet måste genomföra. Turkiet har tyvärr inte, trots att landet i dag styrs av den mest demokratiska regering republiken någonsin haft, förmått genomföra de reformer som är nödvändiga för att kunna möta den standard som vi kräver i Europa för nya medlemsstater.

I Europarådet finns det något som heter Venedigkommissionen, som föregående talare Marietta de Pourbaix-Lundin förtjänstfullt tog upp. Den tittar på länders konstitutioner, vallagar och annat. Som också mycket riktigt har nämnts i utrikesutskottets betänkande har Europarådets Venedigkommission tittat på Turkiets lagstiftning som rör politiska partier. Det gäller främst § 68 och 69 i Turkiets konstitution.

Man har slagit fast att denna lagstiftning inte ligger i linje med artikel 11 i Europakonventionen, av det enkla skälet att man i den turkiska lagstiftningen ger ett stort utrymme för landets författningsdomstol att dra undan benen för och helt enkelt stänga partier som antingen verkar för kurdernas rättigheter eller har en mer muslimsk grund att stå på än konstitutionen medger. I det senaste fallet rörde det DTP, ett kurdiskt parti. Dessförinnan har i praktiken samma parti stängts vid fem tillfällen, tror jag. Först hette de HEP, sedan DEP, sedan Hadep, sedan Dehap, sedan DTP och nu BDP. Frågan är när BDP ska stängas. Det är bara en tidsfråga.

Herr talman! Den kritik Venedigkommissionen riktar mot Turkiets lagstiftning om politiska partier är intressant. I den rapport som vi refererar till i utskottets betänkande och som antogs vid Venedigkommissionens session i mitten av mars 2009 kopplar man § 68 och 69 i Turkiets konstitution till § 2 och 3 i densamma. Man klargör att de olika artiklarna på olika sätt hänger ihop och är relaterade till varandra. Det betyder att det i praktiken är artikel 2 och 3 i Turkiets konstitution som är det grundläggande problemet.

Vad säger då dessa artiklar? Jo, dessa artiklar slår fast att Turkiet är en republik baserad på Mustafa Kemal Atatürks principer och att det är en odelbar stat. Dessa skrivningar används så friskt, frikostigt, brett och elastiskt av landets domstolar att det i praktiken innebär att landets grundläggande portalparagrafer i konstitutionen inte är att betrakta som förenliga med Europakonventionen.

Detta är förstås mycket allvarligt. Det är i praktiken ett underkännande av hela grundvalen för den nuvarande turkiska statsdoktrinen. Det är just detta – hur stängningen av ett kurdiskt politiskt parti hänger ihop

med konstitutionens portalparagrafer – som gör att det är så viktigt att vi nu med kraft poängterar vikten av en helt ny konstitution i Turkiet, inte av kosmetiska förändringar, inte av att man ändrar någon paragraf hit eller dit eller i vissa sammanhang byter ut några ord, utan av en helt ny konstitution. Detta kräver Europeiska unionen, detta är innebörden av Europarådets kritik och detta är också någonting som Sverige med kraft måste betona.

Nu har Recep Tayyip Erdoğan, Turkiets premiärminister, inför valet i Turkiet den 12 juni annonserat att hans parti AKP är intresserat av att gå in i en ny process för en helt ny konstitution om det vinner valet. Vi får verkligen hoppas att så också kommer att ske.

Precis som har nämnts tidigare är situationen i Turkiet betydligt bredare än att bara beröra lagstiftningen om politiska partier. Men lagstiftningen om politiska partier är dessutom betydligt snävare än de problem som i dag finns i landet när det gäller just det demokratiska systemet.

10-procentsspärren nämndes av Hans Linde. Man har en spärr som gör att det krävs 10 procent av rösterna för att komma in i parlamentet. I vår riksdag hade det inneburit att två partier hade suttit här i stället för åtta. Det är klart att det får samma konsekvens i andra system. Det är framför allt kurdiska partier som drabbas av detta.

10-procentsspärren i kombination med att man stänger politiska partier, med massarresteringarna, med att man förbjuder ett antal personer att kandidera, med de mediala hetskampanjerna inför valrörelser och med att man på olika sätt missbrukar upphävande av immunitet för vissa parlamentsledamöter för att sedan kunna sätta dem i fängelse innebär förstås sammantaget att det i dag är mycket svårt att anse att den politiska och demokratiska processen i Turkiet uppfyller ens de basala grundläggande krav som vi har att ställa. Därför är det mycket viktigt att signalen från Sveriges riksdag till vår regering, vår utrikesminister och vårt utrikesdepartement är att dessa frågor måste drivas med kraft också framöver.

Herr talman! Jag vill också betona att Folkpartiet givetvis står bakom det som står i detta betänkande rörande aborträtten. Det är oroande om den här typen av frågor förs upp först i Europarådet och därefter på EU-nivå. Vi är oroade över den utveckling som det kan innebära, att vi i Sverige kommer att behöva kompromissa bort den aborträtt som vi har haft i Sverige sedan mitten av 70-talet. Kvinnans rätt till sin egen kropp är grundläggande, och den ska givetvis i alla lägen försvaras.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på motionerna.

Anf. 48 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Jag var tvungen att ta replik. Nu är vi två talare i debatten som har starkt fokus på de omfattande och grova brotten mot de mänskliga rättigheterna i Turkiet. Den som har följt debatten kan notera att jag och Fredrik Malm på flera punkter har varit eniga om den kritiken.

Men nu handlar riksdagsarbetet inte bara om vad man säger i talarstolen. Det handlar också om vad man skriver i en text som man ställer sig bakom. Jag noterar skillnaden mellan mig och Fredrik Malm. Vänsterpartiet har lämnat ett särskilt yttrande där vi utförligt beskrivit brotten mot de mänskliga rättigheterna i Turkiet och den negativa utvecklingen när det gäller demokrati och inte minst kurdernas rättigheter i landet.

Men när jag ser på Fredrik Malms avtryck i detta betänkande noterar jag bara att utskottet – och det inkluderar Fredrik Malm – ”konstaterar att Turkiet står inför stora utmaningar”.

Fredrik Malm! Det går inte att bara stå i talarstolen och hålla högstämda tal. Det måste också någonstans synas i texten. Står Fredrik Malm bakom betänkandet, eller har Fredrik Malm något annat särskilt yttrande i fickan som ska presenteras?

Anf. 49 FREDRIK MALM (FP) replik:

Herr talman! Precis som jag nämnde i mitt anförande står vi förstås bakom detta betänkande. På olika sätt engageras många ledamöter här i Sveriges riksdag och många partier för att stärka de demokratiska rättigheterna i Turkiet. Jag har i en mängd olika sammanhang arbetat för detta och poängterat och tydliggjort det på olika sätt. Även inom ramen för allianssamarbetet arbetar vi förstås från Folkpartiets sida för att våra viktiga profilfrågor ska föras fram i samarbetet, precis som andra partier arbetar med sina ingångsvärden.

Det viktiga är nu att Sveriges riksdag i det betänkande vi antar ger en tydlig signal till regeringen. Det gör vi i betänkandet, och det gör vi även i de anföranden som vi har hållit här. Jag förstår inte riktigt kritiken från Hans Linde.

Anf. 50 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Det är mycket möjligt att Fredrik Malm arbetar hårt med dessa frågor. Vi hör den högstämda retoriken gång på gång i debatt efter debatt. Däremot är det sällan vi ser retoriken omsättas i skrivningar i betänkanden eller i regeringens positioner.

Jag undrar vilket Folkpartiets avtryck är när det gäller detta. Jag konstaterar fortfarande att trots Fredrik Malms retorik under åtskilliga minuter står det i betänkandet att ”Turkiet står inför stora utmaningar”. Det är en lite annan bild än den vi fick från Fredrik Malms anförande i talarstolen. Att skriva om ”stora utmaningar” är att blunda för de grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna som begås i Turkiet. Ingenstans här ser jag några krav från de borgerliga partierna inklusive Fredrik Malm på att man ska ändra vallagstiftningen. Jag ser inte heller någon kritik mot brott mot de mänskliga rättigheterna.

Vi hör retoriken, men vilket är Folkpartiets avtryck i den borgerliga utrikespolitiken gentemot Turkiet?

Anf. 51 FREDRIK MALM (FP) replik:

Herr talman! Jag noterar att Hans Linde inte bara undviker att anstränga sig att läsa mellan raderna. Han läser inte alls.

Så här står det: ”Utskottet konstaterar att Turkiet står inför stora utmaningar. I Europarådets Venedigkommissions resolution av den 13–14 mars 2009 rörande Turkiets lagstiftning för politiska partier slås det fast att Venedigkommissionen är av uppfattningen att föreskrifterna i paragraf 68 och 69 i (den turkiska) konstitutionen och relevanta föreskrifter i lagen om politiska partier tillsammans formar ett system som i sin helhet är oförenligt med paragraf 11 i Europakonventionen”.

Efter denna resolution har ett parti med representation i parlamentet stängts ned, vilket också noteras i Vänsterpartiets särskilda yttrande.

Prot. 2010/11:100
11 maj

”Inför valet i juni i år har flera kandidater förbjudits att kandidera”, vilket Vänsterpartiet upprepar i sitt särskilda yttrande. ”Utskottet anser att det är av stor vikt att Sverige i Europarådet aktivt driver frågan att Turkiet ska genomföra reformer i linje med Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna.”

Detta är mycket tydligt. Det klargör i huvudsak de saker som Vänsterpartiet för fram i sitt särskilda yttrande. Vi betonar att det är viktigt att Sverige aktivt driver att Turkiet måste förändra sin lagstiftning gällande politiska partier och genomföra reformer som ligger i linje med Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna.

Herr talman! Man sade förut att Pravda var något man skulle läsa mellan raderna. Men det är bättre att man i varje fall läser den än att inte läsa alls.

Anf. 52 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Det är 47 medlemsländer. Hävdar någon att det inte är en paneuropeisk organisation, så fundera en gång till. Det är den enda paneuropeiska organisationen vi har. Den har ett expertorienterat arbete baserat på våra europeiska värderingar om mänskliga rättigheter och demokrati. Den enda organisation som har ett exekutivt mandat och verktyg att övervaka efterlevnaden av de bindande åtaganden som görs är Europarådet och Europarådets ministerkommitté.

Det har talats rätt mycket om den parlamentariska församlingen. Den har en granskande och rådgivande funktion. Den parlamentariska församlingen är ett rådgivande organ och ska ge råd till ministerkommittén. Det är där som beslut fattas i enhällighet.

Herr talman! Det finns skäl att påminna om vårt uppdrag som parlamentariker att granska och ge råd till regeringen. Det betänkande som vi behandlar i dag och den debatt som har varit tidigare skulle möjligen kunna förleda någon att tro att vi just nu har en debatt om den parlamentariska delegationens arbete, men ytterst är detta inte fallet. Den debatten hade vi för någon månad sedan här i kammaren, och det var en viktig grund.

Nu behandlar vi regeringens skrivelse. Vi hörde Björn von Sydow från Socialdemokraterna kräva att den skulle lämnas årligen och komma till kammaren klockan x. Men vi måste verkligen fokusera på skrivelsen och titta vad som står, annars är det inte mycket värt med en sådan skrivelse.

Det finns skäl att uppmärksamma vikten av att värna och stärka Europarådet från svensk sida och den svenska regeringens sida. Det är en utmaning för regeringen och de andra Europarådsländerna att klara detta och hävda det unika som Europarådet utgör på vår kontinent.

Det är 47 jämställda länder som om vi ska lyckas reformera Europarådet och reformera kärnområden måste bli överens. Det gäller också om vi ska lyckas med att få en gemensam yta på vår kontinent för mänskliga rättigheter och demokrati. Jag talar naturligtvis EU:s anslutning till Europakonventionen. Det är tydligt uttalat i Lissabonfördraget att ett av de viktiga uppdragen är att EU ska ansluta till den.

Det är inte en helt enkel resa för vare sig EU-länderna eller icke-EU-länderna att klara den uppgiften. Det handlar om att hitta fram på jämställd fot för att fatta beslut. Det är en lång rad frågor som måste lösas innan vi är klara. Det står i betänkandet tidsangivelser för när detta ska ha lyckats. Jag vågar inte lägga fingrarna på Bibeln och säga: Så blir det. Mycket talar för att vi får se tiden an innan EU har anslutits till Europakonventionen.

Vägen är utstakad, och den är viktig. Den lägger grunden för anslutning till andra konventioner. Jag hoppas att vi kan få en anslutning till Europakonventionen av EU som öppnar dörren för att ansluta till andra protokoll. Det gäller inte minst protokollet om dödsstraff, som också är viktigt. Dödsstraff ska vara förbjudet även i krigstid eller i tider av fara för krig. Det är ett viktigt protokoll för att hävda en av de grundbultar som finns i Europarådets arbete.

Anslutningen till Europakonventionen är en speciell resa. Den skulle man kunna tala mycket om. Den lägger grunden för fortsatt arbete för anslutning till en rad av de andra konventioner som tas upp i reservationer från några här i kammaren i dag. Grunden läggs först när Europakonventionen är där.

Det är också viktigt att för regeringen markera vikten av att inte dubbelarbeta. Det handlar om att stärka domstolen och få den att fungera. Den markering som utskottet gör när det gäller frågan om avgift till domstolen är att inte filtrering till domstolen ska handla om avgifter är en viktig markering för regeringen.

Tidigare har MR-kommissarien berörts. Det är ett av de instrument som Europarådet har. Det har en väldigt stor funktion för att lyckas dyrka upp och ha påverkan även i de mest svåra miljöer. Det gäller till exempel Georgien, Abchazien och Sydossetien där MR-kommissarien har spelat en roll.

En annan av de funktioner som lyfts fram i skrivelsen är Venedigkonventionen. Den har en alltför okänd funktion bland våra medlemsstater. Sverige är medlem i Venedigkonventionen. Den har en viktig normbildande roll. Som så mycket annat när det gäller Europarådet handlar det om policy och normer för vår kontinent.

Venedigkonventionen har betydelse för stater som inte har lång erfarenhet av demokratiskt styre för att utveckla konstitutioner. Vi talar om Turkiet och en rad andra länder som till exempel Ungern som har nämnts tidigare. Venedigkonventionen har betydelse som en normgivare för en god ordning för ett samhällsbygge.

Jag hoppas att vi från svensk sida ska vara med och att regeringen verkar för att den får en större roll också i vårt grannskap och närområde. Det gäller inte minst Nordafrika som alltmer står på agendan för Europarådet.

Herr talman! Det finns skäl att lyfta fram den inställning som regeringen ger uttryck för i skrivelsen. Man vill förbättra samarbetet både med parlamentarikerförsamlingen och med kongressen, det vill säga den funktion som jobbar med lokala och regionala organ. Det är viktigt att vi får den signalen och att regeringen har det intresset att samverka och driver den frågan i ministerkommittén.

Det finns också skäl att understryka den betydelse som Sveriges hållning i ministerkommittén har haft för att behålla frågan om kriget mellan Ryssland och Georgien på agendan. Det finns många därute som har ett intresse att gräva en djup grop och där begrava den frågan. Från svensk sida har regeringen agerat för att hävda frågorna så att de inte ska glömmas bort. Det är viktigt. Det var ett krig mellan två medlemsstater i Europarådet, och det är en viktig fråga för Europarådet att vara med och lösa.

Sedan vill jag lyfta fram några saker som har berörts här tidigare. Det gäller barns rättigheter och konventioner mot slavhandel, om man får uttrycka sig så, alltså människohandel och våld mot kvinnor men också det som antogs under den period som skrivelsen omfattar, nämligen den rekommendation gällande hbt som för första gången i Europarådet kunde landa i ett beslut, där man bekräftade hbt-personers rättigheter.

Det har varit och är ett väldigt viktigt ställningstagande som förtjänar att uppmärksammas när man granskar vad som gjorts. Inte minst har Sverige och Sveriges regering i ministerkommittén arbetat intensivt för att få detta genombrott.

Vidare måste vi naturligtvis lyfta upp det vi ser på vår kontinent och i Europarådets medlemsstater: den växande rasismen och den växande intoleransen som hotar mänskliga rättigheter och demokrati. Här har Europarådet en viktig roll. Det gäller att hävda nationella minoriteters rätt, inte minst romernas rätt. De har ju varit hårt ansatta under så många år.

Herr talman! Avslutningsvis har jag bara en kommentar när det gäller reservationen om Vitryssland. Jag läste Socialdemokraternas och Miljöpartiets reservation om Vitryssland. Där uppskattar man regeringens arbete. Men man avslutar med att säga att "Sverige bör därför, exempelvis i EU-samarbetet, driva på än mer för ett ökat stöd till den demokratiska oppositionen i Vitryssland".

Herr talman! Det hade vi kunnat ställa upp på om vi hade behandlat en skrivelse som gällde EU-samarbetet. Men nu gäller det Europarådet, och därför är jag glad att vi i grunden har en samsyn när det gäller det kraftfulla agerandet från Europarådets och Sveriges sida i ministerkommittén när det gäller just att hävda demokrati och mänskliga rättigheter i Vitryssland.

Turkiet skulle man kunna säga mycket om, men jag ska ägna mig åt valövervakning där. Därför avvaktar jag just nu, även om jag kan instämma i mycket av vad som sagts.

Anf. 53 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! År 1949 bildades Europarådet som är en internationell organisation med säte i Strasbourg i Frankrike. I dag finns det 47 medlemsländer i Europarådet. Sverige har varit medlem ända sedan starten. Europarådet är en huvudaktör när det gäller att skapa en gemensam värdegrund kring krav på mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i hela Europa. Genom att främja individens rättigheter bidrar organisationen till fred, stabilitet och säkerhet.

Ett av Europarådets organ är Europadomstolen för mänskliga rättigheter, ofta kallad Europadomstolen. Europadomstolens uppgift är att pröva om medlemsländerna lever upp till sina förpliktelser enligt Europakonventionen.

Den så kallade Europakonventionen bygger på ett antal principer som medlemsländerna i Europarådet måste erkänna. Det handlar om ett demokratiskt samhällsskick, de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Man ska komma ihåg att Europadomstolen är ett organ under Europarådet och därför inte en av EU:s institutioner. EU har en egen domstol som kallas EU-domstolen. Däremot har ikraftträdandet av protokoll 14, effektivisering av Europadomstolen, inneburit en öppning för EU att ansluta sig till konventionen. Kristdemokraterna ser detta som en seger för rättstrygghet, rättvisa och en möjlighet att skapa ett mer mänskligt Europa.

Precis som utskottet skriver i en kommentar till ärendet har det ett starkt symbolvärde att EU nu kan ansluta sig till Europadomstolen. Som de mänskliga rättigheternas förespråkare får EU därigenom en större trovärdighet och tyngd som aktör i världen. En konsekvens av att EU ansluter sig blir också att Europadomstolen kan granska och även fälla EU i fall där enskilda anser sig ha fått sina rättigheter kränkta och redan har passerat inhemska instanser. Det innebär också att EU-domstolen underställer sig Europadomstolen gällande fri- och rättigheter, precis som nationella domstolar gör redan i dag.

En svaghet med Europadomstolens verksamhet måste också belysas. År 2010 var antalet ärenden under behandling enorma 127 000. Det kan tolkas på flera sätt – dels att det finns ett stort förtroende för Europadomstolen, dels att medlemsländerna inte tillgodoser sina medborgares rättigheter på ett adekvat sätt, dels att domstolen är väldigt underdimensionerad.

Vi kan också konstatera att Rysslands andel är 25 procent av ärendena, vilket innebär nästan 32 000 ärenden för ett enda land. Ryssland ratificerade protokollet i februari 2010, och vi förväntar oss att de ska uppfylla sina åtaganden, inte bara på papperet. Församlingens granskningsutskott kommer att granska alla medlemsländer för att se hur de respekterar och uppfyller de åtaganden som gjorts i samband med att länderna anslutit sig till Europadomstolen.

Europakonventionen gällande effektivisering av Europadomstolen, även kallat protokoll 14, har inneburit såväl en ökning i antal ärenden som en ökning i antal länder som faktiskt underkastat sig den gemensamma jurisdiktionen. Det innebär att fler personer kan få sin sak prövad när det gäller det allmännas ansvar gentemot den enskilde, kopplat till de mänskliga rättigheterna.

Här följer ett citat från EU-upplysningen på riksdagens hemsida: ”Varje enskild person som bor eller vistas i någon av Europarådets medlemsländer har rätt att klaga till Europadomstolen och göra gällande att de tycker att deras fri- och rättigheter har kränkts enligt någon av bestämmelserna i Europakonventionen eller tilläggsprotokollen. Det är alltså inte bara ett lands egna medborgare, utan alla som bor och vistas där, som är skyddade av Europakonventionen.”

Detta är en trygghet, inte minst när det gäller minoriteter som ofta farit illa genom historien. Jag tänker på såväl romer som min egen folkgrupp, syrianer.

Herr talman! Det är glädjande att det nu finns ett tydligt rättsskydd för den lilla människan. När det gäller frågan om det ökade antalet ärenden kan vi konstatera att det inte nödvändigtvis är fler kränkningar men däremot fler ljusskygga som nu kommit fram i ljuset. Därför har också antalet anmälningar ökat, som det ser ut.

Som en konsekvens av att Ryssland skrivit under står de numera för 25 procent av ärendena i Europadomstolen. Detta är en skrämmande statistik, men äntligen finns det någonstans för den lilla människan att vända sig för upprättelse och erkännande av sina rättmätiga, mänskliga rättigheter. Vad det får för praktiskt genomslag återstår att se.

Herr talman! Det finns fler exempel som tyvärr behöver belysas. Den brutalitet och de övergrepp på den egna befolkningen som den sittande presidenten i Vitryssland utövar är allvarligt och är ett stort bakslag för frihet, demokrati och mänskliga rättigheter.

Den vitryska regimens brutalitet, de ständiga hoten mot yttrandefriheten, våldet och fängslandet av journalister och demokratisträvar är oacceptabelt. Det är viktigt att Sverige, EU och FN kraftfullt fördömer regimens övergrepp på människor och lyfter upp rätten till frihet och demokrati. Sveriges insatser och samarbetet med det civila samhället för att stärka utvecklingen och demokratiseringen är livsnödvändigt.

Herr talman! Ett annat land som också är överrepresenterat när det gäller klagomål till Europadomstolen är Turkiet. Jag har personligen ett mycket starkt engagemang i frågan om minoriteters rättigheter och inte minst när det gäller hur Turkiet har agerat gentemot den syrianska befolkningen i landet.

Ett exempel är den pågående, orättfärdiga rättsprocessen mot det syrianska klostret Mor Gabriel, Sankt Gabriel, i staden Midyat. Klostret är över 1 600 år gammalt. Staten gör anspråk på och försöker konfiskera en del av klostrets landområde. Den syrisk-ortodoxa kyrkan är väldigt orolig över anklagelserna från den turkiska staten. Sverige följer denna rättsprocess via vår ambassad i Ankara. EU har senast i mars till den turkiska regeringen uttryckt sin oro över rättsprocesserna i fallet Mor Gabriel.

Det finns också många andra skrämmande exempel på inskränkningar av yttrandefriheten. Ett exempel är att ett tjugotal journalister fick se ett antal tidningar stoppas från publicering, och de anklagades för propagandabrott. Ett annat exempel är att politiker och politiska partier utestängs från att delta i valet till det turkiska parlamentet.

Därför ser jag fram emot att de underkastar sig samma lagar som de europeiska länderna med flera och att de tar det på största allvar. Det finns tyvärr alltför mycket som pekar på motsatsen i och med att de inte tar ansvar för att verkställa de domar som Europadomstolen kommit fram till. Att med nationella medel skydda medborgare mot inskränkningar, kränkningar och övergrepp är grundläggande i den nya konventionen.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag lyfta fram utskottets skrivelse gällande Europarådets parlamentariska resolution 1763 som rör den grundläggande principen om rätten till samvetsfrihet. Vi kristdemokrater anser att inga beslut som fattas av politiker får inskränka någon mänsklig rättighet och inte heller samvetsfriheten. Det måste finnas respekt för sjukvårdspersonal så att ingen tvingas att delta vid ingrepp som strider mot det egna samvetet. Det är en självklar rättighet som är fastslagen både i Europarådets artikel 9 och i FN:s artikel 18. Alla rättigheter måste viktas lika utan undantag, och den mänskliga rättigheten till samvetsfrihet är en del av förutsättningen för detta. Vi kristdemokrater kan inte kompromissa på denna punkt och ställer oss därför inte bakom utskottets skrivning när det gäller resolution 1763 om samvetsfrihet.

Samvetsfriheten ger läkare och annan sjukvårdspersonal möjlighet att utifrån det egna samvetet göra en sund bedömning av om de ska genomföra olika medicinska ingrepp eller inte. Det baseras bland annat på läkaretiken, och den vill vi värna. Låt mig vara tydlig: Samvetsfriheten som mänsklig rättighet måste stå fast.

Herr talman! Jag yrkar avslag på samtliga motioner.

Anf. 54 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Kristdemokraterna och Robert Halef säger här i dag att de står upp för samvetsfriheten. Det gör mig glad, men jag undrar samtidigt varför ni inte har reagerat mot det här tidigare, Robert Halef. Ni har inte sagt någonting i utskottet, och det har inte kommit in någon reservation. Det är lätt att säga det här i dag, men jag hade velat se en reaktion tidigare. Jag skulle vilja fråga hur det kommer sig att ni inte har reagerat.

Anf. 55 ROBERT HALEF (KD) replik:

Herr talman! Jag ska förtydliga det som står i Kristdemokraternas principprogram. Det står: "Likaså måste respekt finnas för sjukvårdspersonal så att ingen tvingas att delta vid ingrepp som strider mot det egna samvetet."

Herr talman! När den här frågan kom upp på dagordningen i utskottet råkade jag personligen missa några rader i betänkandet som var nytillkomna under behandlingen av det här betänkandet. De raderna är också lite flummiga. Jag ska läsa upp dem: "Utskottet förhåller sig kritiskt till innehållet i resolution 1763 (2010) och anser att delegationen bör verka för att åstadkomma en förändring av denna resolution."

Det står inte åt vilket håll det ska vara. Men det står i Kristdemokraternas principprogram att vi står bakom den här resolutionen.

Anf. 56 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Jag tyckte inte att det var så otydligt, utan jag tyckte att det var väldigt tydligt i betänkandet att utskottet ställer sig kritiskt till innehållet i resolutionen. Det är beklagligt att Kristdemokraterna, som suttit så lång tid i riksdagen, inte reagerade när vi som är helt nya reagerade väldigt snabbt över detta.

Jag är ändå väldigt glad att ni här i dag också står upp för samvetsfriheten gemensamt med oss. Jag tycker att det är en mycket viktig fråga. Då är min fråga: Är ni beredda att tycka att sakfrågan är viktigare än vem som har skrivit reservationen? Nu finns det en reservation mot detta, och vi är eniga i sakfrågan. Jag kommer med spänning att följa hur Kristdemokraterna röstar i den här frågan i dag i kammaren.

Min fråga till Robert Halef är: Är ni beredda att följa ert principprogram där ni står upp för samvetsfriheten och stödja Sverigedemokraternas reservation?

Anf. 57 ROBERT HALEF (KD) replik:

Herr talman! Kronlid ska veta att Kristdemokraterna och deras principprogram har funnits långt innan ni ens kom till på den politiska arenan. Den här frågan finns kvar, och vi respekterar den. Vi står bakom den, och den finns med i vårt principprogram. Det handlar om en grund-

läggande mänsklig rättighet för sjukvårdspersonal att fatta medicinska beslut utifrån sitt eget samvete.

Vi får se utslaget i voteringen när det dyker upp i eftermiddag.

Prot. 2010/11:100

11 maj

Europarådet

Anf. 58 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Det talas mycket i denna kammare om mänskliga rättigheter. Jag skulle rekommendera den som är intresserad av mänskliga rättigheter att läsa FN:s allmänna deklaration om mänskliga rättigheter. Jag skulle framför allt rekommendera Kristdemokraterna att läsa denna deklaration. Visst har vi alla rätten att ha en åsikt. Vi har också rätt att uttrycka vår åsikt. Vi har rätt att organisera oss tillsammans med andra för politisk förändring och för en förändrad lagstiftning.

Man har den grundläggande rättigheten att vara mot abort, att organisera ett parti som är mot abort och att stå i riksdagen och kräva detta. Men ingenstans i FN:s deklaration står det att det är en mänsklig rättighet att vara verksam som gynekolog eller som barnmorska. Anser Robert Halef att det är en mänsklig rättighet att få verka som barnmorska?

Däremot står det tydligt och klart i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter att rätten till hälsa är en grundläggande mänsklig rättighet, och den omfattar både män och kvinnor. Rätten till abort är en hälsofråga. Kvinnor ska själva bestämma över sin kropp. De ska bestämma om de vill genomföra en graviditet eller inte.

Vi ska vara tydliga med vad det handlar om. Samvetsvägran, som är det som Robert Halef och Kristdemokraterna förespråkar, är i realiteten en inskränkning i aborträtten. Det är en inskränkning i kvinnors rätt till deras egen hälsa.

Jag tog tidigare i talarstolen upp exemplet Italien där man har möjlighet till samvetsvägran. I dag vägrar 69 procent av de italienska läkarna att genomföra aborter. Vi kan föreställa oss vad det skulle innebära för vårt land, ett vidsträckt land med långa geografiska avstånd. Vad händer när kvinnor som söker sig till ett sjukhus blir nekade, när vården hamnar allt längre ifrån? I realiteten innebär samvetsvägran en inskränkning i kvinnors rätt till abort, kvinnors rätt till hälsa.

Det Robert Halef förespråkar är med andra ord att enskilda barnmorskor och gynekologer själva, på eget bevåg, ska kunna sätta sig över demokratiskt fattade beslut och inskränka kvinnors rätt till hälsa. Därför frågar jag Robert Halef: Är det verkligen så att det du kallar samvetsfrihet ska väga tyngre än kvinnors rätt till hälsa?

Anf. 59 ROBERT HALEF (KD) replik:

Herr talman! Hans Linde blandar ihop abortfrågan med samvetsfrihetsfrågan. Vi tar ställning till samvetsfriheten, att den ska värnas.

När det gäller frågan om abort står vi bakom svensk lag beträffande kvinnans rätt att bestämma över sin egen kropp. Dagens ämne handlar om samvetsfrihet – en rättighet, Hans Linde, som är fastslagen av både Europarådet och FN.

Hans Linde vill gärna kalla det för samvetsvägran och sätta sig över människors integritet, samvetsfrihet och valfrihet.

Anf. 60 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! I grunden handlar detta om ifall vi ska tillåta välfärden att diskriminera eller ha en välfärd där alla får rätt till samma behandling oavsett vilket kön man har eller hur tjock plånbok man har. Detta innebär nämligen en diskriminering av kvinnor, Robert Halef. Det kan inte beskrivas som något annat. Man ger barnmorskor och gynekologer rätten att säga till en kvinna som uppsöker dem: Nej, jag kommer inte att ge dig den hälsovård som du enligt svensk lagstiftning har rätt till. Det är en direkt diskriminering av kvinnor.

Därför måste jag ställa samma frågor till Robert Halef som jag ställde tidigare i debatten: På vilka andra områden inom svensk välfärd tycker Kristdemokraterna att man ska få diskriminera? Ska en lärare ha rätt, med hänvisning till sitt samvete, att vägra undervisa en öppet homosexuell elev? Ska en polis ha rätt att säga att hans samvete förbjuder honom att ta emot en anmälan från en öppet troende muslim? Ska en domstol ha rätt att säga att de på grund av sitt samvete inte vill behandla mål som berör funktionsnedsatta?

Det som det handlar om är ifall vi ska ha en svensk sjukvård som är lika för alla, där vi respekterar den grundläggande mänskliga rättigheten, nämligen rätten till hälsa, eller en sjukvård som diskriminerar. Det är uppenbart att Kristdemokraterna står upp för en välfärd som diskriminerar.

Som jag sade i replikskiftet med Sverigedemokraterna hoppas jag att väljarna i Västra Götaland, som jag kommer från, på söndag när de går till val tar med sig den här debatten så att de vet när de går till valurnorna att en röst på Kristdemokraterna är en röst på en sjukvård som diskriminerar och särbehandlar kvinnor.

Anf. 61 ROBERT HALEF (KD) replik:

Herr talman! Nu glider Hans Linde ifrån ämnet igen. Helt plötsligt är han inne på diskriminering. Här talar vi om samvetsfrihet, som finns i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter. Det innebär med andra ord att Hans Linde är emot den paragraf som finns i FN-deklarationen om mänskliga rättigheter.

Hans Linde vill tvinga sjukvårdspersonal att göra ingrepp som strider mot deras samvete. Han vill sätta sig över deras integritet. Det handlar om samvetsfrihet inom sjukvården. Det handlar inte om att vägra på det sättet som du framställer det, Hans Linde. Det känns som om du citerar de delar som passar ur resolution 1763. I punkt 2 står att man är skyldig att garantera en möjlig vård. Den möjligheten måste alltså finnas.

Man ska inte vägra att utföra aborter, men om det strider mot det egna samvetet och man anser att samvetsfriheten nått den gräns att man skulle kunna välja att inte utföra ingreppet finns det en statlig skyldighet att hänvisa folk till ett annat sjukhus eller till en annan läkare som kan göra ingreppet. Vi är inte emot detta.

Hans Linde försöker blanda ihop korten och målar upp en bild av Kristdemokraterna som diskriminerande. Det stämmer inte. Håll dig till ämnet, Hans Linde! Det handlar om samvetsfrihet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 22 §.)

Föredrogs

utrikesutskottets betänkande 2010/11:UU14

OSSE (skr. 2010/11:55 och redog. 2010/11:OSSE1).

OSSE

Anf. 62 ÅSA LINDESTAM (S):

Herr talman! Nu ska vi behandla betänkandet UU14 som handlar om OSSE, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa. Det kan kännas lite konstigt att stå här när vi är fullkomligt eniga i riksdagen om betänkandet och det inte finns några reservationer. Men vi upplever att det här är vårt tillfälle att tala om de frågor som vi är involverade i och som verkligen berör oss.

Organisationen, OSSE, består av 56 länder. Inom OSSE finns en verktygslåda av olika saker man kan använda, på samma sätt som inom FN och andra stora organisationer. Den stora frågan är om dessa 56 länder tillsammans gör skillnad i OSSE. Frågan är dessutom om Sverige gör skillnad i OSSE. Jag ska försöka besvara dessa två frågor, som jag tycker är de väsentliga.

Vi står inför att snart åka till vårt sommarmöte som den här gången hålls i Belgrad. Vi kommer där att ha en mängd textförslag som vi inom olika konstellationer jobbat fram. Det rör sig om allt möjligt. Om jag tittar tillbaka på det som vi redan har hanterat på våra sommarmöten kan jag säga att det kan handla om Afghanistan, Vitryssland, kärnvapen eller kvinnors situation. Det är viktigt att tala om sådant i dessa stora församlingar där alla medlemsländer är närvarande. Det leder så småningom fram till konsensus, vilket alltså innebär att vi kan enas även om inte riktigt alla tycker att det är bra. Det handlar också om att låta droppen urholka stenen.

Det förekommer även en mängd informella möten inom OSSE. Det kan handla om att partierna träffas och resonerar med sina syster- och broderpartier. Det kan handla om att vi fördjupar oss i vissa länder och försöker fundera över på vilket sätt vi kan ställa upp. Vi i Norden har vår nordisk-baltiska lunch vid varje sommarmöte där vi tillsammans med våra kamrater runt halva Östersjön funderar över de frågor som är viktiga för oss.

Vi kan också motionera till denna församling på samma sätt som vi gör här, även om det heter någonting annat. Jag skulle som exempel vilja berätta om hur vi med pannan i djupa veck satt och funderade över hur vi kunde få kvinnorna mer aktiva i vår församling. Helst hade vi velat skriva ett förslag om att halva delegationen från varje land skulle bestå av kvinnor, men det är långt ifrån möjligt i dessa sammanhang. Vi nöjde oss därför med att skriva att varje större delegation, sådan som består av fler än sju åtta personer, ska ha minst en kvinna närvarande för att få ha rösträtt. Vi får väl se hur det går, om man klarar av det. Kvinnor är en bristvara i många länder. Nu tänker alla lyssnare att detta är ett bekymmer för de nya demokratierna österut, men så är det inte. Det är länder på betydligt närmare håll som har enbart män i sina delegationer.

Vi har inte endast sommarmöten och något vintermöte, utan vi har också valövervakning. Det finns nog ingenting som är bättre än att låta parlamentariker vara valövervakare. Vi vet mycket om val, även om vi

till en början inte vet mycket om andra länders val. Vi får inför varje val i andra länder en gedigen utbildning om valarbetet. Det är ett hårt arbete att övervaka ett val i ett land. Det blir lite sömn och mycket information. Det är mycket som ska göras innan, om man tar detta på allvar, och det gör vi från Sverige.

Det jag ibland oroas av är att det finns någon enstaka person som går ut i medierna och talar om hur det gått långt innan OSSE:s egen kommentar har kommit. Det är jätteviktigt att vi håller ihop och inte går händelserna i förväg. Vi måste vänta in den kunskapen så att hela delegationen har fått den.

Vi lär oss mycket även för Sveriges räkning om hur man kan genomföra val som är demokratiska. Det är ett underbart verktyg att få se demokratin utvecklas på så många håll och åt rätt håll i världen.

På ett av våra senaste möten, i Wien, träffade vi Dunja Mijatovic från Bosnien och Hercegovina. Hon är vår representant i mediefrågor. Det betyder att hon har ett särskilt område som hon övervakar kring journalister och medier och ser på hur det är.

Vi har en stark önskan att hon ska få komma in i Vitryssland och se vad som händer där just nu, med de journalister som vi vet sitter i fängelse och som vi vet får väldigt illa. Mig veterligt har hon fortfarande inte fått visum. Man "lyckas" ordna så att hon inte får det någon gång, hur mycket hon än ber. Det stödet tycker jag att vi från Sverige ska ge – att hon ska få komma dit.

Vi i Sverige har högt anseende. Vi har en mycket aktiv roll oavsett funktion. Vi har haft nästan alla funktioner i OSSE:s parlamentariska församling, och jag tror att det har varit bra.

Vi är väldigt närvarande, oavsett parti, och vi håller ihop. Under den tid som jag har varit verksam i OSSE har jag som ordförande haft både Tone Tingsgård och Walburga Habsburg Douglas. Det har varit strålande ordförandeskap, måste jag säga, och gruppen har hållit ihop. Vi har fler gemensamma saker att slåss för än det som skiljer oss åt.

Dessutom måste jag ge en stor eloge till personalen på RIK. Vi har en mycket professionell personal som hela tiden gör sitt bästa för att underlätta för oss.

Om jag tittar på frågan jag ställde i början, om vi gör skillnad, blir mitt svar: Ja, vi gör skillnad vad gäller OSSE men också vad gäller Sverige. Vi får vara på olika platser i världen och prata med andra människor och lämna uttalanden. Vi stöttar våra nya demokratier och gör mycket gott på våra sommarmöten. Den stora saken är också valövervakningen, där vi får vara med och kliva in i vallokalerna så nära borden att vi ibland kan se att man fuskar.

I detta anförande instämde Peter Jeppsson (S).

Anf. 63 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (M):

Fru talman! I dag lägger utrikesutskottet fram sitt betänkande, som behandlar två skrivelser, den ena från regeringen om OSSE:s verksamhet under 2009 och 2010 och den andra från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling om dess verksamhet under samma år.

Betänkandet är enhälligt. Det är dessutom kort, men innehållet är av stor vikt. Utrikesutskottet har framför allt försökt blicka framåt och inte

bara behandla det som har hänt i OSSE under förra året. Intresset och betydelsen av debatten märks inte minst på att det finns många anmälda talare här i dag.

Sverige spelade, som Åsa Lindestam redan har sagt, även förra året en viktig roll inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, dels vad gäller samarbetet på ministernivå och i det permanenta rådet i Wien, dels i den parlamentariska församlingen, där svenska riksdagsledamöter innehar och har innehaft en rad viktiga uppdrag. Även den nya delegationen, som sattes ihop efter valet, är lika aktiv och engagerad, inte minst under valövervakningarna.

Huvudtemat under år 2010 var för den parlamentariska församlingens del rättsstatligheten och bekämpandet av gränsöverskridande brott och korruption.

Ordförandelandet under 2010 var Kazakstan, som första land från Centralasien. De lyckades till och med anordna ett toppmöte i Astana, huvudstaden, under december månad. Det var det första toppmötet sedan Istanbul 1999.

OSSE samordnar 56 medlemsstater – deltagandeländer, som det heter på OSSE-språk – och 10 partnerländer. Organisationens länder täcker hela norra halvan av jordklotet och sträcker sig från Vladivostok till Vancouver.

OSSE samarbetar även med sina partnerländer, som Afghanistan. Det är mycket betydelsefullt. Där handlar huvuduppgifterna om konfliktförebyggande, krishantering, återuppbyggnad och demokratiutveckling.

Därutöver har OSSE 17 fältmissioner, som aktivt arbetar mot samma mål. Tyvärr har två fältmissioner stängts nyligen, en i Georgien, där man inte kunde nå konsensus om närvaron efter Rysslands krig mot Georgien, och en i Vitryssland, där Lukasjenkos regering inte längre insåg nödvändigheten i att ha en fältmission, efter de övergrepp som regimen iscensatte mot oppositionen efter presidentvalet i december 2010.

Fru talman! Som man ser var även år 2010 ett år präglad av interna motsättningar inom OSSE. Under toppmötet i Astana blev det ytterligare en gång uppenbart att USA och Ryssland har olika uppfattningar om inflytandet över OSSE:s verksamhet och om demokratifrågor.

Skillnaden mellan öster och väster om Wien blev allt tydligare i den grundläggande inställningen till mänskliga rättigheter. Striden gäller om man kan skilja frågor om mänskliga rättigheter från säkerhetspolitiken. Det blev mycket klart under debatterna om Rysslands nya säkerhetsdoktrin att ryssarna tycker att det ska skiljas åt, vilket vore en mycket farlig utveckling.

Här blir Sveriges roll särskilt under Korfuprocessen, som handlar om den europeiska säkerhetsdialogen, avgörande. Vi har en mycket klar bild av att det inte kan finnas säkerhetspolitik utan beaktande av de mänskliga rättigheterna.

OSSE:s parlamentariska församling spelar en avgörande roll i demokratiutvecklingen runt om i världen, inte minst genom uppdraget att övervaka valen i OSSE:s deltagandeländer. I samarbete med ODIHR, Office for Democratic Institutions and Human Rights, övervakade svenska parlamentariker under 2010 sex parlaments- och presidentval i hela OSSE-området, i Europa, Centralasien och USA.

Just i dag har OSSE:s parlamentariska församling tagit ett viktigt beslut. Vi ska också ha full övervakning av valet i Turkiet. Det anknyter till vår debatt om Europarådet, eftersom OSSE precis som Europarådet har insett att det sker övergrepp mot mänskliga rättigheter och finns problem med valet. Därför ska vi ha en stor valövervakningsinsats i Turkiet. De första långtidsobservatörerna, som övervakar valrörelsen, åker redan under veckan till Turkiet för att se att allt går rätt till.

Där ser man hur viktigt OSSE är i den frågan och även att vi samarbetar med Europarådet, som också ska delta i valövervakningen i Turkiet.

Den parlamentariska församlingen har också spelat en viktig roll inom OSSE när det gäller att försöka lösa de så kallade frysta konflikterna i Transnistrien och Nagorno-Karabach men även i Sydossetien och i Abchazien. Detta arbete är av stort värde och bidrar till att trappa ned konfliktnivåerna.

Inom den parlamentariska församlingen har man satt upp arbetsgrupper där parlamentariker från olika länder deltar för att hjälpa till, så att den parlamentariska dimensionen kan läka de frysta konflikterna och få partner att prata igen. Vi planerar för ett möte mellan parlamentariker från Moldavien och parlamentsföreträdare från Transnistrien här i Sverige under hösten, för att få parlamentariker från bägge sidorna av floden Dnestr att prata med varandra igen.

OSSE har under det gångna året förstärkt sitt arbete genom sina särskilda representanter. Den nya medierepresentanten Dunja Mijatovic, som Åsa Lindestam redan har pratat om och som vår delegation träffade under vintermötet i Wien, har riktat huvudfokus på frågor som rör skyddet av journalister, pressfrihet och Internet och har agerat mycket kraftfullt när Vitryssland gjorde inskränkningar under presidentvalet. Det visar på vikten av att alla institutioner i OSSE drar åt samma håll, vilket inte alltid är lätt, när man måste samordna 56 regeringar och utrikesministrar.

Sist men inte minst är det väsentligt att betona det arbete som den parlamentariska församlingen genomför inom OSSE, som den egna institution som församlingen är. Det finns därför skäl att med oro se på de diskussioner som hela tiden fortsätter om den parlamentariska församlingens status i förhållande till OSSE i sin helhet.

Det är angeläget att den parlamentariska församlingens roll inom OSSE respekteras. Redan vid OSSE:s toppmöte i Istanbul 1999 erkändes den parlamentariska församlingen som en av de viktigaste institutionerna inom OSSE. Från svenskt håll behöver vi med kraft verka för att hålla den parlamentariska dimensionen levande.

Min delegation har redan, sedan den nya sammansättningen i september, gjort väldigt mycket och väldigt bra saker. Jag vill tacka hela delegationen men även riksdagen för att vi kan göra det viktiga arbete som vi gör.

I detta anförande instämde Christian Holm och Ulrik Nilsson (båda M).

Fru talman! Det här är en organisation som är något anonymare än Europarådet, särskilt för oss som inte sitter med i delegationen. När man sitter och bläddrar i den här skrivelsen och läser resolutioner som antagits undrar man: Vem läser de här resolutionerna förutom de som jobbar i delegationen och vi som får dem till påsyn en gång per år?

OSSE

När jag jobbade i Europaparlamentet tidigare brukade jag säga åt våra EU-parlamentariker att de, i alla fall när de var i tidsbrist, skulle prioritera de frågor som leder till bindande regelverk framför resolutioner som inte binder någon. Men sedan förstod jag att det till viss del var fel. För de resolutioner som antas i Europaparlamentet, i OSSE eller i Europarådet kan betyda väldigt mycket för något land eller någon organisation någonstans i världen. De kan leda till förändring och i slutändan också till rättsligt bindande regelverk någon annanstans. Det är naturligtvis viktigt.

Någonstans i skrivelsen eller i betänkandet läste jag också att det pågår ett arbete för att stärka OSSE eller OSSE:s synlighet, och det tror jag är bra och behövligt, så att fler förstår den viktiga roll som OSSE faktiskt har.

Fru talman! Enligt skrivelsen har den här parlamentariska församlingen under åren antagit ett stort antal resolutioner om samarbetet i Medelhavsområdet. Den särskilda relation som OSSE har till grannländerna vid Medelhavet har noterats, och det ömsesidiga beroendet av säkerhet har betonats. Församlingen vill bidra till ett närmare samarbete inom Medelhavsområdet för att främja OSSE:s normer och principer. Det ska ske genom ökad politisk dialog, genom ekonomiskt samarbete och kulturutbyte samt genom starkare demokratiska institutioner och respekt för de mänskliga rättigheterna.

Jag tycker att det låter mycket positivt och behövligt, särskilt med tanke på de stora omvälvningar som skett under 2011 i Medelhavsregionen och som påverkar alla delar av OSSE:s dimensioner på säkerhetspolitiken, den militärpolitiska, den mänskliga och den ekonomiska och miljömässiga.

OSSE som organisation med fokus på konfliktförebyggande arbete, krishantering och demokratiutveckling i fält skulle kunna spela en större roll än den vi hittills sett vid Medelhavet. Både Tunisien och Egypten är partnerländer, och Libanon, Libyen och ett antal gulfstater har enligt årets resolution om samarbete i Medelhavsområdet aktivt deltagit i ett antal OSSE-evenemang. Också Syrien nämns i resolutionens punkter med en uppmaning till OSSE:s medlemsstater att engagera sig mer i dessa länder.

När resolutionen antogs var läget förstås ett helt annat än det vi har i dag. Det handlade i de flesta fall om att engagera sig än mer i icke-demokratiska stater. Det kan man naturligtvis ha en hel del synpunkter på, men nu har vi en ny situation med en skör demokratiseringsvåg där man behöver mycket mer engagemang från oss andra än de tidigare diktatorerna behövde. Jag hoppas att OSSE fortsätter att engagera sig i Medelhavsområdet och att konkret hjälp också ges till annat än det resolutionen talar om, så att även OSSE:s erfarenhet av konflikthantering, återuppbyggnad och utveckling av demokrati och rättsstatens principer kan ge ett mervärde.

Fru talman! I dag – jag håller mig kvar vid Medelhavsområdet – var det ett inslag på tv-nyheterna om överfulla båtar med flyktingar från just Libyen. De hade låtit driva omkring på Medelhavet i två veckor utan att någon förbarmat sig över dem. Omkring 800 personer befaras ha drunknat. Siffrorna skiljer sig. Det var 600 personer enligt tv-inslaget, men UNHCR säger att det förmodligen är 800 personer.

Det låter nästan otroligt att det här har kunnat ske, med tanke på alla de spaningsplan från en mängd olika länder som befinner sig i området just nu. Jag utgår från att Frontex också arbetar. De har väl inte semester nu bara för att det finns andra plan i området. Medelhavet är ju inte ett så stort hav att en båt ska kunna driva omkring i två veckor utan att upptäckas av någon.

Nato säger att de, om de får indikationer på att någonting händer, naturligtvis är där. Men alla flyktingbåtar har kanske inte nödutrustning etcetera. De kan inte skicka signaler. Vi måste naturligtvis bevaka situationen för flyktingarna mycket mer än vad vi gör. Flyktingbåtarna har kanske inte prioriterats, i och med att det inte har varit det konkreta uppdraget. Därför kanske de har negligerats.

För min del kan jag inte ge annat än bakläxa åt den samlade internationella insatsen, som har låtit det här ske. Att skydda civila är uppdragets huvudinriktning, och flyktingar är också civila. De torde vara minst lika viktiga som befolkningen inne i landet.

Det leder då till nästa fråga: Gör vi rätt saker? Prioriterar vi rätt saker alla gånger? Det är egentligen inte OSSE som det handlar om, men där kanske OSSE också framöver kan spela en större roll.

Fru talman! Svenskt fokus under EU-ordförandeskapet var framför allt inriktat på att stärka OSSE:s mänskliga dimension, de gemensamma åtagandena inom OSSE:s tre dimensioner samt organisationens unika fredsfrämjande och konfliktförebyggande roll.

Jag tycker att det är mycket positivt att den mänskliga dimensionen betonas, liksom organisationens fredsfrämjande och konfliktförebyggande arbete. Det handlar trots allt i slutändan om människors rätt att leva ett liv i fred och frihet. När militära insatser blir ett måste är det ett konkret exempel på att världen har misslyckats.

Anf. 65 CHRISTER WINBÄCK (FP):

Fru talman! Världen behöver mer av samarbete. Fred och frihet kan uppnås endast om man kan föra en dialog. Länder behöver ingå i organisationer som syftar till dialog.

Det finns många sådana. En del är, för oss, viktigare än andra. OSSE, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, är en sådan. Genom sitt arbete för demokrati, säkerhet och respekt för mänskliga rättigheter och sitt konfliktförebyggande arbete fyller den en mycket viktig funktion.

Låt mig peka på några punkter av särskilt intresse! Runt om i världen dödas varje dag fler än 1 000 människor av handeldvapen. Nio av tio av dessa är kvinnor och barn. Vi läser om vansinnesdåd på arbetsplatser, skolskjutningar och det eskalerande våldet och vanvettiga dödandet i samband med drogsmuggling i några särskilt utpekade länder.

Även Sverige drabbas frekvent av det illegala användandet av vapen. Alltför ofta används skjutvapen vid mord, mordförsök eller rån även i

Sverige. Våld och vapenkultur kryper närmare oss och våra barns skolgårdar. Detta, mina vänner, är vår tids verkliga massförstörelsevapen, med långt över en halv miljon offer om året.

Behovet av att arbeta för att minska den illegala spridningen av små och lätta vapen är stort. Det är en långvarig och bitvis seg historia där vi måste se till att göra vad som måste göras för att stoppa den illegala spridningen. På det internationella planet handlar det om en handfull länder som måste ändra sin inställning avseende regler för märkning och spårning av vapen, vapendelar och ammunition. Det krävs också resurser till de fattigare länderna för att de ska klara exportkontroll, vapenregister, märkning av vapen, kontroll av vapenhandlare, förstörelse av överskott, kriminalisering av innehav, lagerhållning hos polis och militär, avvärningskampanjer med mera.

Jag har själv deltagit i flera av FN:s översynskonferenser där resultaten från OSSE med flera organisationer redovisas och inarbetas i det långsiktiga arbetet för att få kontroll över spridningen av vapen i världen. En del konferenser är upp, och en del är ned. Den senaste var positiv. Här har OSSE en nyckelroll. Även vid rustningskontroll och civil och demokratisk kontroll av säkerhets- och vapensektorer är OSSE av stor betydelse.

Genom ett starkt och aktivt engagemang, vilket jag tycker Sverige har i denna fråga både med den nuvarande regeringen och med tidigare regeringar, flyttar vi positionerna framåt.

Fru talman! Jag vill även nämna ett annat ben som OSSE vilar på, nämligen den mänskliga dimensionen där insatser mot diskriminering av alla de slag är ett angeläget arbetsområde. Vi kan prata om insatser mot diskriminering av minoriteter, bekämpande av intolerans med mera.

Här vill jag särskilt nämna att situationen för hbt-personer i flera av våra östliga grannländer är mycket bekymmersam. Det förekommer ett aktivt motarbetande av hbt-personers rättigheter, och på flera ställen har myndigheterna förbjudit Pridefirande. Jag tycker att det är bekymmersamt.

I sommar kommer Stockholm Pride att ha som tema ”Öppenhet”, där mänskliga rättigheter och jämlikhet kommer att stå i fokus. Öppenhet beskriver hur väl samhället klarar av att tillgodose behoven hos samtliga invånare. Det handlar både om huruvida lagstiftningen tar hänsyn till individers olika förutsättningar och behov och om huruvida de oskrivna regler som vi följer i vår dagliga interaktion med varandra tillåter att vi är olika.

Även här i Sverige har vi stor intolerans på området. År 2010 utsattes Prideparaden i Karlstad för mordhot. År 2009 översteg siffran anmälda hatbrott mot hbtq-personer 1 000 enligt Brottsförebyggande rådet. Fortfarande utvisas homosexuella till Iran, ett land med dödsstraff för homosexualitet. Transpersoner är den grupp bland ungdomar som löper störst risk att vilja begå självmord.

Att delta i ett Pridefirande är att göra ett viktigt ställningstagande. Den som deltar i en Pridefestival tar offentlig ställning inte bara för hbtq-personers rättigheter utan för alla människors lika värde. Det är något som jag hoppas att alla i denna kammare instämmer i.

Situationen i många länder kännetecknas av bristande förståelse. Vi måste, både genom engagemanget i OSSE och på andra sätt, aktivt verka

för att homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter uppmärksammas.

Fru talman! Slutligen vill jag nämna Riksrevisionens granskningsrapport 2011:14 *Svenska bidrag till internationella insatser*, där man tydligt säger följande: ”En viktig utgångspunkt för det svenska engagemanget i internationella insatser är att Sverige deltar tillsammans med andra och att det finns ett FN-mandat i grunden. De insatser som Sverige bidrar till leds vanligtvis av en multilateral organisation. Sveriges medlemskap i FN, EU, OSSE och samarbete med Nato utgör därför en central grund för svenska bidrag till insatser som leds av dessa organisationer.”

Det kan inte sägas tydligare. Genom ett fullt och aktivt deltagande i multilaterala organisationer bidrar vi till en fredligare värld.

Anf. 66 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Jag tänker inte upprepa det som har sagts av så många före mig. Detta är ett betänkande där vi är eniga. Det finns en stor samsyn om vikten av att värna det arbete som OSSE gör. Sveriges bidrag till detta är väsentligt.

Jag tänkte bara uppmärksamma det som jag tycker är särskilt viktigt och som också framgår av betänkandet. Vi som jobbar i den internationella miljön möter konflikter i många olika sammanhang. Det jobbas med samma saker på många olika arenor. Det är därför viktigt och angeläget att vi försöker hitta en samverkan och en samordning. Vi ska också profilera arbetet.

Jag tycker därför att OSSE har varit en framgångsfaktor när det gäller att arbeta med de frusna konflikter som finns på vår kontinent. OSSE är en framgångsfaktor inte därför att man har lyckats lösa dem och göra dem ogjorda men därför att man verkligen arbetar och har redskap att arbeta med konflikterna och dessutom är erkänd för att göra detta. OSSE har ett tydligt mandat och ett tydligt uppdrag. Det må vara Minskgruppen och arbetet med att lösa konflikten mellan Armenien och Azerbajdzjan eller andra områden.

Jag tycker att detta åskådliggörs bra när man nu från olika håll söker nå ingångar när det gäller att påverka och kunna granska vad som händer i Vitryssland. Här har OSSE en av de mekanismer som ger ett ytterligare verktyg till vår gemensamma verktygslåda, nämligen Moskvamekanismen som man har aktiverat. Därmed har man möjligheter att komma in och granska. Det är inte lätt eftersom Vitryssland inte ställer upp med sin del av uppdraget. Men OSSE är ändå en erkänd aktör för att granska förhållandena och vad som har hänt.

Detta tycker jag är en del som det finns skäl att understryka; OSSE har en viktig roll i vår europeiska arkitektur. De har en del av de verktyg som finns för att hävda våra värden: mänskliga rättigheter och demokrati på vår kontinent. Det är i sammanhanget viktigt att jobba med den mänskliga dimensionen – som regeringen särskilt understryker – likväl som att jobba konfliktförebyggande och konfliktlösande.

Fru talman! Jag gläds åt att höra att OSSE och Odir har bestämt sig för att medverka i valövervakningen i Turkiet. Eftersom jag själv har uppdraget att leda Europarådets mission till Turkiet och valövervakning där är det bra att veta att Odir också kommer att vara med. Den samverkan som finns mellan Europarådet och Odir är viktig för att få ett mer

robust system när det gäller valövervakning. Jag välkomnar därför detta besked från delegationens ledare här i dag.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets gemensamma förslag i betänkandet.

Prot. 2010/11:100

11 maj

OSSE

Anf. 67 ROBERT HALEF (KD):

Fru talman! Återigen är det glädjande att se att det sker en utveckling av gemensamma ställningstaganden på europeisk nivå. Organisationen för säkerhet och samverkan, OSSE, har fokus på konfliktförebyggande arbete, krishantering och demokratiutveckling i fält. I och med att Sverige hade EU-ordförandeskapet skedde också en genomlysning av vilka värden och vilken röst vi vill vara i OSSE-samarbetet. I fokus var bland annat de mänskliga dimensionerna.

En vital del inom organisationen som vi kristdemokrater särskilt vill lyfta fram är kampen mot korruption. För att kunna skapa samhällen där frihets- och demokrativärden står högt i kurs måste också korruptionen bekämpas med full kraft. Korruption förgiftar och förfular ett samhälle med dess medborgare och undergräver framväxten av ett civilt samhälle och demokrati.

För att nå en hållbar och trovärdig säkerhetspolitik med mänskliga dimensioner är det av stor betydelse att medlemsländerna lever upp till sina åtaganden. Det är en avgörande del för de gemensamma åtagandena inom OSSE och för dess fredsfrämjande och konfliktförebyggande roll.

Församlingens arbete med demokratisk utveckling och valövervakning ökar förutsättningarna för demokratiska val, stabilitet och säkerhet och förebygger konflikter. De befintliga organen inom OSSE bör vara mer kraftfulla, smidiga och rätt dimensionerade för att nå maximalt resultat.

Fru talman! Som kristdemokrater anser vi att en gemensam säkerhetspolitik är en självklar förutsättning för en tryggare och stabilare värld. Våra systrar och bröder inom den europeiska kristdemokratin var med och lade grunden för ett fredligt Europa efter andra världskriget. En del av den indirekta säkerhetspolitiken var att genom handel stärka gemenskapskänslan inom det sargade Europa. Därför känns det extra bra att se denna organisations framväxt som ett eget organ för en bred gemensam säkerhetspolitik även utanför EU:s område, där USA och även Kanada är med.

En förutsättning för ett fungerande demokratiskt samhälle är att demokratiskt fattade beslut följs och att lagen efterlevs. OSSE:s roll och status måste respekteras och stärkas. Vi ska fortsätta verka för detta.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 68 PETER JEPPSSON (S):

Fru talman! Vikten av Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa och dess arbete kan inte nog beskrivas och uttalas. OSSE:s arbete och engagemang i frågor om icke-militära aspekter av säkerhet, antiterrorism, organiserad brottslighet, mänskliga rättigheter med mera kan inte nog understrykas.

Sverige bör, ja *ska* egentligen fortsätta verka för att OSSE:s parlamentariska församlings status och roll stärks och respekteras fortsätt-

ningsvis. Jag är glad och framför allt stolt över att få vara en del av OSSE:s arbete i världen.

Valövervakning är en viktig del i arbetet. Detta kan inte nog uppskattas och tryckas på. Jag har egna reflexioner kring detta, dels från Georgien, dels från Vitryssland. De rapporter som sammanställs är till oerhört stor hjälp för alla länder som är inblandade på olika sätt, inte minst för ländernas befolkning, deras invånare och väljare.

Det är viktigt att vi håller på både rättigheten och skyldigheten att delta i OSSE:s valobservatörskap. Det finns tyvärr alltför många länder i världen där medborgarna slåss för det vi tar för givet – att få rösta.

Personligen var jag med i Georgien som valobservatör två månader innan det small till och Ryssland inledde sin offensiv mot det lilla grannlandet. Så här i efterhand är min upplevelse att det på ett kusligt sätt kändes i luften och bland befolkningen att något skulle hända, men då visste man inte vad. Nu vet de, jag och vi alla vad som komma skulle. Ryska styrkor invaderade obarmhärtigt.

Fru talman! Vitryssland är oftast, med all rätt, beskrivet som den sista diktaturen i Europa. Jag blev förvisso förvånad – satellitantenner överallt, inga synliga poliser på gatorna, men ändå en medvetenhet om att här kan vi inte göra eller prata om vad som helst hur som helst. Minsk är en öppen men definitivt slutet stad. Gör vad du vill, men gör det rätt! Det ligger i luften ganska tydligt.

Dessa båda länders medborgare vill inte ha mer än vad vi har till exempel i Sverige, rättigheten att få uttrycka sig och få säga sin mening ozensurerat, att oppositionskandidater ska få en rimlig chans att lyckas i valen och att väljarna ska känna att det är lönt att gå till valurnorna.

Fru talman! Det som är en självklarhet för oss i Sverige borde egentligen vara en självklarhet för alla världsmedborgare.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 22 §.)

20 § Luftfartsfrågor

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2010/11:TU24
Luftfartsfrågor.

Anf. 69 CHRISTER AKEJ (M):

Fru talman! Vi ska i dag här i riksdagen behandla ett motionsbetänkande med åtta motionsyrkanden om luftfartsfrågor. Luftfart är ett av våra fyra viktigaste transportsätt bredvid järnvägs-, väg- och sjöfartstrafik.

Att försöka sväva fram som en fågel i skyn har länge varit människans dröm. Redan för tusen år sedan försökte kineserna flyga med ballonger och drakar. Leonardo da Vinci skissade på de första konstruktionerna som liknade flygplan på 1400- och 1500-talet. Försöken har varit många med olika typer av ballonger och luftskepp. Några har slutat i katastrof, varav Hindenburgkatastrofen kanske är den mest kända.

År 1903 lyckades bröderna Wright från Amerika med den första propellerflygningen. Charles Lindbergh skrev in sig i flyghistorien genom att 1927 göra den första soloflygningen över Atlanten med sitt plan Spirit of St Louis. Under världskrigen utvecklades flyget ännu mer – militären lyckades tillverka flygplan som kom upp i hastigheter över 650 kilometer i timmen.

Betänkandet vi behandlar i dag, fru talman, berör bland annat flygplatser och det miljöarbete som bedrivs inom luftfartsområdet.

I Sverige finns för närvarande 51 instrumentflygplatser som är godkända av Transportstyrelsen för trafik med flygplan och helikoptrar. Dessa har någon form av radionavigeringsutrustning för piloternas navigering vid flygning i väder med dålig sikt. Utöver dessa finns det sju flygplatser som är godkända men som saknar radionavigeringsutrustning och därför kan användas bara vid väder med bra siktförhållanden.

Det finns också ett stort antal mindre flygplatser som används av flygklubbar och enskilda personer. Det är Transportstyrelsen som utövar tillsyn över flygplatserna.

År 2009, fru talman, beslutade riksdagen att dela Luftfartsverket och bolagisera flygplatsverksamheten. Delningen innebär att flygtrafiktjänsterna skildes från driften av flygplatserna. Ett statligt bolag, Swedavia, bildades som nu äger och driver elva av landets flygplatser, det nationella basutbudet plus Sundsvall. Swedavia har 2 600 anställda och omsätter 5 miljarder. Luftfartsverket har 1 400 anställda och sköter flygtrafiktjänsterna för civila och militära kunder.

Så lite flygstatistik. Antalet passagerare på de svenska flygplatserna i utrikestrafiken har fördubblats de senaste 20 åren och ligger nu runt 20 miljoner per år. Inrikestrafiken har däremot legat någorlunda konstant kring 7 miljoner per år. Godstrafiken med flyg ökade markant för ca 15 år sedan och har sedan legat konstant runt 200 000 ton per år. Utöver detta har vi posttrafiken som har legat konstant runt 30 000 ton.

En fråga som diskuteras flitigt är flygets miljöpåverkan. Vi kan då konstatera att flyget beräknas svara för 3 ½ procent av människans samlade bidrag till växthuseffekten. Flygets miljöpåverkan är i dag relativt liten jämfört med andra transportslag. I Sverige svarar flyget för 10 procent av transportsektorns utsläpp av koldioxid och 4 procent av kväveoxidutsläppen.

Hela tiden pågår ett arbete med att utveckla och använda motorer till flygplan som har bättre miljöegenskaper. Man arbetar också med att ta fram effektivare flygvägar utan väntetider i luften inför landning. En effektivare förbränning i motorerna i flygplanen har kraftigt sänkt utsläppen av kolmonoxid och kolväten. Det arbetas också med att ta fram miljövänligare flygbränslen. För att effektivt globalt miljöanpassa flygplanen krävs internationellt överenskomna gränsvärden för utsläpp och buller.

Med denna introduktion, fru talman, vill jag överlämna betänkandet till riksdagen för behandling och beslut.

Anf. 70 LEIF PETTERSSON (S):

Fru talman! Tillväxten är grunden för fortsatt välfärd i vårt land. Samtidigt är Sverige ett av de länder som är mest beroende av exporten för vår tillväxt. Det är inom basindustrin som vi i dag har den största

potentiella tillväxten, de största exportvärdena att hämta och därmed det största tillskottet till det svenska samhället.

Nya gruvor, ökad produktion i befintliga gruvor, ökad produktion i stålverk och ökad produktion med skogen som råvara har ett gemensamt. I de allra flesta fall ligger företagen i den norra delen av Sverige, och mycket av tillväxten sker i inlandet. De är också mycket beroende av bra kommunikationer. Men det innebär inte att det är här vi ser de många nya arbetstillfällena komma. Många av dessa företag verkar på en känd marknad med kända produkter. Det innebär ett ständigt rationaliseringstryck men också att vinstmarginalen i dessa företag är mycket god. Visst måste man nyanställa när en ny gruva ska öppnas, men det är inte inom basindustrin som jobbtillväxten i huvudsak kommer att ske. Men genom de stora exportvärdena är företagen ändå ovärderliga för Sverige.

I Norrlands inland har två nya basnäringar vuxit fram. De är biltestverksamhet och besöksnäring. Det är verksamheter som både ger en hel del nya jobb och är säsongberoende. Vi kan i dag se en stark utveckling av bägge dessa branscher. Biltestverksamheten lockar nya företag som är helt beroende av kommunikationer i form av både bredband och fysiskt med flyg till Tyskland och övriga Europa. Detta ger många nya arbetstillfällen i Norrlands inland. Besöksnäringen utvecklas med ständigt nya grupper av besökare från allt fler länder. Det nationella målet att fördubbla omsättningen i besöksnäringen till år 2020 kan nås endast om bra kommunikationer, främst med flyg, kan upprätthållas. Då kan så många som 3 000 årsarbetstillfällen skapas bara inom det område som utgörs av Swedish Lapland, det vill säga Norrbotten och Skellefteå kommun.

Fru talman! Det gemensamma för alla dessa näringar är att de är i behov av mycket väl fungerande kommunikationer. Järnväg, väg och IT-struktur är avgörande för att näringarna ska utvecklas på ett bra sätt. Men de är också i allra högsta grad beroende av flyget. Flyget går till små flygplatser i Norrlands inland, men under säsong omvandlas de till ganska stora flygplatser. Ta Arvidsjaur flygplats som exempel. Under lågsäsong är det regelbundet två landningar per dag på flygplatsen, medan det under biltestsäsong är flera flyg varje vecka från Tyskland och andra europeiska destinationer. Man kan tro att man är på en riktigt stor flygplats i Europa när man tittar ut över parkeringen med Boeing 737:or.

Alla dessa flygplatser är beroende av samhällsstöd för att överleva. De tar visserligen in en betydande del av sina inkomster på kommersiell väg, men i slutändan är det den upphandlade trafiken och det kommunala och statliga stödet som gör att flygplatserna kan finnas kvar. Det statliga stödet till dessa flygplatser måste ses som en investering i biltestverksamhet, besöksnäring, gruvverksamhet och framför allt i människorna som bor i dessa bygder. Utan dessa flygplatser skulle inte biltestverksamheten finnas kvar i vårt land. Utan dessa flygplatser skulle inte gruvverksamheten utvecklas som den gör i dag. Utan dessa flygplatser skulle livet bli bra mycket besvärligare i en av avfolkning redan hårt utsatt bygd.

Det är mot den bakgrunden man ska se vår politik på området. Det statliga stödet till de icke-statliga småflygplatserna har legat still sedan det infördes på 90-talet. Det är nu hög tid att detta ses över så att det ger dessa flygplatser en bra och långsiktig chans att överleva. Det är nämligen just det långsiktiga som är det viktiga. Då ges en rejäl chans att

utveckla nya företag med fasta spelregler även på flygkommunikationens område.

Alternativet till flyg är långa bilresor till någon större flygplats eller att flytta. För de företag som har eller planerar att starta verksamhet i dessa områden finns i dag inget reellt alternativ. Överdagenförbindelser med Stockholm och sedan ut i Europa och resten av världen är ett måste för dessa företag.

Fru talman! Jag står naturligtvis bakom bägge våra reservationer i ärendet, men för tids vinnande yrkar jag bifall till bara reservation nr 1. (Applåder)

Anf. 71 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Fru talman! Idén med en flygplats mitt i en storstad är föråldrad. I Berlin har man avvecklat flygplatsen Tempelhof från 1920-talet. Därmed har ett stort centralt område frigjorts. Sedan 2010 finns där nu en stor park med alla möjligheter att utvecklas till en väldig tillgång för alla berlinare.

Det finns all anledning att följa Berlins exempel för att göra Stockholm till en mer modern, miljövänlig och trivsamt stad. Bromma flygplats anlades på 1930-talet, men nu är det hög tid att utveckla staden för vår tid och för framtiden.

Flygtrafiken på Bromma är enligt uppgifter från Stockholms miljöförvaltning ett av Stockholms största miljöproblem. Redan 1996 konstaterade en statlig utredning att Bromma tillhör de miljömässigt sämst belägna flygplatserna i Sverige. Brommaflyget genererar utsläpp av kväveoxider och en mängd andra föroreningar i ett område som redan är hårt belastat av andra trafikleder.

Flygtrafiken bullrar. Att allt fler människor utsätts för alltmer trafikbuller är ett stort problem som måste tas på allvar. Buller är nämligen inte bara otrivsamt, utan det är också en hälsofaror som uppmärksammas alltmer. Inflygningar till Bromma över Södermalm gör att många stockholmare, inte bara de som bor nära flygfältet, störs. Flyget är därtill det transportmedel som använder mest energi, orsakar mest klimatskada och förorenar miljön mest per passagerarkilometer. Sverige har ett ansvar att kraftigt minska de inrikes flygresorna för klimatets skull. Bromma är en flygplats främst för inrikestrafiken. Med bättre och snabbare tågförbindelser blir inrikesflyg i södra Sverige, med undantag för Gotland, onödigt.

Ännu en avgörande och uppenbar nackdel med Bromma flygplats är att den upptar mycket mark som kan användas bättre. Det är centralt belägen mark som är en verklig knapp resurs i Stockholm. Stockholm är i skriande behov av fler bostäder. De måste byggas, men utan att människors rekreations- och grönområden försvinner. Bromma är ett av få större områden där ny bebyggelse i större skala är möjlig.

Luftfartsverket betalar i dagsläget lite för att använda marken i Bromma. När marken frigörs kan tusentals bostäder byggas där. Det skulle ge ett välbehövligt tillskott till bostadsmarknaden i Stockholm. Samtidigt kan stora ytor runt flygplatsen avsättas för rekreation och bli desto trevligare när de inte är granne med en flygplats.

Statistiskt sett är risken för olyckor i samband med reguljärflyg små, men om det osannolika skulle hända brukar följderna bli fruktansvärda.

Prot. 2010/11:100

11 maj

Luftfartsfrågor

Att ha flygplatser mitt i stora städer är att utsätta människor för stora och onödiga risker.

Det flyg som i dag trafikerar Bromma kan tas om hand av Arlanda. Där finns kapacitet nog, särskilt om trängselpriissättning med regionala undantag tillämpas vid tilldelning av slot-tider. Att ha en centralt belägen flygplats för att det ska gå snabbt att ta sig dit är inte heller ett argument för Bromma. Det finns snabbtåg till Arlanda. Resenärerna behöver inte förlora tid. Tvärtom går det fortare att åka med snabbtåget till Arlanda än att krängla sig ut till Bromma från centrala Stockholm. Bromma behövs faktiskt inte.

Sammanfattningsvis skulle det ge stora fördelar att avveckla Bromma flygfält. Fler bostäder, bättre rekreationsområden, en trivsammare och hälsosammare stad, minskade miljöproblem och mindre olycksrisk är tunga skäl för att snarast avveckla Bromma flygfält. Det är därför rimligt och angeläget att staten tar initiativ till att påbörja en sådan process.

Fru talman! Att klamra sig fast vid otidsenliga och föråldrade lösningar och föråldrad samhällsplanering duger inte. Det är hög tid att ta steget in i framtiden i Stockholm lika väl som i Berlin. Låt Bromma flygplats bli Bromma boplat!

Jag yrkar därför bifall till reservation 3 av Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Givetvis står jag bakom alla våra reservationer, men för tids vinande yrkar jag bifall bara till den.

Därtill vill jag angående bidrag till flygplatser, som också tas upp i betänkandet, passa på att framhålla att det ekonomiska stödet till flyget måste minska, detta eftersom, som jag tidigare påpekat, flyget är ett av de transportslag som har störst klimatpåverkan och även orsakar många andra miljöproblem. Det är dags att göra inrikesflyget onödigt. All persontrafik på det svenska fastlandet söder om Sundsvall kan ske utan flyg senast 2020 om vi prioriterar satsningar på tågtrafik. Det är vårt ansvar i riksdagen att styra satsningar till de minst klimatskadliga transportslagen. Det är något vi i Miljöpartiet konsekvent arbetar för.

Därför menar jag att staten inte bör ge bidrag till flygplatser som ligger i regioner där det finns alternativa kollektiva transportmöjligheter som gör det möjligt att resa till eller från, vilket man nu vill, centrala Stockholm på högst tre timmar enkel resa. Jag vill att det görs en översyn av driftsbidrag till flygplatser i Norrland. Syftet ska vara att undersöka möjligheten att samordna flygresor till ett antal större flygplatser och på så vis koncentrera bidraget till de mest angelägna flygplatserna. Detta har jag framfört i ett särskilt yttrande.

Jag avser givetvis att återkomma om denna fråga och flyget i stort framöver.

(Applåder)

Anf. 72 SIV HOLMA (V):

Fru talman! Vi debatterar i dag ett litet motionsbetänkande som berör flygplatser samt miljö- och säkerhetsfrågor inom luftfarten. Utskottsmajoriteten har avstyrkt samtliga motioner med att hänvisa till en planeringsprocess som gäller för dessa frågor.

Fru talman! Vänsterpartiet anser att alla transportslag ska bära sina samhällsekonomiska kostnader och det också på lång sikt. Det är därför viktigt att luftfarten bidrar till utsläppsminskningar så att de av riksdagen

fastställda miljö kvalitetsmålen kan nås. Räknat per passagerarkilometer är flyget det transportsätt som använder mest energi och ökar klimathotet och förorenar miljön mest. Flyg är alltså inte ett energieffektivt transportmedel, och vi anser därför att flyget ska användas bara i sammanhang där andra alternativ inte finns. År 1998 införde Sverige avgasrelaterade landningsavgifter på de statliga flygplatserna. Avgiften ligger på 50 kronor per kilo kväveoxider.

Fru talman! För två veckor sedan var trafikutskottet inbjudet till ett studiebesök på Arlanda. Där framkom att Arlanda har ett utsläppstak som innebär att flygplatsens samlade utsläpp av kväveoxider och koldioxid år 2011 inte får överstiga 1990 års nivå. Sedan 1990 har Arlandas utsläpp av kväveoxider sjunkit med 45 procent, medan koldioxidutsläppen år 2006 var 2 procent lägre än takvärdet från år 1990. Det är viktigt att utsläppstaket kvarstår och inte förändras. Det ger viktiga incitament till att se transporter i ett helhetsperspektiv och försöka hitta samordningslösningar mellan de olika trafikslagen. Under studiebesöket framkom att marktransporterna var en av de stora utmaningarna för att få ned miljöbelastningen på Arlanda.

Fru talman! Vänsterpartiet anser att Arlanda i dag har två problem att lösa. För det första finns det höga utsläpp av koldioxid. Minst hälften av flygplatsens utsläpp kommer från vägtrafik till och från flygplatsen. För det andra råder det ett överutnyttjande av marktransporter, eller med andra ord: Det är helt enkelt för trångt. Dagens spårkapacitet kan ge ökad tillgänglighet då det finns stort utrymme att köra fler tåg. För att lösa problemen med utsläpp och kapacitetsbrist vore det därför rimligt om fler kunde åka kollektivtrafik till Arlanda flygplats.

I dag beräknas hälften av alla 10 miljoner resor till och från Arlanda ske med personbil. Om fler använder sig av kollektiva resor minskar vägtrafikens miljöbelastning, och samtidigt skulle befintlig järnvägsinfrastruktur kunna användas i högre grad. Arlandabanan har redan i dag kapacitet att ta emot 10 miljoner resenärer. Problemet är att det är ett privat företag, A-Train, som ansvarar för drift och underhåll fram till 2040, och det gör att Arlanda Express inte är en del av Sveriges övriga järnvägssystem. Om det hade varit en del av järnvägssystemet som förvaltades och drevs av Trafikverket hade det drivits med samhällsekonomisk vinst och miljöansvar i första rummet. Med ett privat företag som driver Arlandabanan är det den företagsekonomiska vinsten som befinner sig i det första rummet. Det innebär att det inte primärt är intresset av att få fler att åka tåg, utan huvudsyftet blir högsta möjliga vinst till lägsta möjliga kostnad.

Utifrån dessa förutsättningar ligger biljettpriset på Arlanda Express på en så hög nivå att många väljer att i stället ta sig till och från Arlanda på annat sätt. Om driften utgått från samhällsekonomiska villkor skulle biljettpriset kunna halveras, och dubbelt så många skulle ha råd att åka på Arlandabanan. Det skulle kunna gå fler turer. De skulle kunna anställa mer personal och kanske till och med införskaffa fler tåg. Tillgängligheten skulle öka och miljöpåverkan minska. Det hade varit lättare att använda sig av en annan prispolitik om Arlandabanan hade tillhört Trafikverket.

Den privata tågoperatören på Arlandabanan är ett bra exempel som tydliggör att rationella beslut och överväganden av privata och företagse-

konomiska intressen inte alltid överensstämmer med samhällsliga mål. Just därför vill Vänsterpartiet att järnvägen ska återregleras. När det är nationellt ägt kan det drivas med samhällsekonomisk nytta och miljöskäl som huvudprincip. Om staten använder sin option att ta över driften av Arlandabanan skulle samhället kunna anlägga ett samhällsekonomiskt perspektiv på banan. Det skulle troligen leda till sänkta biljettpreiser för resenärer och lägre banavgifter för andra tågoperatörer. Det i sin tur skulle innebära att Arlandabanan fick fler resenärer och därmed minskad miljöbelastning.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 3 som går ut på att Bromma flygplats snarast bör avvecklas. Jag instämmer i mycket av vad Annika Lillemets har sagt i sitt anförande.

Vänsterpartiet vill avveckla Bromma flygplats och i stället upprätta en ekostadsdel med 4 000 nya bostäder och rekreationsområden. Förutom miljö- och klimatvinsten skulle det innebära 2 000 arbetstillfällen som behövs för att genomföra omställningen.

Nuvarande Brommaflyglinjer kan med fördel flyttas till andra flygplatser eller ersättas med annan form av resande. Det finns en rad nackdelar med Bromma flygplats, och de viktigaste rör miljön och säkerheten men också att flygplatsen hindrar bostadsbyggande. Flygtrafiken på Bromma är ett av stadens största miljöproblem. Brommaflyget genererar buller och utsläpp av kväveoxider och en mängd andra föroreningar i ett område som redan är hårt ansträngt av andra trafikleder.

Fru talman! Jag läste på hemsidan stoppabrommaflyget.nu att när arrendeavtalet förlängdes den 3 mars 2008 röstade Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna i Stockholm för en fortsättning. Däremot röstade förutom Vänsterpartiet och Miljöpartiet även Socialdemokraterna mot att arrendeavtalet skulle förlängas. På nämnda hemsida finns uppgifter om att den socialdemokratiska partikongressen har beslutat att allt inrikestrafikflyg ska koncentreras till Arlanda.

Jag noterade att både Folkpartiet och Kristdemokraterna 1991 respektive 1998 hade gått till val på att avveckla Brommaflyget. Men efter båda valen svek dessa partier sina vallöften för att få vara tillsammans med Moderaterna och dela makten i Stockholms stadshus. I dag har dessa partier en unik möjlighet att stå upp för det de gick till val på 1991 och 1998.

Fru talman! Det finns alltså möjligheter för en majoritet i riksdagen att bifalla reservation 3 om att Bromma flygplats ska avvecklas. Jag hoppas naturligtvis att reservationen vinner majoritetens gillande vid kommande votering.

Anf. 73 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Riksdagen behandlar nu trafikutskottets betänkande TU24 om luftfartsfrågor. Det är ett motionsbetänkande som riksdagen kommer att besluta om i morgon.

Flyget ska ses som en del i ett sammanhållet infrastruktursystem för både människor och gods. Både människor och gods är beroende av flera delar i transportsystemet för att man ska klara de tänkta destinationerna. Resans syfte kan vara allt från affärsresor till rena semesterresor eller att forsla viktiga komponenter till skogsmaskiner från Västerbottens inland till en kund i Kanada.

En vanlig riksdagsvecka för mig som bor i Umeå börjar med en kort taxiresa till flygplatsen, sedan flyg mellan Umeå och Stockholm, Arlanda Express in till Centralstationen och därefter oftast en trevlig promenad till Riksdagshuset.

Flyget är en del av det totala resandet som snabbt knyter ihop långa avstånd både inom och utom landet. Flyget är en viktig del av det moderna sättet att leva och göra affärer på.

Just nu sker en snabb utbyggnad av flygkapacitet runt om i världen. Utvecklingen sker snabbt i både Asien och Mellanöstern. Världen fortsätter att krympa till följd av fler flygplan, fler flygoperatörer, nya och större flygplatser. Det är en i grunden positiv utveckling, som tillsammans med Internet och mobiltelefoni och annat gör att människor kan knyta nya kontakter och få nya affärsmöjligheter. Vi människor blir allt mindre isolerade, och det blir allt svårare för totalitära regimer att förtrycka sina medborgare när kunskapen om hur andra människor har det hela tiden ökar. I de länder där människor varit utsatta för förtryck och reserestriktioner är flyget en viktig symbol för den fria rörligheten.

Frågor kring resande och inte minst flyget berör människor och engagerar många. Det är mot den bakgrunden glädjande att vätskeförbudet på flyget kommer att försvinna inom hela EU senast den 29 april 2013. Det är något som den moderata motionären Eliza Roszkowska Öberg föreslagit i det här betänkandet. Det kommer att ske utan att säkerheten minskas då ny teknik gör att säkerhetskontrollerna på våra flygplatser blir mer ändamålsenliga. Det innebär att tandkrämen, hårgelén och andra vätskor som i dag beslagtogs i säkerhetskontrollerna kommer att kunna följa med i vårt handbagage inom en snar framtid.

Inrikesflyget står i dag för ca 1 procent av våra koldioxidutsläpp, och globalt sett står flyget för runt 2 procent. Det är nog betydligt mindre än vad många tror, men ändå är det inte alldeles oviktigt att vi fortsätter att arbeta med de frågorna. Det handlar om flygplanens utsläpp, transporter till och från våra flygplatser och faktiskt utsläppen som genereras i vår flygplatsverksamhet. Det har skett och sker en snabb utveckling mot bättre och renare motorer och även bättre bränslen. Gröna inflygningar, anpassad hastighet, bättre flygplanstyper och samordnad flygledning är ytterligare delar som kommer att fortsätta att minska flygets koldioxidutsläpp. Utsläpp per passagerare och kilometer kommer med fortsatta ansträngningar att kraftigt minska i framtiden. Detta visar att vi kan sänka våra koldioxidutsläpp samtidigt som resandet med flyget ökar.

Den gemensamma reservationen från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet handlar om miljöarbetet på flygplatsen i Malmö. De anser att det miljöarbete som sker där bör vara föregångare för allt miljöarbete på de övriga flygplatserna i Sverige. Jag är den första att skriva under på att det görs mycket som är bra i Malmö. Det miljöarbete som sker med solceller och pelletar för att minska klimatpåverkan är mycket lyckosamt. Genom att ta emot olika finansieringsstöd på i storleksordningen 10 miljoner kronor har de också förbundit sig att dela med sig av sina erfarenheter till landets övriga flygplatser. Så långt är allt bra, och så långt är vi helt överens.

Men att som reservanterna vill, fru talman, att helt enkelt låta flygplatsen i Malmö vara föregångare för allt miljöarbete på de övriga flygplatserna i Sverige menar vi är att gå för långt, inte minst då det finns

annat och minst lika bra miljöarbete på flera av de andra flygplatserna. Låt mig nämna Arlanda där Swedavia bedömer att de egna nettoutsläppen av koldioxid på flygplatsen redan har kommit ned till noll tack vare en rad olika åtgärder. Det är imponerande med tanke på att det är en arbetsplats med 15 000 personer.

Den 17 juni 2010 fick Arlanda som första flygplats ACI Europas nyinstiftade miljöpris. Med den berggrund som finns under Arlanda möjliggörs att kall luft pumpas upp på sommaren för kylanläggningarna inne på flygplatsen, och på vintern kan man omvänt ta upp värme ur samma berg.

Vår slutsats är att det sker mycket och bra miljöarbete på flera av landets flygplatser. Olika praktiska förutsättningar ger lite olika möjligheter och olika vägar att arbeta med miljöfrågorna. Men att riksdagen skulle peka ut miljöarbetet på en av flygplatserna i dagsläget framför miljöarbetet på de övriga flygplatserna vore, som jag sade tidigare, att gå ett steg för långt i det här läget.

Både Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill lägga ned Bromma flygplats, vilket vi menar allvarligt skulle skada flygets möjligheter både i Stockholmsregionen och i övriga landet då det är en viktig knutpunkt för många av de mindre flygplatserna. Genom det nya avtal som tecknades mellan Stockholms stad och Bromma flygplats 2008 minskas olägenheterna för de boende samtidigt som markområden öppnas för nya bostäder och nya arbetsplatser.

På just flygets område är oenigheten i den rödgröna oppositionen mycket stor. Socialdemokraterna pratar sig varma för flyg i glesbygden men satsar varken nationellt eller regionalt mer pengar än alliansregeringen på flygplatser eller trafik.

Fru talman! Om vackra ord betalade flygtrafik och Socialdemokraterna styrde Sverige, ja, då är min slutsats att vi skulle ha mycket trafik i luften och synnerligen välmående flygplatser. Men i verkligheten satsar Socialdemokraterna inte mer pengar på flyget i sin skuggbudget här i riksdagen. Jag har hitintills inte sett att det satsas mer i de regionala läns-transportplanerna där man skulle ha möjlighet att uppgradera flyget, utan det blir ofta många vackra ord från riksdagens talarstol.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet har olika förslag på flygets område, som att lägga ned Bromma flygplats, minska och ta bort det ekonomiska stödet till flyget, minska antalet flygplatser i Norrland med mera. De tre rödgröna partiernas inställning till flyget spretar högst väsentligt. En blandning av den rödgröna politiken på flygets område vore dock förödande för Sverige och våra möjligheter med både persontransporter och godstransporter inom och utom vårt land.

Fru talman! Från Alliansen har vi en fortsatt positiv inställning till flygets alla möjligheter samtidigt som vi tar inte minst miljöutmaningarna på mycket stort allvar. Jag yrkar med detta bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 74 LEIF PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! Man kan undra vad Edward Riedl har för alternativ för Norrlands inland när flyget, med den politik som bedrivs i dag, mer eller mindre måste försvinna. Vad är alternativet till biltester vi hade i Arvid-

sjaur? Vad är alternativet till Northern Resources chefer när de ska ut och konsultera kunder och andra ute i Europa?

Det är flyget som är det enda möjliga, och då måste vi se till att de små flygplatserna i Norrlands inland faktiskt finns kvar. Vi måste se till att stödet till dessa flygplatser på något sätt uppgraderas och blir bättre. Det går inte att bara blunda, titta bort och lita på marknaden, som Moderaterna gör.

Anf. 75 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! Låt mig säga att jag inte har någon annan uppfattning än Leif Pettersson när det gäller alternativ på många ställen i Sverige, både Norrlands inland och många andra ställen, där man är helt beroende av flyget, både inrikes och utrikes.

Det som däremot förbryllar mig är att det ofta bara blir väldigt många vackra ord i talarstolen i riksdagen, både från dig, Leif Pettersson, och från dina partikolleger. Jag välkomnar det, jag tycker att det är bra att Socialdemokraterna i grunden har en positiv inställning till flyget. Men jag vad försöker kommunicera här är att ni inte avsätter några pengar för det, varken i skuggbudgeten i riksdagen eller i de lokala länstransportplanerna. Vad jag menar är att den retoriken inte hänger ihop. Ni säger att Moderaterna lämnar det åt marknaden, men samtidigt anslår ni inte mer pengar än vad alliansregeringen gör. Den matematiken menar jag går inte ihop.

Som sagt tycker jag att det är bra att ni har en i grunden positiv inställning till flyget.

Anf. 76 LEIF PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! Jo, men det hjälper ju inte att ha en i grunden positiv inställning om man sedan säger att marknaden får sköta hela ruljangsen, därför att marknaden kommer inte att sköta ruljangsen på de här flygplatserna. Ta den upphandling som inte ska göras, enligt regeringen, om flyglinjen Östersund–Umeå. Vad blir följden av det? Marknaden ska sköta den flyglinjen i stället, möjligen, om den ens kommer att komma till stand. Signalen är tydlig från regeringen att den inte ska upphandlas. Sedan får man säga vad man vill, att den fortfarande finns kvar i underlaget, men signalen är tydlig att denna ska vi inte ha i fortsättningen. Någon annan signal kan i alla fall inte Trafikverket uppfatta från regeringen.

Det här innebär att vi har en flyglinje som kommer att försvinna och att människorna i Jämtland får betydligt svårare att fixa sin sjukvård. Det är bara ett exempel där marknaden ska ta över. Men där det egentligen inte finns någon marknad, flyglinjen mellan Umeå och Östersund, måste man upphandla i stället. Det är på precis samma sätt med alla andra flygplatser i både Norrlands inland och många andra ställen i Sverige, men Norrlands inland är det tydligaste exemplet i det här fallet.

Det är inte så att marknaden kommer att lösa de här problemen heller, utan vi måste skjuta till samhällspengar. Stödet har varit 100 miljoner under en massa år, sedan stödet infördes, och har inte räknats upp, inte heller av vår regering, och det är väl bara att beklaga att det inte har skett. Men vi måste på något vis i alla fall ta tag i de här frågorna för att se till att Sveriges tillväxt och export kan öka.

Prot. 2010/11:100

11 maj

Luftfartsfrågor

Anf. 77 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! Låt mig till att börja med säga att jag delar den uppfattning som Leif Pettersson ger uttryck för: Marknaden klarar inte alla flyglinjer och alla destinationer i Sverige. Det är också därför som vi har statsstöd, och vi har stöd både till flygplatserna och till upphandling av trafik.

Det som ni ibland låter framskymta, dock, är att ni skulle vilja göra mer eller annorlunda på det området, och det som jag försöker övertyga dem som lyssnar på debatten är att så inte är fallet. Ni har inga andra pengar än vad vi har att satsa på det här, utan ni satsar precis lika mycket i ert skuggförslag. Det är det som är min poäng.

Vi satsar faktiskt en bra bit över 100 miljoner kronor varje år för att handla upp det som tidigare gjordes av Rikstrafiken. Den delen av upphandlingen fortsätter nu.

Att vi inte ska upphandla flyg på sträckan Umeå–Östersund är en lite felaktig beskrivning, men jag förstår att ni gör den. Vad det handlar om är att sträckan Umeå–Östersund har haft en särställning när det gäller de drygt 100 miljoner kronorna. Man har alltid upphandlat just den sträckan, sedan får allt annat komma därefter. Men vi har också andra viktiga flygplatser runt om i vårt land, som Hofors och Hemavan med flera, där Rikstrafiken tidigare har gjort upphandlingen.

Det som regeringen säger i vårbudgeten är att sträckan Umeå–Östersund ska upphandlas på samma villkor som sträckan till Hofors och till Hemavan, och det är någonting som vi tycker är i grunden bra. Men det är inte så att ni har satsat mer pengar, även om det låter så från talarstolen. Nu säger du att du önskar att även ni i ert förslag skulle göra det, men det är inte så. Jag tycker att det är viktigt att den som lyssnar vet att ni står här och talar varmt men att ni inte har några pengar att komma med i slutändan.

Anf. 78 SIV HOLMA (V) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Edward Riedl. Han talade mycket väl om miljöarbetet på flygplatserna. Han nämnde också Bromma flygplats, och det låter lite skevt i mina öron när man talar väl om miljöarbetet och samtidigt vill ha kvar Bromma flygplats.

Jag noterade att arrendeavtalet 2008 mellan Stockholm och före detta Luftfartsverket, numera Swedavia, förlängdes i 30 år, och i stort tas alla de miljöskyddande bestämmelserna i det tidigare avtalet bort. Fortfarande tas bara 1 krona ut i arrendeavgift per år för 140 hektar mark. Nytt var då att Swedavia ska betala 5 kronor per avresande passagerare till staden, vilket beräknas ge ca 4 miljoner per år. Det ska jämföras med en beräknad marknadshyra på 200–250 miljoner kronor per år. Och för att hindra att folkviljan i Stockholm skulle få genomslag här skrev man alltså ett avtal som sträcker sig 30 år framåt och som inte har några miljökrav. Hur kan Edward Riedl med hedern i behåll säga att det värnar miljön i Stockholm?

Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi tar ett miljöansvar. Då måste vi också fatta beslut som inte alltid har positiva sidor, men som innebär att vi får arbeta på ett sådant sätt att vi kompenserar människor så att det inte blir problem när det gäller kommunikationer.

Anf. 79 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! Låt mig börja med den första delen. Givetvis är det så att flyget genererar en del miljöpåverkan, men det är ju inte flyget i sig som är problemet, utan det är utsläppen som genereras av flyget. Därför är vår hållning att vi ska fortsätta jobba i alla delar i transportsystemet, inte minst flyget, för att minska utsläppen när vi reser. Men det är inte så att vi för den skull ska resa mindre.

Jag tycker att Siv Holma tillsammans med sina kamrater gör det lite lätt för sig när de säger att det inte är några problem att stänga Bromma. Det är faktiskt nästan 2 miljoner resenärer per år som kommer till just den flygplatsen i Stockholmsområdet. Det ska då jämföras med den beläggning vi redan har på Arlanda som är ganska hög, nästan 17 miljoner resenärer per år. Ser man den matematiken? Det är inte så lätt att få de här resenärerna att landa på Arlanda. Den kapaciteten finns inte att ta emot dem.

Just den flygplatsstruktur som Bromma flygplats erbjuder innebär mycket annat viktigt som Siv Holma glömmar, inte minst det som har varit på tapeten de senaste dagarna om till exempel organtransporter, där varje minut är viktig vid transport av hjärtan och annat viktigt. Där är Bromma flygplats livsviktig som en nerv i hela det nationella systemet för att kunna klara organtransporter och annat, eftersom patienter, om organ inte kommer fram i rimlig tid, faktiskt kommer att dö. I den biten tycker jag att man gör det lätt för sig.

Bromma flygplats knyter också ihop många av de mindre flygplatserna i landet på ett sätt som Arlanda inte skulle kunna göra. Det tycker jag också att ni glömmar bort i den här matematiken. Ni gör det lätt för er: Man ska stänga Bromma, och det är jättebra att Arlanda har sitt utsläppstak. Men problemet är att den politiken i grunden är ganska tillväxtfientlig. Dessutom gagnar det väl inte miljön om vi ska börja åka ut till perifera flygplatser när vi ska till destinationer som ligger nära de flygplatser som vi har i dag, utan det handlar väl om att på ett rimligt sätt kunna ordna detta.

Anf. 80 SIV HOLMA (V) replik:

Fru talman! Jag noterar att Edward Riedl inte svarar på mina frågor om miljökraven som man plockade bort i det avtal som hans partikamrater tillsammans med Kristdemokraterna och Folkpartiet förlängde 2008.

Jag ska i alla fall försöka säga saker och ting vad gäller kapaciteten som försvinner när man lägger ned Bromma flygplats. Jag har också skrivit i det särskilda yttrandet att jag även anser att det gäller att diskutera om Stockholmsområdet bör få ytterligare en flygplats i den södra delen av regionen. Det skulle då till exempel kunna vara Skavsta. Följaktligen innebär det att de flygplatser som inte är strategiska ska staten inte äga och inte heller betala ut driftsstöd för. Jag menar alltså att det finns alternativ, även om det skulle vara ett hårt tryck på Arlanda.

Placeringen av Bromma flygplats är olycklig. Jag förstår inte hur man från Alliansens och framför allt Moderaternas sida kan overse med miljöbelastningen i det här sammanhanget. Det skakar man liksom bara av sig. Man rycker på axlarna och talar med vackra formuleringar om hur viktigt det är. I sitt anförande sade Edward Riedl till och med att han i stort sett ställer upp på en reservation, reservation 2, där vi från opposit-

Prot. 2010/11:100

11 maj

Luftfartsfrågor

ionens sida tar upp miljöbelastningsproblematiken, men när det kommer till praktisk handling gör man precis tvärtom.

Jag tycker att det ska bli jätteintressant att så småningom få höra vad Edward Riedls alliansvänner säger i den här frågan. Och jag fattar inte hur det kan komma sig att ni är så starka att ni kan få både Folkpartiet och Kristdemokraterna att svika sina vallöften.

Anf. 81 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! Jag förstår att det här är ett område som är besvärande i den rödgröna oppositionen, för det visar hur långt ifrån varandra de står.

Jag har mycket svårt att se att Skavsta flygplats i Nyköping skulle vara ett bra alternativ till Bromma för organtransporter eller som länk mellan mindre flygplatser i landet. Men uppenbarligen besitter Siv Holma annan kunskap än jag.

Jag har dessutom svårt att se hur det skulle kunna bli bättre för miljön. Som jag ser det skulle vi få mycket besvärligare marktransporter att lösa om Siv Holma fick bestämma. Nu får hon tack och lov inte göra det i denna fråga.

När det gäller reservation 2 är miljöarbetet med pelletar, solfångare och annat som sker på flygplatsen i Malmö jättebra, vilket jag sade i mitt inledningsanförande. Det är dock på inget sätt det enda goda miljöarbete som sker på de svenska flygplatserna.

Ni har kanske stirrat er blinda på en flygplats, Siv Holma, och tycker att man ska göra så på alla flygplatser. Men förutsättningarna är olika. På Arlanda kan man hämta kyla ur berget på sommaren och värme på vintern, vilket är bra. Där har man klarat att komma ned till noll koldioxidutsläpp.

Allt detta är bra. Vi ska dela med oss av kunskaperna mellan flygplatserna, men att peka ut en flygplats och det miljöarbete som sker där som enda vägen fram är fel. Därför ställer vi inte upp på ert förslag. Vi är inte emot miljöarbetet, utan vi konstaterar att andra än Malmö flygplats har löst det på ett bra sätt.

Anf. 82 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:

Fru talman! Jag har många frågor till Edward Riedl. Anser Edward Riedl att det är god resurshushållning att använda så mycket mark till en flygplats som inte är alldeles nödvändig om man med lite god vilja satsar på tågtransporter och överflytt av en del flygtransporter till Arlanda? Är det god resurshushållning att inte bygga bostäder på Bromma?

Jag undrar också hur Edward Riedl ser på hänsynen till Södermalmsborna och andra som drabbas av buller från flyget. Bor man granne med flygplatsen kan man kanske sätta in treglasfönster eller liknande. Blir det trivsamt, är det bra och är det värt priset?

Hur mycket ska flyget få öka? När är vi nöjda och när är det nog? Till skillnad från Edward Riedl delar forskarna i hög grad min oro. Allt fler rapporter visar att flyget är ett stort problem ur klimatsynpunkt. 1 procent gäller bara om man inte räknar in effekten av vatten och kväveoxider på hög höjd samt utrikes flyg. Men låt oss lämna procentsiffrorna därhän och konstatera att flyget ökar mycket och att svenskarnas utrikesflygande – och även inrikesflygande, som ju inte är nödvändigt – är ett stort problem. Hur mycket ska vi flyga? Är det någonsin nog?

Anf. 83 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! När det gäller Bromma har vi olika uppfattningar. Vi ser Bromma som en viktig flygplats. Låt mig förtydliga varför om Annika Lillemets inte hörde det tidigare.

Vi har en del i transportsystemet som försörjer mindre flygplatser. Där är Bromma en viktig länk. Flygplatsen ligger dessutom ganska centralt i Stockholm, vilket gör att vi kan klara organtransporter och transportera hjärtan och annat snabbt mellan olika stora sjukhus. Bromma fyller alltså många viktiga funktioner. Utöver detta har vi affärsflyget och annat.

Vi kommer nog inte att bli överens om vikten eller inte av Bromma. Det leder in på Annika Lillemets andra fråga, nämligen synen på om det är bra att människor reser eller inte. Där har vi nog i grunden olika uppfattningar.

Forskarna håller inte med Annika Lillemets, vilket hon lät antyda, utan de säger att det är bekymmersamt med utsläpp på vissa höjder. Det är sant, och därför bedrivs det rätt mycket forskning – och den är ganska ny – om vilka höjder det är minst skadligt att flyga på givet samma mängd utsläpp. Man står inte och applåderar Miljöpartiet och säger: Vad duktiga ni är som sitter inne med sanningen!

Det är viktigt att vi tar till oss av all ny kunskap, oavsett om det handlar om nya flygplanstyper, nya flygplansmotorer, nya flygbränslen, vilka höjder det är optimalt att flyga på eller hur vi samordnar lufterummet så att flygen behöver flyga så kort sträcka som möjligt. Det är sådant som i slutändan kommer att göra att flyget kommer att minska utsläppen, förhoppningsvis totalt sett.

Vi får en explosion när många länder i Asien och Mellanöstern får ett allt större välstånd och invånarna börjar resa mycket mer än tidigare. Om de någon gång får vårt resmönster blir det ännu viktigare att vi klarar av detta. Att sluta resa är dock inte lösningen.

Anf. 84 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:

Fru talman! Jag föreslog aldrig att vi skulle sluta resa. Jag undrade bara hur mycket vi ska resa.

Nej, forskarna applåderar inte Miljöpartiet, och det ska de inte göra. Men vi politiker ska hålla oss ajour med vad forskningen kommer fram till. Det försöker vi göra, och flyget är ett problem ur klimatsynpunkt. Det växer eftersom människor reser mer och mer.

Edward Riedl tog upp energieffektivisering, bättre inflygningar med mera. Det är alldeles utmärkta åtgärder, men effekten äts upp av det ökade resandet. Skulle dessutom vårt resmönster tas över av stora grupper i världen blir det problematiskt. Det är inte något jag har hittat på utan något vi måste förhålla oss till. Då kan man fråga sig: Hur mycket ska vi resa? Är det rimligt att tänka sig ett ständigt ökat resande? Blir vi gladare av det?

Jag undrar hur Edward Riedl ser på bränslefrågan. Det är långt kvar tills vi har några stora mängder av till exempel biobränsle, så det verkar lite optimistiskt att förlita sig på att det ska kunna göra att flyget ständigt ska kunna öka. Ser Edward Riedl några problem med det?

Slutligen undrar jag hur Edward Riedl ser på att flyget är skattebefriat och inte betalar för sina klimatkostnader.

Anf. 85 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! Hur mycket ska vi resa? Ja, jag är inte den typ av politiker som vill införa reserestriktioner eller annat och säga att vi ska ha ett resandetak. Det får i så fall stå för er, Annika Lillemets.

Annika Lillemets har inte fler repliker, men en rimlig motfråga hade varit: Hur lite ska vi resa?

Vi talar framför allt om länder där människor nu får ta del av frihet och ett ökat välbefinnande. Det är deras resande som ökar miljöbelastningen, för i västvärlden har ju flyget minskat sina utsläpp per kilometer mycket. Nu får nya grupper av människor den möjlighet som vi har haft under lång tid. Jag ser inget negativt i det. Det är dock en utmaning att klara miljöområdet när nya grupper av människor börjar resa.

Min motfråga får inget svar, så jag kan tyvärr inte ställa den.

Vi är helt överens om att den forskning som bedrivs ska ligga till grund för de politiska beslut vi fattar. Vi ska ta allt som går och försöka implementera det så att flyget och resandet belastar miljön så lite som möjligt. Det ligger i miljöutmaningen.

När Annika Lillemets säger att flyget är skattebefriat antar jag att hon menar att flyget inte belastas av handeln med utsläppsrätter. Svaret på varför är tudelat. Dels kan vi inte införa skatter och restriktioner på flyget i Sverige som inte gäller omvärlden. Då konkurrerar vi bort oss själva, och det är ingen lösning. Dels har EU kommit ganska långt när det gäller handeln med utsläppsrätter. Förhoppningsvis kommer vi att få en fungerande handel med utsläppsrätter för flyget på plats, och då har vi samma spelregler i hela Europa. Vi får hoppas att det kommer att gälla ett större område än euroområdet.

Anf. 86 LARS TYSKLIND (FP):

Fru talman! Jag börjar med att instämma i Edward Riedls anförande. Jag står bakom det som sades. Mycket är redan sagt i debatten.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på de tre reservationerna. Jag konstaterar att det finns två särskilda yttranden när det gäller bidrag till flygplatserna. De är lite spretande, och jag förstår inte riktigt vart man vill komma. Reservationerna bygger på åtta motionsyrkanden från allmänna motionstiden. De handlar främst om flygplatsfrågor och miljöfrågor.

Fru talman! Med risk för att uppfattas som tjatig vill jag även i dagens debatt lyfta fram det trafikslagsövergripande tänkesättet som genomsyrar Folkpartiets och Alliansens transportpolitik och trafikpolitik. Det innebär att man i varje situation ska ha möjlighet att välja det mest lämpliga transportslaget med utgångspunkt i ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. I det sammanhanget har naturligtvis också flyget sin givna plats. Som framkommit i debatten är flyget viktigt med tanke på de långa avstånden, till exempel till Norrland. Det är en förutsättning för tillväxten i vissa delar av landet. Vi kan samtidigt konstatera att det finns en hög medvetenhet inom flyget om att klimatpåverkan måste minska för att man ska kunna vara med och bidra till en hållbar utveckling i framtiden.

Fru talman! Det lokala och regionala inflytandet över infrastrukturinvesteringarna och de prioriteringar som görs är också viktiga. Vi har diskuterat Bromma flygplats. Det är en nationell, men också regional

angelägenhet. Det är viktigt för Stockholm att man har den flygplatsen. Det finns naturligtvis en markkonflikt i sådana här områden. Men även i Stockholm har man kommit fram till att Bromma flygplats är viktig.

Det som styr är åtgärdsplaneringen som vi har för infrastrukturen. Regeringen, Trafikverket, regionerna och länen har varit med och planerat och prioriterat. Det är grunden för de olika insatser som görs på flygplatser runt om i Sverige. Strategin är att vi ska ha ett statligt basutbud med tio flygplatser. Det statliga bolaget Swedavia driver i dag elva flygplatser.

Jag tycker att det är högst rimligt att man för över pengar så att det går att göra de prioriteringar som är de bästa för regionen. Vi har till exempel frågan om linjen Umeå–Östersund. Som Leif Pettersson konstaterade försvinner ju inte pengarna. Med alla bra argument som finns för den linjen ligger den väl inom den här ramen, annars anser man väl att något annat är ännu viktigare i regionen.

Fru talman! I övrigt vill jag fokusera på miljöfrågor. Inom flygbranschen finns det en hög medvetenhet om att det är viktiga frågor och att det är en överlevnadsfråga. Det finns en reservation från den samlade rödgröna oppositionen om miljöarbetet. Det gäller specifikt miljöarbetet på Malmö flygplats. Där gör man utan tvekan ett jättebra arbete. Utan att på något sätt förringa det arbetet är det viktigt att framhålla att miljöarbete är något som pågår på alla flygplatser i Sverige utifrån olika förutsättningar. Det har att göra med hur många flyg som landar och de geografiska förutsättningarna. Jag instämmer i utskottets ställningstagande att det vore fel att lyfta fram Malmö flygplats. Jag vet inte vad reservationen syftar till och vad regeringen ska göra med ett tillkännagivande. Det kanske någon kan förklara.

Att det pågår ett brett miljöarbete framkom inte minst vid vårt studiebesök på Arlanda för en dryg vecka sedan. Vi träffade bland andra Swedavia som berättade om sitt sätt att se på miljöarbetet. Det är ett ambitiöst arbete.

Det handlar mycket om siffror när man diskuterar utsläpp. Flyget står för 2 procent av de totala koldioxidutsläppen i Sverige. Det kan man tycka är försumbart; det låter inte speciellt mycket. Men varje sektor måste göra sin insats för att minska utsläppen. Det är vi helt överens om. Det är man också medveten om inom alla sektorer. Det är ju inte så att man inom flyget slår sig till ro och säger att det bara handlar om 2 procent så det kan man strunta i.

När det gäller det som har nämnts som den viktigaste faktorn, nämligen bränsleeffektiviteten, finns det andra drivkrafter, inte minst ekonomiska. Man vill ju inte göra slut på mer bränsle än nödvändigt. Den tyngsta faktorn är ändå miljöfaktorn.

Det är intressant att ta del av det tiopunktsprogram som föreningen Svenskt flyg har tagit fram. Svenskt flyg är en branschförening där Luftfartsverket, Saab, SAS, Sveriges regionala flygplatsförbund, Swedavia och Volvo Aero är de ordinarie medlemmarna. Man gör en samlad bild av vilka insatser som går att göra inom flyget. Det handlar om teknik, hur man flyger, hur man utvecklar flygmotorer och hur marktransporter ordnas. På Arlanda gör man gröna inflygningar där varje landning släpper ut 150 kilo koldioxid mindre. Om man kan nå målet att 80 procent av inflygningarna ska vara gröna blir det ju mycket sammanlagt.

Det handlar också om marktransporterna. Flyget kan ju aldrig agera självständigt utan måste interagera med minst ett annat transportslag. Det finns inga motsättningar där. Siv Holma lyfte fram järnvägen. Det bästa är naturligtvis snabba järnvägstransporter. Den kollektiva trafiken till Arlanda byggs ut mer och mer. Man har höga ambitioner för kollektivåkandet. Det handlar inte bara om tåg; att åka buss till flygplatsen är också ett bra alternativ.

Med det är jag tillbaka där jag började, nämligen vid det transportöverskridande tänkesättet. Ett transportslag kan aldrig vara ett mål i sig. Målet måste vara att rätt transportslag används på rätt plats vid rätt tillfälle. Många av oss har en tendens att sortera vissa transportslag för vissa situationer. Det viktiga är att skapa förutsättningar för att välja rätt transportslag vid rätt tillfälle. Jag tror att det är den enda framkomliga vägen för ett hållbart transportsystem där även flyget har sin givna roll.

(Applåder)

Anf. 87 SIV HOLMA (V) replik:

Fru talman! Det som Lars Tysklind framför, nämligen att man ska se på transportslagen, är intressant. Vi anser att alla transportslag ska bära sina samhällsekonomiska kostnader även på lång sikt. Lars Tysklind talade mycket om miljöaspekten och kritiserade oppositionen för att vi har ställt oss bakom en reservation där vi lyfter fram Malmö som en förebild. Jag tycker inte att förebilderna ska motverka varandra. Det är väl bra att man kan lyfta fram dem och se hur långt de har kommit och hur erfarenheterna därifrån kan tas till vara på andra flygplatser.

Det som jag tycker är så märkligt i Lars Tysklinds resonemang när han talar så varmt om miljön är Folkpartiets inställning till Bromma flygplats. Jag har förstått att Folkpartiet har drivit denna fråga och gick till val 1991 med att man skulle avveckla Bromma flygplats. Men när det kom till kritan var borgarrådsplatserna viktigare än att ta miljöbelastningen och miljöproblemen på allvar.

Jag kan inte heller förstå hur man kan försvara att man när man gjorde förlängningen på 30 år tog bort alla miljöskyddande bestämmelser från det tidigare avtalet. Man tog bort alla dessa krav och lät lobbyisterna få sin vilja igenom, och man försämrade utifrån ett miljöperspektiv. Sedan vet vi hur det är med Brommas trafiksäkra läge och så vidare.

Anf. 88 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Fru talman! Jag kanske lät lite mer kritisk än vad jag var. Jag riktar naturligtvis inte någon kritik mot oppositionen för att man lyfter fram Malmö flygplats. Det är ett mycket bra exempel. Där gör man ett mycket bra arbete. Både Edward Riedl och jag har sagt att vi tycker att man gör ett mycket bra arbete. Men man måste ändå se syftet med en reservation om ett tillkännagivande till regeringen. Det är ändå ett brett arbete som pågår på många flygplatser i Sverige i dag. Det är egentligen syftet med det som jag inte riktigt kan ställa mig bakom. Att man sedan gör ett bra arbete i Malmö och på Arlanda och säkert också på många andra ställen är helt uppenbart.

När det gäller Bromma flygplats har det hänt mycket sedan 1991. Men jag vill ändå hävda att det som framför allt har hänt under senare år och som jag tycker är oerhört viktigt handlar om det regionala inflytandet och prioriteringarna. Det har även en koppling till Bromma. Även om Bromma ingår i det nationella basutbudet finns det i Stockholm en majoritet för att ha kvar Bromma. Det kan inte vi i riksdagen egentligen ändra på.

Om Folkpartiet var emot Bromma flygplats 1991 har jag lite svårt att ta ställning till i dag.

Anf. 89 SIV HOLMA (V) replik:

Fru talman! Lars Tysklind talar väl om det regionala inflytandet. Men jag blir förvånad om man nu vill värna detta inflytande. Man gjorde en förlängning av avtalet på upp till 30 år. För att förhindra att en annan majoritet i Stockholms stadshus skulle få genomslag i fråga om avtalet är det skrivet så att det bara kan sägas upp av Luftfartsverket, numera Swedavia. Det regionala inflytande som ni talar om handlar väl ändå om att slå blå dunster i ögonen på folk i detta sammanhang.

Om man ska ta miljöhänsyn måste man också kunna ta sådana beslut som innebär att man kanske får flygindustrin mot sig. Men man måste som folkvald politiker i första hand värna människors intressen. Det tycker jag inte att allianspartierna gör i fråga efter fråga. Det är i första hand företagens intressen som man låter sig vägledas av.

Ibland kan jag från Folkpartiet höra en miljömedvetenhet. Men tyvärr noterar jag att det är det moderata icke-intresset för miljön som slår igenom även hos Folkpartiet.

Anf. 90 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Fru talman! När vi nu diskuterar måste alla saker vägas mot varandra. Precis som Edward Riedl har sagt vid ett flertal tillfällen finns det störningar från Bromma flygplats. Det kan man inte sticka under stol med. Men Bromma flygplats är ett väldigt viktigt nav för många små flygplatser i Sverige, och den ligger centralt. Edward Riedl talade om organtransporter och så vidare.

Det är alltså inte så enkelt som att vi i riksdagen kan säga att Bromma flygplats inte har något värde. Den skulle inte ha funnits om den inte hade haft det stora värde som den har.

Att man har långa avtal har naturligtvis att göra med hur man ska investera och hur man ska planera. Det krävs långsiktighet i den delen.

Jag vill ta chansen och säga till Siv Holma att det är helt riktigt att Folkpartiet har ett stort miljöhjärta och att vi jobbar, har ett bra miljöprogram och så vidare. Som folkpartister är vi stolta över detta.

Anf. 91 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar Lars Tysklind för att han talade varmt för effektivisering och liknande för att det ska bli mindre miljöbelastande när man flyger. Du talade fint om att det ska vara hållbara transporter och så vidare.

Jag undrar hur Lars Tysklind ser på det fenomen som uppstår, den så kallade rekyleffekten, alltså när man effektiviserar någonting och användningen ökar av det skälet. Om till exempel bilar blir mer bränslesnåla men om bränslet inte blir dyrare leder det till att människor åker mer bil. Så har det visat sig vara i Sverige och i många andra länder. Då har miljöbelastningen inte minskat. I det fallet har det tvärtom blivit så att i och med att volymerna har ökat har miljöbelastningen ökat trots att det har blivit mer resurssnåla resor per kilometer.

Jag undrar hur Lars Tysklind ser på detta problem? Det var lite grann det som jag var ute efter när jag talade med Edward Riedl förut. Är det bra och ett självändamål att flyget hela tiden ökar?

Jag undrar också hur Lars Tysklind ser på att bullerstörningarna ökar med anledning av Bromma flygplats. Det är ett allvarligt hälsoproblem att vara utsatt för buller, för att inte tala om att det är otrivsamt. Detta drabbar, som sagt, stora delar av Stockholm och inte bara flygfältets grannar.

I Berlin har man faktiskt lyckats befria sin innerstad från en centralt belägen flygplats, nämligen Tempelhof. Det kan därför inte vara helt omöjligt att lösa de praktiska problemen.

Anf. 92 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Fru talman! Först kan jag konstatera att det inte finns några transporter som är ett självändamål. De måste ha ett syfte och uppfylla någonting. Därför blir det svårt om man ska ställa denna typ av frågor: Hur mycket eller hur lite ska man resa? Från vår ideologiska synpunkt är det ett val som vi överlämnar till var och en att göra. Politiskt ska vi skapa ett ramverk och få en hållbarhet ur ekonomisk, social och miljömässig synpunkt. Det är detta som jag tycker är det politiska uppdraget. Men en transport är aldrig ett självändamål, utan den måste ha ett syfte.

När det gäller rekyleffekter vill jag nog påstå att det i dag finns så starka ekonomiska incitament att jag inte tror att någon som sänker sina bränslekostnader kör mer bara för den sakens skull. Jag tror att man är ganska glad för att man har lyckats sänka bränslekostnaderna.

Det som jag personligen undrade lite över ett tag var när vi gick över till biobränslen, exempelvis etanol, och inte samtidigt effektiviserade bilarna utan körde dem på väldigt mycket etanol. Om man gör den typen av effektiviseringar och klimatsatsningar är det någonting som är fel i systemet.

Jag vet inte vilka belägg Annika Lillemets har för att dessa rekyleffekter är så stora på längre sikt.

Anf. 93 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:

Fru talman! Jag kan lika lite som någon annan se in i framtiden. Jag talar om vad som har visat sig hända när det gäller rekyleffekten. Vad som händer i framtiden kan man förstås inte veta.

Vad vi gör är naturligtvis att skapa förutsättningar, som Lars Tysklind sade, och sätta upp ramverk som gör det mer eller mindre dyrt att resa till exempel eller mer eller mindre möjligt att resa. Finns det inga tåg utan bara flyg, då får man flyga om man vill resa. Det är givetvis den typen av förutsättningar som vi skapar. Vi kan alltså styra mycket. Man måste också tänka på dem som kommer efter oss så att de har möjligheter att

leva goda liv. Det handlar om ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet i framtiden. Det var lite grann detta som jag var ute efter.

Men då vet jag att det inte är något självändamål att transporter ökar. Det låter jättebra inför debatten om EU:s vitbok om transporter där man är tydlig med att detta är viktigt.

Jag fick nog inget svar om hur Lars Tysklind ser på bullerstörningarna i Stockholm, på stockholmarnas möjligheter att få ha det lite trivsamt och slippa drabbas av stress och de hälsorisker som ett liv med ständigt buller medför.

Anf. 94 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Fru talman! Först gäller det detta med olika transportsystem och att man om det inte finns tåg kanske kan ta flyget och vice versa. I ett konsumentperspektiv är det, tror jag, viktigt att det finns alternativa transportsätt och att man kan välja det som utifrån befintliga förutsättningar är bäst. Någon gång väljer man flyget, en annan gång tåget. Det är inte givet att bådadra ska finnas på samma sträcka. Att ordna ett sådant system tror jag skulle vara ett alldeles för planekonomiskt tänk. Sådant är ju också individuellt. Man har olika behov vid olika tillfällen.

Buller är ett gissel; så är det. Det är konstaterat att buller är ett hälsoproblem. Även det jobbar flyget med. Det kan gälla hur inflygningar görs, vid vilka tidpunkter man flyger och så vidare. Bromma har en del restriktioner när det gäller tidpunkter just på grund av störande buller, nattbuller och annat. Det är klart att den faktorn måste tas med när man planerar.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 22 §.)

21 § Ändringar i registerlagarna för Arbetsförmedlingen och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Föredrogs

arbetsmarknadsutskottets betänkande 2010/11:AU7

Ändringar i registerlagarna för Arbetsförmedlingen och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (prop. 2010/11:96).

Anf. 95 MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Vi ska nu debattera betänkande 2010/11:AU7 *Ändringar i registerlagarna för Arbetsförmedlingen och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*.

Jag börjar med att läsa ur 21 § personuppgiftslagen, PUL, under rubriken Uppgifter om lagöverträdelse m.m.:

”Det är förbjudet för andra än myndigheter att behandla personuppgifter om lagöverträdelse som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden.”

Finns det då inga undantag från detta? Jo, det finns det, bland annat när uppgifter liknande dem jag här räknat upp ska läggas in i en databas. Detta berör väldigt mycket det vi i dag ska debattera.

Prot. 2010/11:100
11 maj

Luftfartsfrågor

*Ändringar i
registerlagarna för
Arbetsförmedlingen
och Inspektionen för
arbetslöshets-
försäkringen*

*Ändringar i
registerlagarna för
Arbetsförmedlingen
och Inspektionen för
arbetslöshets-
försäkringen*

Miljöpartiet har tidigare avstyrkt regeringens förslag om att ta bort kravet på skriftligt samtycke avseende handhavande av ömtåliga personuppgifter respektive känsliga personuppgifter som rör hälsa och etniskt ursprung.

Att regeringen nu dessutom vill gå vidare och tillåta att även personuppgifter om lagöverträdelser med mera får behandlas utan krav på samtycke är orimligt. Arbetsförmedlingen kan redan i dag hantera uppgifter i enlighet med den upplästa paragrafen i personuppgiftslagen. Men dessa uppgifter får, som sagt, inte läggas in i den arbetsmarknadspolitiska databasen.

Inte heller delar vi regeringens uppfattning att Arbetsförmedlingens behov av att kunna behandla sådana uppgifter i sitt ärendehanteringssystem väger tyngre än integritetsintresset.

Fru talman! Vår principiella uppfattning är att ett borttagande av kravet på samtycke fordrar ett mycket starkt integritetsskydd på annat sätt. Något sådant har dock inte presenterats. Det är oroande att Arbetsförmedlingen ska få registrera allt fler känsliga och ömtåliga personuppgifter i en arbetsmarknadspolitisk databas som dessutom ett ökande antal myndigheter har direktåtkomst till.

Regeringens vilja att prioritera området e-förvaltning och elektroniska ärendehanteringssystem är berömvärd. Men det ska inte ske på bekostnad av ett urholkat integritetsskydd.

En remissinstans – kanske den viktigaste i den här typen av ärenden – nämligen Datainspektionen, har avstyrkt regeringens tidigare förslag och menade då att det vid behandling av känsliga personuppgifter ställs särskilt höga krav på både teknisk och organisatorisk säkerhet. Inspektionen pekade också på att tillsynsverksamheten för två år sedan visade att Arbetsförmedlingen tillämpar en mycket vid elektronisk åtkomst till personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska databasen.

Datainspektionen sade förvisso att Arbetsförmedlingens översyn av behörighetstilldelning, arbetsmetoder, rutiner med mera är positivt men att en översyn inte kan kompensera för den försämring av integritetsskyddet som ett borttagande av kravet på skriftligt samtycke utgör.

Miljöpartiet anser att det, inte minst mot bakgrund av det som Datainspektionen framfört som allvarlig kritik, är högst tvivelaktigt att regeringen går vidare med att urholka integritetsskyddet.

Fru talman! Om vi tittar på vad regeringen den senaste tiden åstadkommit inom detta område ser vi att ett flertal ändringar genomförts i regleringen av hur personuppgifter får behandlas inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Den 31 januari 2011 trädde ett antal ändringar i kraft. Den 1 april 2011 slopades kravet på samtycke vid behandling av känsliga och ömtåliga personuppgifter inom verksamheten. Det är precis det vi tidigare lyft fram, och det är på det som det i dag är en fortsättning.

Utvecklingen borde i stället, tycker vi, gå åt motsatt håll. Risken finns att den uppluckring av integritetsskyddet som nu görs inom arbetsmarknadspolitiken leder till misstro och minskad tillit till Arbetsförmedlingen som myndighet och i en förlängning även till andra myndigheter.

Vad bör då i stället göras? Ja, man borde gå åt motsatt håll och se till att prioritera värnandet av tilltron till att myndigheterna använder såväl känsliga som ömtåliga personuppgifter utifrån högt ställda krav på personlig integritet och på rättssäkerhet.

Jag yrkar bifall till vår och Vänsterpartiets gemensamma reservation.

Anf. 96 JOSEFIN BRINK (V):

Fru talman! Vänsterpartiet anser att det är enormt viktigt att människor som avtjänat straff inom kriminalvården ges bästa möjliga stöd och hjälp så att de kan etablera sig i samhället och i arbetslivet. Där har både Kriminalvården och Arbetsförmedlingen en väldigt viktig roll att spela. Mycket kan göras bättre än som görs i dag.

Regeringen menar nu att det här arbetet underlättas och förbättras om Arbetsförmedlingen i sin databas får rätt att använda uppgifter om brott, domar och straffpåföljder.

Det är säkert sant att själva handläggningen i någon mån skulle underlättas om de här uppgifterna kunde behandlas digitalt i stället för, som i dag, i pappersform. Men i det här sammanhanget måste man när det handlar om väldigt känsliga uppgifter om enskilda människor avväga om nyttan av att lägga in de här uppgifterna i en databas väger tyngre än det integritetsintrång och den risk för spridning av uppgifterna som datalagringen faktiskt innebär.

På den här punkten kommer Vänsterpartiet till en helt annan slutsats än regeringen. Vi anser inte att skälen för att tillåta lagring av och sökning på uppgifter om tidigare dömda väger tillräckligt tungt jämfört med de integritetsrisker som det medför.

De här invändningarna har också Datainspektionen i sitt remissyttrande i ärendet framfört. Om regeringen inte är intresserad av att lyssna på vad Vänsterpartiet och Miljöpartiet har att säga i frågan kunde man väl åtminstone vara intresserad av att lyssna på den myndighet som har som sin uppgift att övervaka att behandling av personuppgifter sker på ett rättssäkert sätt.

För det första konstaterar Datainspektionen att det är oerhört svårt, även för myndighetens experter, att få en sammanhängande bild av Arbetsförmedlingens registerlagar och av hur dessa tillämpas eftersom regeringen valt att bit för bit förändra lagstiftningen utan att genomföra en övergripande och sammanhållen utredning och analys av behoven och konsekvenserna.

För det andra konstaterar Datainspektionen att det med den information som ändå finns tillgänglig inte går att ställa sig bakom det här förslaget. Jag kan bara instämma i det.

I stället för att utreda vilka problem och behov som finns när det gäller behandling av känsliga personuppgifter och att lägga fram ett samlat och genomarbetat förslag om detta har regeringen valt att genomföra den ena lilla förändringen efter den andra – var och en för sig – och då med en väldigt bristfällig utredning, med stora brister i konsekvensbeskrivningen och med väldigt korta remisstider.

Prot. 2010/11:100

11 maj

*Ändringar i
registerlagarna för
Arbetsförmedlingen
och Inspektionen för
arbetslöshets-
försäkringen*

Den 1 januari genomfördes ett sjok av förändringar i registerlagen, och den 1 april slopades kravet på samtycke för behandling av känsliga personuppgifter hos Arbetsförmedlingen. Detta gjorde regeringen trots att myndigheten då inte hade de datasystem och rutiner på plats som krävs för en rättssäker behandling. Vi fick besök i arbetsmarknadsutskottet av både Arbetsförmedlingen och Datainspektionen, och vi fick tydliga besked om att arbetet med att få rutinerna och systemet på plats kommer att vara klart först år 2013. Ändå valde regeringen att hasta igenom en lagändring.

Nu vill man alltså att ytterligare integritetskänsliga uppgifter ska få läggas in och hanteras i Arbetsförmedlingens databas. Jag tycker inte att Datainspektionen använder några överord när de konstaterar att de ser integritetsrisker med att Arbetsförmedlingen ges lagstöd för att behandla personuppgifter av känslig karaktär i databasen redan innan arbetsrutiner och system för behörighetstilldelning med mera finns på plats. Återigen instämmer Vänsterpartiet i bedömningen.

Man måste ställa sig frågan: Varför denna brådska och varför denna nonchalanta inställning till medborgarnas grundlagsskyddade rätt till skydd för sin integritet? Är det för att regeringen inte anser att de arbetslösas medborgerliga rättigheter är särskilt skyddsvärda, och kanske i synnerhet inte om de tidigare har gjort sig skyldiga till brott? Om det inte handlar om det kan man fråga sig varför inte regeringen har valt att lyssna på Datainspektionen och göra en gedigen utredning och se till att alla de säkerhetsrutiner och data- och säkerhetsutbildningar som behövs på Arbetsförmedlingen faktiskt är genomförda innan man genomför dessa lagändringar.

Som sagt: Vänsterpartiet anser att myndigheternas stöd och service till medborgare ska vara effektiv och smidig och att ny teknik självklart ska användas för att underlätta och förbättra arbete, men det får inte ske på bekostnad av skyddet för den personliga integriteten. Som medborgare måste vi nämligen kunna känna ett förtroende för att känsliga personuppgifter om oss själva som vi lämnar i förtroende till en myndighetsperson inte sprids och hamnar i orätta händer. Det gäller för alla medborgare, alldeles oavsett om vi har jobb eller är arbetslösa, om vi är sjuka eller friska och om vi är Guds bästa barn eller om vi tidigare har dömts för brott.

Jag yrkar därför bifall till reservationen, fru talman.

Anf. 97 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Vi har nu att debattera Arbetsmarknadsutskottets betänkande angående regeringens proposition 2010/11:96, AU7 *Ändringar i registerlagarna för Arbetsförmedlingen och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*.

Propositionen har till syfte att modernisera och effektivisera de register som har uppgifter som är relevanta och viktiga för att personer på ett mer flexibelt och effektivt sätt ska kunna beredas arbete. Att Arbetsförmedlingen när så behövs kommer åt uppgifter som tidigare varit sekretessbelagda utan att den enskilde vid varje tillfälle beviljat fullmakt är en viktig reform. Propositionen har beretts genom inhämtande av synpunkter från en mängd remissinstanser.

Arbetsförmedlingen får nu möjlighet att komma åt sådana personuppgifter som är viktiga för jobbsituationen. Det rör lagöverträdelser som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden. Det är dock en möjlighet som är be-lagd med ett starkt regelverk för att uppgifterna ska vara tillgängliga enbart för de handläggare som är i behov av dem för att sköta sin uppgift som arbetsförmedlare.

Informationen måste vara relevant för ärendets hantering på Arbetsförmedlingen och ska behandlas enligt sekretess inom ärendet. Arbetsförmedlingen kommer heller inte att kunna använda data digitalt förrän säkerheten för sekretessen är säkerställd.

Fru talman! Ärendet har två viktiga principer. Den första principen är att Arbetsförmedlingen ska ha de redskap som behövs för att vara be-hjälplig i processen med att finna ett arbete till alla och att alla, även om man varit straffad för brott, ska ha möjlighet att komma tillbaka till ar-betsmarknaden. Detta uppdrag har Arbetsförmedlingen alltid haft, men det har tydliggjorts ännu mer genom regeringens tydliga jobbpolitik. Det måste vara möjligt att återgå till eller komma in på en arbetsmarknad även om man tidigare har varit straffad, en möjlighet som man tidigare inte har fått.

Den andra principen är den om den personliga integriteten. Det är en viktig princip som vi aldrig kan skydda nog tydligt. Det är en säkerhet för den enskilde att de uppgifter som finns i de olika registren inte kom-mer i orätta händer. Därför är också de uppgifter som finns i hälso- och sjukvården enligt hälso- och sjukvårdslagen undantagna detta register och Arbetsförmedlingens kompetensområde.

Fru talman! Att på varje sätt stötta individer som efter avtjänat straff ska in på arbetsmarknaden är ett viktigt syfte. Vi ser att många efter avtjänat straff har hamnat i ett livslångt utanförskap, ett utanförskap som till stor del berott på svårigheten att komma in på arbetsmarknaden. Många har historiskt förtidspensionerats som enda möjlighet till försörj-ning.

Att först straffas för ett brott och sedan livslångt bestraffas med att aldrig få komma tillbaka till arbetsmarknaden är en dubbel bestraffning. Det finns ett stort mörkertal för hur många som kommer i arbete efter avtjänat fängelsestraff – vi har helt enkelt inget register över dessa upp-gifter i dag. Är det hälften, är det alla eller är det bara en bråkdel av alla straffade som hamnar i utanförskap? Och vad gör vi åt det?

Fru talman! Det är alltid viktigt med den personliga integriteten, och den kommer att ha lagskydd utifrån de uppgifter som Arbetsförmedling-en har att hantera. Arbetsförmedlingen har också att säkerställa sin IT-säkerhet för att uppgifter ska få behandlas digitalt. Arbetsförmedlingen som professionell myndighet har att säkerställa att sekretessuppgifterna i register man nu får möjlighet att ta del av efterlevs.

Det finns ingen anledning att misstro Arbetsförmedlingens möjlighet att skapa bra rutiner för hur man arbetar med sekretessärenden och kän-slig information. Att registren i framtiden kommer att göra det möjligt att följa utvecklingen av hur arbetssituationen utvecklas för grupper som varit långt från arbetsmarknaden är också viktigt.

Vi får inte avskräckas av att det alltid finns risker med att ge möjlig-het att hantera känsliga uppgifter. Möjligheterna är dock större än hotet.

På samma sätt som hälso- och sjukvårdens journalhantering bjuder på stora risker för den personliga integriteten är möjligheterna till korrekt och professionell hjälp större.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Katarina Brännström, Christoffer Järkeborn, Jenny Petersson och Maria Plass (alla M).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 22 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.08 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

22 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SkU30 Vissa frågor om Kronofogdemyndighetens elektroniska uppgiftshantering

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU31 Protokoll om ändring i Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU32 Informationsutbytesavtal med Liechtenstein

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU36 Vissa ändringar i vägtrafikbeskattningen

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU37 Subsidiaritetsprövning av direktivförslag om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas (CCCTB)

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU8 Ny lag om leksakers säkerhet

Punkt 2 (Utvidgning av lagens tillämpningsområde)

1. utskottet

2. res. 1 (MP, SD)

Votering:

263 för utskottet

44 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 96 M, 22 FP, 19 C, 15 V, 16 KD

För res. 1: 24 MP, 20 SD

Frånvarande: 17 S, 11 M, 1 MP, 2 FP, 4 C, 4 V, 3 KD

Punkt 3 (Skärpta regler för kemikalier i leksaker m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (MP, SD, V)

Votering:

248 för utskottet

60 för res. 2

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 96 M, 22 FP, 19 C, 16 KD

För res. 2: 24 MP, 20 SD, 16 V

Frånvarande: 17 S, 11 M, 1 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 3 KD

Punkt 4 (Fortsatt arbete inom EU)

1. utskottet

2. res. 3 (SD)

Votering:

288 för utskottet

20 för res. 3

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 96 M, 24 MP, 22 FP, 19 C, 16 V, 16 KD

För res. 3: 20 SD

Frånvarande: 17 S, 11 M, 1 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 3 KD

Punkt 6 (Tredjepartstestning av leksaker)

1. utskottet

2. res. 5 (V)

Votering:

292 för utskottet

16 för res. 5

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2010/11:100

11 maj

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 96 M, 24 MP, 22 FP, 19 C, 20 SD, 16 KD

För res. 5: 16 V

Frånvarande: 17 S, 11 M, 1 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU12 Europarådet

Punkt 1 (En årlig skrivelse om Europarådets verksamhet)

1. utskottet

2. res. 1 (S, V)

Votering:

197 för utskottet

112 för res. 1

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 24 MP, 22 FP, 19 C, 20 SD, 16 KD

För res. 1: 96 S, 16 V

Frånvarande: 16 S, 11 M, 1 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 3 KD

Punkt 2 (Oppositionen i Vitryssland)

1. utskottet

2. res. 2 (S, MP)

Votering:

189 för utskottet

120 för res. 2

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 22 FP, 19 C, 20 SD, 16 V, 16 KD

För res. 2: 96 S, 24 MP

Frånvarande: 16 S, 11 M, 1 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 3 KD

Punkt 3 (Rysslands åtaganden)

1. utskottet

2. res. 3 (S, V)

Votering:

195 för utskottet

113 för res. 3

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 23 MP, 22 FP, 19 C, 20 SD, 16 KD

För res. 3: 96 S, 1 MP, 16 V

Frånvarande: 16 S, 12 M, 1 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 3 KD

Punkt 4 (Konvention mot människohandel)

1. utskottet
2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

136 för res. 4

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 22 FP, 19 C, 20 SD, 16 KD

För res. 4: 96 S, 24 MP, 16 V

Frånvarande: 16 S, 11 M, 1 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 3 KD

Prot. 2010/11:100

11 maj

Punkt 6 (Resolution om abort)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet

2. res. 6 (V)

Votering:

274 för utskottet

16 för res. 6

19 avstod

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 94 M, 24 MP, 21 FP, 19 C, 20 SD

För res. 6: 16 V

Avstod: 2 M, 1 FP, 16 KD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 1 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 3 KD

Maria Abrahamsson och Margareta B Kjellin (båda M) och Hans Backman (FP) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 7 (SD)

Votering:

271 för utskottet

20 för res. 7

18 avstod

40 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 96 M, 24 MP, 22 FP, 19 C, 14 V

För res. 7: 20 SD

Avstod: 2 V, 16 KD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 1 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU24 Luftfartsfrågor

Punkt 1 (Flygplatsfrågor)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

Votering:

198 för utskottet

95 för res. 1

16 avstod

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 96 M, 24 MP, 22 FP, 19 C, 20 SD, 16 KD

För res. 1: 95 S

Avstod: 16 V

Frånvarande: 16 S, 11 M, 1 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 3 KD

Carina Moberg (S) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 4 (Bromma flygplats)

1. utskottet

2. res. 3 (V, MP)

Votering:

268 för utskottet

40 för res. 3

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 96 M, 22 FP, 19 C, 20 SD, 16 KD

För res. 3: 24 MP, 16 V

Frånvarande: 17 S, 11 M, 1 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU7 Ändringar i registerlagarna för Arbetsförmedlingen och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Punkt 1 (Behandling av vissa personuppgifter)

1. utskottet

2. res. (V, MP)

Votering:

268 för utskottet

40 för res.

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 96 S, 95 M, 22 FP, 19 C, 20 SD, 16 KD
För res.: 24 MP, 16 V
Frånvarande: 16 S, 12 M, 1 MP, 2 FP, 4 C, 3 V, 3 KD

Prot. 2010/11:100
11 maj

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

23 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställts

den 11 maj

2010/11:359 Det statliga stödet till trossamfund

av *Helena Leander* (MP)

till statsrådet Stefan Attefall (KD)

2010/11:360 Kustbevakningens regionledning och ledningscentral i Karlskrona

av *Peter Jeppsson* (S)

till försvarsminister Sten Tolgfors (M)

2010/11:361 Bevarandet av den unika konstsamlingen på Biby

av *Hans Ekström* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2010/11:362 Småföretagens behov av yrkesutbildad arbetskraft

av *Hans Ekström* (S)

till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

2010/11:363 Lysekilsbanans framtid

av *Tina Ehn* (MP)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:364 Bevakning av Norrlandskusten

av *Eva Sonidsson* (S)

till försvarsminister Sten Tolgfors (M)

2010/11:365 Tilliten till IT

av *Monica Green* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2010/11:366 Lysekilsbanan

av *Siv Holma* (V)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 maj.

24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 11 maj

2010/11:497 Häktesfrågan i Halland

av *Jan Ertsborn* (FP)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2010/11:498 Kulturmedel och terrororganisationer

av tredje vice talman *Liselott Hagberg* (FP)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2010/11:499 Villkoren för ledsagarservice

av *Ann Arleklo* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2010/11:500 Reglerna för import av historiska fordon

av *Isak From* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:501 Sveriges arbete med luftkvalitet

av *Jens Holm* (V)

till miljöminister Andreas Carlgren (C)

2010/11:502 Griskris

av *Carina Ohlsson* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 maj.

25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 9 maj

2010/11:461 Fristad för förföljda författare

av *Christer Nylander* (FP)

till statsrådet Tobias Billström (M)

den 10 maj

2010/11:472 Förbifart Stockholm

av *Krister Örnfjäder* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:490 Underhåll av järnvägarna

av *Krister Örnfjäder* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:470 Kastrering av grisar

av *Jens Holm* (V)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2010/11:471 Egenföretagare i sjukförsäkringssystemet

av *Krister Örnffäder* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2010/11:474 Försörjningsstöd till sjuka

av *Peter Hultqvist* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2010/11:475 Arbetsintegrerande sociala företag

av *Jennie Nilsson* (S)

till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

2010/11:478 Arbetsmiljön på apoteken efter avregleringen

av *Lennart Axelsson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2010/11:479 Indragning av statsbidrag till gravt synskadade

av *Lennart Axelsson* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2010/11:482 Familjesplittring vid utvisning

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2010/11:483 Undantag i CDM

av *Sara Karlsson* (S)

till miljöminister Andreas Carlgren (C)

2010/11:487 Parlamentarisk utredning om public service

av *Tina Ehn* (MP)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2010/11:488 Information om efterlevnaden av skogsvårdslagen

av *Åsa Romson* (MP)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2010/11:489 Särskild kursplan i romska studier

av *Jabar Amin* (MP)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2010/11:491 Vikande intresse för yrkeslinjer

av *Krister Örnffäder* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2010/11:493 Leveranser till glesbygd

av *Krister Örnffäder* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2010/11:494 Rätt till sjöfartsstöd

av *Krister Örnffäder* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:495 Skogsvårdslagen

av *Åsa Romson* (MP)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 17 maj.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till och med 17 §
anf. 34,
av talmannen därefter till och med 19 § anf. 62 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.08 och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LARS FRANZÉN

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Ledighet	1
3 § Avsägelse	1
4 § Anmälan om kompletteringsval till socialutskottet	1
5 § Utökning av antalet suppleanter i finansutskottet och trafikutskottet.....	2
6 § Val av extra suppleanter i finansutskottet och trafikutskottet.....	2
7 § Meddelande om val.....	2
8 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
9 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott	3
10 § Hänvisning av ärende till utskott.....	3
11 § Förnyad bordläggning.....	3
12 § Vissa frågor om Kronofogdemyndighetens elektroniska uppgiftshantering	4
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU30	4
Anf. 1 LARS BECKMAN (M).....	4
(Beslut fattades under 22 §.).....	5
13 § Protokoll om ändring i Europaråds- och OECD-konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden.....	5
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU31	5
(Beslut fattades under 22 §.).....	5
14 § Informationsutbytesavtal med Liechtenstein	6
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU32	6
(Beslut fattades under 22 §.).....	6
15 § Vissa ändringar i vägtrafikbeskattningen	6
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU36	6
(Beslut fattades under 22 §.).....	6
16 § Subsidiaritetsprövning av direktivförslag om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas (CCCTB)	6
Skatteutskottets utlåtande 2010/11:SkU37	6
Anf. 2 JOHNNY MUNKHAMMAR (M)	6
Anf. 3 GUNNAR ANDRÉN (FP)	7
Anf. 4 KARIN NILSSON (C)	9
Anf. 5 LARS GUSTAFSSON (KD).....	9
Anf. 6 FREDRIK OLOVSSON (S).....	10
Anf. 7 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	12
Anf. 8 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	12
Anf. 9 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	13
Anf. 10 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	13
Anf. 11 HELENA LEANDER (MP).....	14
Anf. 12 JACOB JOHNSON (V).....	15
Anf. 13 DAVID LÅNG (SD)	17
(Beslut fattades under 22 §.).....	17
17 § Ny lag om leksakers säkerhet.....	18

Civilutskottets betänkande 2010/11:CU8.....	18
Anf. 14 JAN LINDHOLM (MP).....	18
Anf. 15 CARINA HERRSTEDT (SD).....	20
Anf. 16 MARIANNE BERG (V).....	21
Anf. 17 YILMAZ KERIMO (S).....	22
Anf. 18 MAGDALENA ANDERSSON (M).....	23
Anf. 19 JAN LINDHOLM (MP) replik.....	25
Anf. 20 MAGDALENA ANDERSSON (M) replik.....	25
Anf. 21 JAN LINDHOLM (MP) replik.....	26
Anf. 22 MAGDALENA ANDERSSON (M) replik.....	26
Anf. 23 MARIANNE BERG (V) replik.....	26
Anf. 24 MAGDALENA ANDERSSON (M) replik.....	27
Anf. 25 MARIANNE BERG (V) replik.....	27
Anf. 26 MAGDALENA ANDERSSON (M) replik.....	27
Anf. 27 JAN ERTSBORN (FP).....	28
Anf. 28 PER LODENIUS (C).....	28
Anf. 29 MARIANNE BERG (V) replik.....	30
Anf. 30 PER LODENIUS (C) replik.....	30
Anf. 31 MARIANNE BERG (V) replik.....	30
Anf. 32 PER LODENIUS (C) replik.....	31
Anf. 33 OTTO VON ARNOLD (KD).....	31
Anf. 34 JAN LINDHOLM (MP).....	32
(Beslut fattades under 22 §.).....	33
18 § Europarådet.....	33
Utrikesutskottets betänkande 2010/11:UU12.....	33
Anf. 35 BJÖRN VON SYDOW (S).....	33
Anf. 36 BODIL CEBALLOS (MP).....	35
Anf. 37 JULIA KRONLID (SD).....	38
Anf. 38 HANS LINDE (V).....	40
Anf. 39 JULIA KRONLID (SD) replik.....	43
Anf. 40 HANS LINDE (V) replik.....	43
Anf. 41 JULIA KRONLID (SD) replik.....	44
Anf. 42 HANS LINDE (V) replik.....	44
Anf. 43 BJÖRN VON SYDOW (S) replik.....	44
Anf. 44 HANS LINDE (V) replik.....	45
Anf. 45 BJÖRN VON SYDOW (S) replik.....	45
Anf. 46 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (M).....	46
Anf. 47 FREDRIK MALM (FP).....	49
Anf. 48 HANS LINDE (V) replik.....	52
Anf. 49 FREDRIK MALM (FP) replik.....	53
Anf. 50 HANS LINDE (V) replik.....	53
Anf. 51 FREDRIK MALM (FP) replik.....	53
Anf. 52 KERSTIN LUNDGREN (C).....	54
Anf. 53 ROBERT HALEF (KD).....	56
Anf. 54 JULIA KRONLID (SD) replik.....	59
Anf. 55 ROBERT HALEF (KD) replik.....	59
Anf. 56 JULIA KRONLID (SD) replik.....	59
Anf. 57 ROBERT HALEF (KD) replik.....	59
Anf. 58 HANS LINDE (V) replik.....	60

Anf. 59	ROBERT HALEF (KD) replik.....	60	Prot. 2010/11:100
Anf. 60	HANS LINDE (V) replik	61	11 maj
Anf. 61	ROBERT HALEF (KD) replik.....	61	
	(Beslut fattades under 22 §.).....	61	
19 §	OSSE	62	
	Utrikesutskottets betänkande 2010/11:UU14	62	
Anf. 62	ÅSA LINDESTAM (S).....	62	
Anf. 63	WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (M)	63	
Anf. 64	BODIL CEBALLOS (MP).....	66	
Anf. 65	CHRISTER WINBÄCK (FP).....	67	
Anf. 66	KERSTIN LUNDGREN (C).....	69	
Anf. 67	ROBERT HALEF (KD).....	70	
Anf. 68	PETER JEPPSSON (S)	70	
	(Beslut fattades under 22 §.).....	71	
20 §	Luftfartsfrågor.....	71	
	Trafikutskottets betänkande 2010/11:TU24	71	
Anf. 69	CHRISTER AKEJ (M).....	71	
Anf. 70	LEIF PETERSSON (S).....	72	
Anf. 71	ANNIKA LILLEMETS (MP)	74	
Anf. 72	SIV HOLMA (V)	75	
Anf. 73	EDWARD RIEDL (M)	77	
Anf. 74	LEIF PETERSSON (S) replik.....	79	
Anf. 75	EDWARD RIEDL (M) replik	80	
Anf. 76	LEIF PETERSSON (S) replik.....	80	
Anf. 77	EDWARD RIEDL (M) replik	81	
Anf. 78	SIV HOLMA (V) replik	81	
Anf. 79	EDWARD RIEDL (M) replik	82	
Anf. 80	SIV HOLMA (V) replik	82	
Anf. 81	EDWARD RIEDL (M) replik	83	
Anf. 82	ANNIKA LILLEMETS (MP) replik.....	83	
Anf. 83	EDWARD RIEDL (M) replik	84	
Anf. 84	ANNIKA LILLEMETS (MP) replik.....	84	
Anf. 85	EDWARD RIEDL (M) replik	85	
Anf. 86	LARS TYSKLIND (FP).....	85	
Anf. 87	SIV HOLMA (V) replik	87	
Anf. 88	LARS TYSKLIND (FP) replik	87	
Anf. 89	SIV HOLMA (V) replik	88	
Anf. 90	LARS TYSKLIND (FP) replik	88	
Anf. 91	ANNIKA LILLEMETS (MP) replik.....	88	
Anf. 92	LARS TYSKLIND (FP) replik	89	
Anf. 93	ANNIKA LILLEMETS (MP) replik.....	89	
Anf. 94	LARS TYSKLIND (FP) replik	90	
	(Beslut fattades under 22 §.).....	90	
21 §	Ändringar i registerlagarna för Arbetsförmedlingen och		
	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	90	
	Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2010/11:AU7	90	
Anf. 95	MEHMET KAPLAN (MP)	90	
Anf. 96	JOSEFIN BRINK (V)	92	

Anf. 97 LOTTA OLSSON (M).....	93
(Beslut fattades under 22 §.)	95
Ajournering.....	95
Återupptagna förhandlingar	95
22 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	95
SkU30 Vissa frågor om Kronofogdemyndighetens elektroniska uppgiftshantering	95
SkU31 Protokoll om ändring i Europaråds- och OECD- konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden	95
SkU32 Informationsutbytesavtal med Liechtenstein.....	95
SkU36 Vissa ändringar i vägtrafikbeskattningen	95
SkU37 Subsidiaritetsprövning av direktivförslag om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas (CCCTB)	95
CU8 Ny lag om leksakers säkerhet	96
UU12 Europarådet	97
UU14 OSSE	99
TU24 Luftfartsfrågor.....	99
AU7 Ändringar i registerlagarna för Arbetsförmedlingen och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	99
23 § Anmälan om interpellationer	100
24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	101
25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	101
26 § Kammarén åtskildes kl. 16.13.	103

